

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY
TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR

VAZIRLIGI

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

“Sharq tillari (arab, fors)”
(kechki)
SILLABUS (ishchi o'quv dastur)

Bilim sohasi: 200000 – san'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi: 230000 – tillar
Ta'lim yo'nalishi: 60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish: o'zbek tili

Buxoro – 2023

**BUXORO
DAVLAT
UNIVERSITETI**
1930

Modul / FAN SILLABUSI
Filologiya fakulteti
60230100 – Filologiya va tillarni o`qitish:
o`zbek tili (kechki)

Fan nomi:	“Sharq tillari (arab fors tili)”
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	ShT 11-210
Yil:	2023-2024
Semestr:	1-2-semestr
Ta’lim shakli:	kechki
Mashg’ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	Auditoriya 90 soat, auditoriyadan tashqari – 210 soat
Ma’ruza	-
Amaliy mashg’ulotlar	90 soat
Laboratoriya mashg’ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta’lim	210 soat
Kredit miqdori:	10 kredit
Baholash shakli:	imtihon
Fan tili:	o`zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	Fanni o`qitishdan maqsad – talabalarga “Sharq tillari (arab fors tili)” fanining nazariy va amaliy muammolari haqida tushuncha berish va o`zbek tili va adabiyotining rivojlanish istiqbollari bilan bog`liq ilmiy muammolarni tadqiq etish uchun arab tili va uning grammatik normalarini o`rgatish.
------------	---

Fanni o`zlashtirish uchun zarur boshlang`ich bilimlar

1 | O`zbek tili tarixi

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan
TN1	- arab tilining leksik, morfologik xususiyatlarini o'rganish, o'zaro solishtirish hamda tasnif qilish;
TN2	- talabalarda ilmiy axborot bilan ishlash ko'nikmalarini va malakalarini shakllantirish,
TN3	- o'qish, yozish, arab imlosidagi qolyozma, toshbosma gazeta, jumal va ilmiy asarlarni o'qishga, ulardan o'z faoliyati uchun zarur bo'lgan axborotlarni olishga o'rgatish.
TN4	- joriy imloga tabdil va tahlil qila olish ko'nikmasini hosil qilish. o'zbek tilining bir necha yuz yillik shakllanish va taraqqiy etish dinamikasini kuzatish va o'rgatish.
	Ko'nikmalar jihatidan
TN5	- arab va fors tilidagi manbalar tilini tahlil qila olish;
TN6	- arab tiliga oid fonetik, morfologik, leksik xususiyatlarni qayd eta olish;
TN7	- adabiy manbalar lingvistikasiga oid umumlashma xulosalarni bera olish <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.</i>

Fan mazmuni	
	Mashg'ulotlar shakli : amaliy (A)
A1	Kirish. Sharq (arab)tili fanini o'rganishning maqsad va vazifalari. Arabalifbosi bo'yicha umumiy ma'lumot.
A2	Alif, vav, ya harflari va yozuv hamda cho'ziq
A3	§ va § undoshlari. Yozuv. Qisqa unlilar haqida ma'lumot.
A4	Ba, ta, nun, undoshlari. Yozuv. (2 soat).
A5	Ro,za undoshlari. Yozuv. (2 soat)
A6	Dal, Zal undoshlari. Yozuv. Tanvinlar haqida tushuncha
A7	Jim, kaf, lam, mim undoshlari. Yozuv. (2 soat).

A8	T.o;z.o; d.od; sod.; undoshlari. Yozuv. (2 soat).
A9	Shin, sin undoshi. Yozuv.(2soat).
A10	qof, xa, g'ayn undoshlari.Yozuv. (2 soat)
A11	x.a, 'ayn, va ha undoshlari. Yozuv.(2soat).
A12	"Hamza" * undoshi.
A13	Qamariy va shamsiy harflar.Aniqlik va noaniqlik kategoriyasi. Bo'sh harflar to'g'risida ayrim qo'shimcha ma'lumotlar
A14	Pauzali forma. Ayrim harflarning assimiliyastiya qoidasi.Harflarning son qiymatlari.
A15	Arab tilining grammatik qurilishi. So'z turkumlari.
A16	So'z o'zagi va o'zak turlari. Noo'zak harflar. So'z vaznlari.
A17	Otlarda jins kategoriyasi.Lug'at bilan ishlash.
A18	Holat kategoriyasi. Ot kesimli gap.
A19	So'roq gaplar va uning turlari.
A20	Otlarda son kategoriyasi. Otlarda ikkilik son.
A21	Otlarda ikkilik son.(davomi)
A22	Otlarda ko'plik son. To'g'ri ko'plik.
A23	Otlarda ko'plik son. To'g'ri ko'plik.(davomi)
A24	Siniq ko'plik. Kishilik va ko'rsatish olmoshlari
A25	Aniqllovchi.Moslashgan aniqllovchi.Sodda yoyiq ismiy gaplar.
A26	Aniqllovchi.Moslashgan aniqllovchi.Sodda yoyiq ismiy gaplar.(davomi)
A27	Kelishiklar.
A28	Predloglar. Predloglar ishtirok etgan ot kesimli gap.
A29	Birikma olmoshlar
A30	Sifat

Mustaqil ta'lim (MT)		
No	Mavzular	Soat
1	Arab harflarining kelib chiqish tarixi	2
2	Arab harflarining O'rtta Osiyoga kirib kelishi	2
3	ا, ب, ت, ث, ن, ه harflarining yozilish shakllari va talaffuzi. So'zlar mashq qilish.	2
4	و, ز, د, ذ, ر, ز harflarining yozilish shakllari va talaffuzi. So'zlar mashq qilish.	2
5	و, ز, د, ذ, ر, ز harflarining yozilish shakllari va talaffuzi. So'zlar mashq qilish.	2
6	Cho'ziq va qisqa unlilar. م, ل, ك, ه harflarining yozilish shakllari va talaffuzi. Tanvinlar. So'zlar	2

	mashq qilish.	
7	س, ش, ط, ظ harflarining yozilish shakllari va talaffuzi. So'zlar mashq qilish.	4
8	ص, ض, ف, ق harflarining yozilish shakllari va talaffuzi. So'zlar mashq qilish. Tashdid-ikkilanish.	4
9	ح, خ, ع, غ, ه harflarining yozilish shakllari va talaffuzi. So'zlar mashq qilish.	4
10	Hamza ء. Vaslali xamza. Aniklik artikli. Shamsiy va qamariy harflar xususida asosiy va qo'shimcha adabiyotlardan foydalangan holda chuqurroq ma'lumot olish.	6
11	Arab tilida so'z turkumlari. So'zlar strukturasi. O'zak. O'zak va noo'zak harflarlar haqida qo'shimcha ma'lumot o'zlashtirish.	6
12	Ismlarda jins kategoriyasi mavzusi bo'yicha qo'shimcha ma'lumot o'qish.	6
13	Son kategoriyasi. Ikkilik son. Asosiy va qo'shimcha adabiyotlar asosida mavzuga oid mashqlarni bajarish.	6
14	Ko'plik. To'g'ri ko'plik. Asosiy va qo'shimcha adabiyotlar asosida mavzuga oid mashqlarni bajarish.	6
15	Siniq ko'plik. Mavzu bo'yicha asosiy va qo'shimcha adabiyotlar asosida mashqlar bajarish.	6
16	Aniqllovchi. Mavzuga oid asosiy va qo'shimcha adabiyotlar asosida mashqlar bajarish.	6
17	Nisbiy sifat mavzuga oid asosiy va qo'shimcha adabiyotlar asosida mashqlar bajarish.	6
18	Birikma olmoshlari. Mashqlar bajarish.	6
19	Siniq ko'plik turlari. Ularning kelishikda turlanishi va moslashuv qoidalariga oid ma'lumotlarni chuqurlashtirish.	6
20	Izofa birikmasi mavzusini chuqurlashtirish. Mavzuga oid yangi mashqlar bajarish.	6
		Jami: 90 soat

Asosiy adabiyotlar	
1. Astanova G. Arab tili saboqlari. (darslik). Buxoro, 2023. -105b.	
Qo'shimcha adabiyotlar	
1. Baranov X. Arabsko-ruskiy slovar. -M, 1985.	
2.Xolidov B. Arab tili darsligi. -T.: O'qituvchi, 2007.	
3.Abdujabborov A. Arab tili. - T., 2007.	
4.Yushmanov.I.Grammatika arabskogo yazika. M.:1976.	
5.Hasanov M., Abzalova M. Arab tili darslari. -T.: Nihol, 2010.	

6. Ishoqov F. Eski o'zbektili va yozuvi. - T oshkent 1995

Axborot manbalari:

<http://librari.ziyonet.uz/uz/book/35164>

<http://librari.ziyonet.uz/uz/book/35149>

TALABANING O'ZLASHTIRISHINI BAHOLASH MEZONLARI

a) 5 baho olish uchun talabalarning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy va amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon qila olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy- huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzular bo'yicha bitta ilmiy maqola chop etgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay olsa.

b) 4 baho olish uchun talabalarning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini, amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan topshiriqlarni fan dasturidan kelib chiqqan holda bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektni puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

c) 3 baho olish uchun talabalarning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmas;
- bayon qilish ravon bo'lmas;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

d) 2 baho olish uchun talabalarning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Muallif	Astanova Gulnora Aminovna
E-mail	guli6930@gmail.com
Tashkilot	Buxoro davlat universiteti O'zbek tilshunosligi va jurnalistika kafedrasida
Taqrizchilar	Jo'rayeva Bibish Muxsinovna; Saidov Yoqub Siddiqovich

Mazkur sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashining 2023-yil 29-avgustda 1-sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur sillabus "O'zbek tilshunosligi va jurnalistika" kafedrasining 2023-yil 26-avgustda 1-sonli bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy departament boshlig'i:

M.A. Tursunov

Fakultet dekani:

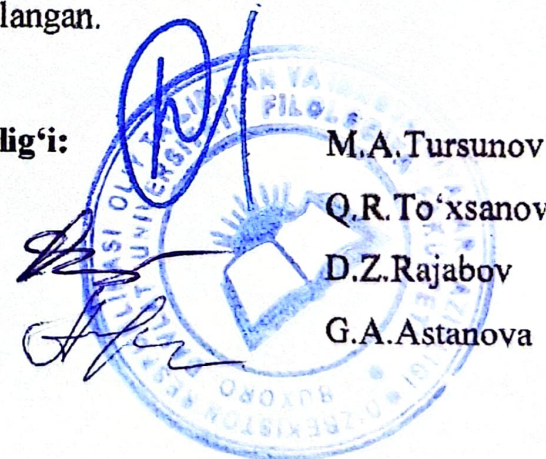
Q.R. To'xsanov

Kafedra mudiri:

D.Z. Rajabov

Tuzuvchi:

G.A. Astanova

BUXORO
DAVLAT
UNIVERSITETI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

“Tasdiqlandi”
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
R.G. Jumayev
2023 y

1.01 Axborot texnologiyalari fani bo'yicha SILLABUS

Bilim sohasi: 200 000 – San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi: 230 000 – Tillar
Ta'lim yo'nalishlari: 60230100 – Filologiya va tilarni o'qitish o'zbek tili
(kechki)

BUXORO – 2023

Modul/FAN SILLABUSI
Filologiya fakulteti
60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish o'zbek tili (kechki)

Fan nomi:	Axborot texnologiyalari
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	AT1104
Yil:	2023/2024
Semestr:	I-semestr
Ta'lim shakli:	Kechki
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	60
Ma'ruza	10
Amaliy mashg'ulotlar	20
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	30
Kredit miqdori:	2
Baholash shakli:	Imtixon
Fan tili:	Uzbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Axborot texnologiyalari fanida mavjud o'quv adabiyotlar, internet tarmog'i manbalari, elektron axborot resurslari, zamonaviy dasturiy vositalar ta'lim tarbiya jarayonini tashkil etish va samaradorligini oshirishda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarida, shu jumladan multimedia va uning texnik-dasturiy vositalarida ishlay olish hamda amaliyotda qo'llay olish ko'nikmalarini hosil qilish.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	zamonaviy dasturiy texnologiyalar
2.	internet tarmog'i manbalari

Ta'lim natijalari (TN)	
Bilimlar jihatidan:	
TN1	Axborot texnologiyalari, ularning ko'rinishlari va klassifikatsiya qilish
TN2	Kompyuterning texnik tarkibi va asosiy qurilmalari: prosessor, display, klaviatura, sistemali blok. Tashqi qurilmalar: adaptor, vinchester. Skaner. Sichqoncha va ulardan foydalana olishi;
TN3	Axborotlarni qayta ishlash texnologiyalari. Hujjatlarni qayta ishlashning

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	Sultonov Humoyun Ulig'murodovich, Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar kafedrasi o'qituvchisi.
E-mail:	humoyunsultonov34@gmail.com
Tashkilot:	Buxoro davlat universiteti, Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar kafedrasi
Tag'rifchilar:	T.R. Shafiyev – Buxoro davlat universiteti "Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar" kafedrasi mudiri, t.f.f.d. (PhD). O.I. Jalolov – Buxoro davlat universiteti "Amaliy matematika va dasturlash texnologiyalari" kafedrasi mudiri, f.m.f.n., dots.

Mazkur sillabus Universitet o'quv-uslubiy kengashining 2023 yil 29 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur sillabus "Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar" kafedrasining 2023 yil 28 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan qullangan.

O'quv-uslubiy departament boshlig'i: M. A. Tursumov
Fakultet dekani: H. I. Eshankulov
Kafedra mudiri: T. R. Shafiyev
Tuzuvchi: H.U. Sultonov

	zamonaviy texnologiyalari amaliyotda qo'llay olish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
TN4	Ko'nikmalar jihatidan Internet tarmog'i va uning xizmat turlari, elektron pochta. Qidiruv tizimlari va ulardan foydalanish usullarini bilishi;
TN5	Axborotlarni himoyalashning texnik va dasturiy vositalari, Login va parol tushunchasi, axborot xavfsizligi va axborotlarni himoyalash ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

Fanning mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	"Axborot texnologiyalari" fanining predmeti va vazifalari.
M2	Hisoblash vositalarining rivojlanish tarixi.
M3	Matni axborotlarni qayta ishlash texnologiyalari.
M4	Power Point dasturi bilan ishlash asoslari.
M5	Filologiya ishi sohasida elektron jadvaldan foydalanish texnologiyalari.
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A)	
A1	Axborot texnologiyalari, ularning ko'rinishlari va klassifikatsiyasi.
A2	Kompyuterning texnik tarkibi va asosiy qurilmalari: processor, display, klaviatura, sistemali blok. Tashqi qurilmalar: adaptor, vinchester. Skaner. Sichqoncha
A3	Word matn muharriri oynasi tuzilishi va uning asosiy elementlari
A4	Ms Word dasurida matni, jadvallar, chizmalar ustida amallar
A5	Ms Wordda tayyor rasmlarni o'rnatish va tahrirlash
A6	Ms Power Point dasurining imkoniyatlaridan foydalanish.
A7	Elektron jadvallarda grafik ob'ektlardan foydalanish.
A8	Ms Excelda matni formullalar bilan ishlash
A9	Web saytlar yaratish texnologiyalar
A10	Google hujjatlar bilan ishlash xizmatlari (matn, electron jadval, taqdimotlar) va so'rovnomalar yaratish.
Mustaqil ta'lim (MT)	

1	Axborot va uning turlariga turli sohalaridan misollar keltiring. Axborotni fan uchun ahamiyati, xususiyatlari.	2 soat
2	Zamonaviy kompyuterlar klassifikatsiyasi	2 soat
3	Kompyuterlarning texnik va dasturiy ta'minoti.	2 soat
4	Word matn processori. Kiritish, tahrirlash va formatlash amallari. Hujjat tarkibiga rasm o'rnatish, hujjatni bezash	2 soat
5	Ms Wordda kitob va broshuralar uchun muqovalar yaratish. Titul varaqaqlarini tayyorlash.	2 soat
6	Ms Wordda yangi simvolni o'rnatish. Havola va kolontitullar.	2 soat
7	Excel dasturida avtoto'ldirishlar va avtohisoblashlar.	2 soat
8	Excel dasturida diagrammalar yaratish.	2 soat
9	Excel dasturida jadval hosil qilish va uning ustida amallar bajarish.	2 soat
10	Ms Power Pointda o'rgatuvchi-interaktiv taqdimotlar yaratish.	2 soat
11	Ms Power Pointda gipersilikalalar o'rnatish.	2 soat
12	Ms Power Pointda animatsion lavhalar yaratish.	2 soat
13	Ms Power Pointda ovoz va video lavhalariga ishlov berish.	2 soat
14	Internetning zamonaviy xizmatlari. Internetning rivojlanish tarixi.	2 soat
15	Internetdan masofaviy ta'limni tashkil qilishda foydalanish.	2 soat

Asosiy adabiyotlar	
1	S.X.Muhammadova, M.D.Abdullayeva, Sh.Sh.Yuldasheva, Y.B.Eshmatova. O'zbek tili va adabiyoti ta'limida zamonaviy axborot texnologiyalari. "Tafakkur va bo'ston" nashriyoti. Toshkent-2018.
2	Zaipova G.K., Avezov A.A. Raqamli va axborot texnologiyalari. Darslik. – Buxoro: - 2022. – 650 bet.
3	Turdiyeva G.S., B.S.Qurbonov., G.Y.Bo'ronova. Ta'limda axborot texnologiyalari. Durdona-2021. 268-bet.
Qo'shimcha adabiyotlar	
5	Baxanova X.A. Matnli axborotlarni qayta ishlash texnologiyasi. "Tafakkur bo'stoni" 2013
6	Tursunov S., Nazarov I., Bazarbayev M., Ermetov E., Sayfullayeva D. Ta'limda axborot texnologiyalari. I - II tom. 2021.

Talabanning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi

mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baxo olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi

lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olish;
- U fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;

- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olish;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olish;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharhlay bilsa;

b) 4 baxo olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni ukuv dasturi doirasida bajarsa;
- u fan bo'yicha berilgan savollarga tugri javob bera olish;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustakil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli konunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni uzlashtirgan bo'lsa.

c) 3 baxo olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan xakida u umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

d) quyidagi hollarda talabanning bilim darajasi qoniqsiz 2 baxo bilan baxolanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doyr xech kanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshkalardan kuchirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI
FILOLOGIYA FAKULTETI
O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI KAFEDRASI**

Qayd raqami _____

**O‘ZBEK FOLKLORI
FANI BO‘YICHA**

SILLABUS

Kechki bo‘lim uchun

Bilim sohasi: 200 000 – San‘at va gumanitar soha
Ta‘lim sohasi: 230 000 – Tillar
Ta‘lim yo‘nalishi: 60230100 – Filologiya va tillarni o‘qitish (o‘zbek tili)

Buxoro – 2023

Modul / FAN SILLABUSI
Filologiya fakulteti
60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish (o'zbek tili)
ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	O'zbek folklori
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	O'F 1105
Yil:	2023
Semestr:	1
Ta'lim shakli:	Kechki
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	150
Ma'ruza	20
Amaliy mashg'ulotlar	20
Laboratoriya mashg'ulotlari	–
Seminar	20
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	5
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	“O'zbek folklori” fani “Filologiya va tillarni o'qitish (o'zbek tili)” ta'lim yo'nalishlarida 1-semestrda o'qitiladi. Mazkur fan talabalarga xalq og'zaki ijodi namunalarining sinkretik san'at sifatida xalq ma'naviy hayotida muhim o'rin tutishini, unda o'zbek xalqining asrlar davomidagi ijtimoiy, maishiy, madaniy hayoti o'zining badiiy ifodasini topganligi, o'zbek xalq og'zaki ijodi namunalari va ularning janrlar tarkibi, o'ziga xos xususiyatlari bo'yicha ilmiy-nazariy ma'lumot beradi.
------------	---

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	O'zbek folklorining namunalari, xalq og'zaki ijodidagi tur va janrlar.
2.	Folklor janrlarining tarixiy taraqqiyoti va o'ziga xos xususiyatlari.
3.	O'zbek folklorshunosligida amalga oshirilgan ilmiy ishlar va ularning ahamiyati.
4.	O'zbek folklorshunosligida qo'lga kiritilgan yutuqlar, bilimlar sirasi, ulardagi munozarali holatlar, g'oyalar va qarashlar, asosiy tushuncha va atamalar.

Ta'lim natijalari (TN)

Bilimlar jihatidan:

TN1	Folklor janrlari, xalq og'zaki ijodi genezisi va tarixiy taraqqiyoti, janrlar va ularning xususiyatlari haqida <i>tasavvurga ega bo'lishi kerak.</i>
TN2	Xalq og'zaki ijodining sinkretik san'at ekanligini, boshqa san'at turlaridan farqli jihatlarini <i>bilishi lozim.</i>
TN3	O'zbek folklorining tarixiy taraqqiyot bosqichlarini, O'zbekiston mustaqillikka erishgandan so'ng xalq og'zaki ijodi davlat maqomiga erishganligi, shuningdek, folklor

	namunalarini tahlil qilish, ularni xalq orasidan yig'ish va tasniflash qoidalarini <i>bilishi zarur.</i>
TN4	Talabalar o'zbek folklorining jahon folklori merosida munosib o'rini anglashi <i>kerak.</i>
Ko'nikma jihatidan:	
TN5	Talabalar folklor janrlari, xalq og'zaki ijodi genezisi va tarixiy taraqqiyoti, janrlar va ularning xususiyatlarini aniqlashi, janrlararo munosabat, adabiyot va folklor munosabati mezonlarini belgilay olishi lozim.
TN6	Xalq og'zaki ijodining sinkretik san'at ekanligini, boshqa san'at turlaridan farqli jihatlarini ko'rsatib bera olisi, o'zbek folklorining tarixiy taraqqiyot bosqichlari, hozirda xalq og'zaki ijodi davlat maqomiga erishganligi, shuningdek, folklor namunalarini tahlil qilish, ularni xalq orasidan yig'ish va tasniflash qoidalarini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi zarur.</i>
TN7	Talabalar o'zbek folklorini jahon folklori kontekstida tahlil qila olishi, uning jahon folklori merosida munosib o'rini ochish ko'nikmalarini paydo qilishi kerak.

Fan mazmuni			
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)			
№	Ma'ruza mavzulari	Qisqacha tavsifi (kalit so'zlar)	Soatlar hajmi
M1	Folklor – ma'naviy tarbiyaning poydevori. Xalq og'zaki ijodi so'z san'ati sifatida.	San'at va badiiyat haqida ma'lumot berilib, xalq og'zaki ijodining o'ziga xos belgilariga tadrijiy tarzda to'xtalinadi.	2
M2	Mif va afsonaning janr xususiyati	Mif tushunchasi izohlanib, uning xalq og'zaki ijodi asarlari tarkibiga badiiy estetik holtda o'tish jarayoni aytiladi. Mifologik tafakkurning badiiy estetik tafakkurga o'tish bosqichlari epos, ertak, qo'shiq misolida ochib beriladi. Afsona va uning turlari, janr xususiyatlari tahlil etiladi.	2
M3	Rivoyat va naqlning janr tabiati.	Rivoyat, naql atamaları haqida ma'lumot. Afsona va rivoyatlar tasnifi. Afsona, rivoyat va naqlarda ifodalangan badiiy-estetik mazmun ochiladi.	2
M4	O'zbek marosim folklori.	Marosim va marosim folklori tushunchalari izohi. Marosim folklorining tarixiy asoslari (Sust xotin, Choy momo, Loy tutish, Shohmoylar). Mavsumiy marosim folklorida so'z magiyasining badiiy estetik sathga o'tishi va boshqa masalalar. Xalqona taqvimlar, Navro'z va boshqa marosimlar haqida tushunchalar beriladi.	2
M5	Xalq dostonlari va ularning o'ziga xos xususiyatlari	Doston janri haqida ma'lumot. Doston – xalq og'zaki ijodining sinkretik janri sifatida. Dostonda badiiy matn (nazm va nasr) va musiqaning o'rni. Xalq baxshilari haqida haqida ma'lumot. Xalq dostonlarining ijro an'anasiga ko'ra (Samarqand, Xorazm, Farg'ona) turlari. Dostonlarning tasnifi (qahramonlik, romanik, tarixiy, kitobiy, jangnoma dostonlari) haqida ma'lumot. Xalq dostonlarida turkumlilik.	2
M6	Xalq ertaklari turlari va ulardagi	Ertaklar xalq og'zaki ijodining eng qadimiy	2

	obrazlilik.	ommaviy janrlaridan biri ekani. Ertak janrini anglatuvchi atamalar. Ertakda xalq hayoti, orzu-istaklari, psixologik dunyosining aks etishi. Xalq ertaklarining janr xususiyatlari. Ertaklarning mazmuniga ko'ra tasnifi. Ertaklarda boshlama, asosiy qism, yakunlama, va yetakchi syujet hamda motivlarning o'ri masalalari.	
M7	Qo'shiq. Mehnat qo'shiqlari va termalar.	Xalq qo'shiqlari – xalq og'zaki ijodining keng tarqalgan lirik janr sifatida. Qo'shiqlarning janr xususiyatlari, ularning ijro o'ri, ohang yo'llari, an'anaviy takrorlari, mavzu turlari	2
M8	Lirik qo'shiqlar va ularning badiiy xususiyatlari	Lirik qo'shiqlarda parallelizm, vazn, qofiya, badiiy til masalalari, ramz va timsollar. Ularning inson qalb kechinmalari tarjimoni ekanligi.	2
M9	Bolalar folklori va ularning talqinlari, ularning badiiy xususiyatlari	Bolalar folklori xalq og'zaki ijodining muxim tarkibiy qismi sifatida. Bolalar folklorining o'ziga xos jihatlari (hajm, syujet chizig'i, janrlar). Bolalar qo'shiqlarining tasnifi, o'yin, qo'shiq, tez aytishning janr xususiyatlari.	2
M10	Latifa va lof janrlarining o'ziga xos xususiyatlari	Latifa xalq og'zaki ijodining keng tarqalgan nasriy janr sifatida. Latifalarning janr xususiyatlari. Sharq xalqlari latifaaridagi mushtaraklik. Loflar – askiyaga yaqin turuvchi janr sifatida. Mubolaga'a va ularning turlari. Loflardagi mubolag'a san'atining o'ri va badiiy vazifalari.	2
			20 soat

Mashg'ulotlar shakli: Amaliy (A)			
№	Amaliy mashg'ulot mavzulari	Qisqacha tavsifi (kalit so'zlar)	Soatlar hajmi
A1	Xalq og'zaki ijodining o'ziga xos xususiyatlari, versiya va varianlarning farqli jihatlari.	Og'zaki ijodning an'anaviylik, og'zakilik, variantlilik va versiyaviylik, anonimlik kabi xususiyatlari misollar asosida tahlil etiladi.	2
A2	Mif, afsona, rivoyat va ularning badiiyati	Talabalarning mif va mifologiya haqidagi nazariy bilimlari mustahkamlanadi. Mif va yozma adabiyot munosabatlari o'rganiladi.	2
A3	Mavsumiy marosim folklori namunalari badiiyati va ularning tahlili	Talabalar o'z hududlaridagi marosim folklori namunalari tahlil qilishadi.	2
A4	Oilaviy marosim tadriji.	Oilaviy marosim janrlari yor-yor, kelin salom, o'lan va boshqa namunalarning badiiyati, ma'no qatlamlari. Ushbu marosim janrlarining obrazlar tizimi, she'riy tuzilishi va o'ziga xos jihatlari yoritiladi.	2
A5	O'zbek xalq dostonlarida pir va eran obrazlari.	Pir va eran obrazlarining doston syujeti va badiiyyatidagi o'ri aniqlanadi.	2

A6	Dostonchilik maktablari va ularning an'analari	Doston ijrosida baxshining badiiy mahorati o'rganiladi.	2
A7	"Malika ayyor" dostoni tahlili	Dostondagi mifologik elementlar va doston badiiyatini ta'minlovchi o'rinlar aniqlanadi.	2
A8	"Oychinor" dostoni tahlili	Dostonning matni va baxshi ijrosidagi variantlari qiyosiy tahlil qilinadi.	2
A9	"Alpomish" dostoni tahlili	Doston haqidagi ilmiy tadqiqotlar yordamida doston tahlil etiladi.	2
A10	"Go'ro'g'lining tug'ilishi" dostoni tahlili	Dostonlardagi turkumlilik va turlari. Dostonning matni va baxshi ijrosidagi variantlari qiyosiy tahlil qilinadi.	2
			20 soat
Mashg'ulotlar shakli: Seminar (S)			
№	Seminar mashg'ulotlari mavzulari	Qisqacha tavsifi (kalit so'zlar)	Soatlar hajmi
S1	Xalq og'zaki ijodining janrlari, janrlararo munosabatlar.	Og'zaki ijodning janrlari va o'ziga xos xususiyatlari, ular orasidagi munosabatlar misollar asosida o'rganiladi.	2
S2	Xalq kitoblarining janr xususiyatlari	Xalq kitoblarining janr turlari va xususiyatlari sharhlanadi.	2
S3	Maishiy ertaklar va ularning tahlili	Talabalar o'z hududlaridagi bolalar qo'shiq namunalarini topib tahlil qilishadi.	2
S4	Sehrli ertaklar va ularning tahlili	Sehrli-fontastik ertaklar mag'zidgi xalq falsafiy dunyoqarashi va uning badiiy talqinlari, ramz va timsollar ochiladi.	2
S5	Magik marosimlar folklori.	So'z sehriga asoslangan o'zbek magik marosimlari – kinna, badik, afsunlar, olqishlar va qarq'ishlar haqidagi qarashlar kengaytiriladi. Ularning xalq orasida keng ommalshgani, hududiy-etnografik local belgilari, voqelikni badiiy aks ettirish usuli, ijro shakli, maishiy estetik va poetik vazifalari ochiladi.	2
S6	Xalq maqollari va topishmoqlar	Maqollarning va topishmoqning tabiati va paremik janr sifatidagi o'rni va ahamiyati yozma adabiyotdagi qo'llanilishi mumtoz adabiyot va zamonaviy adabiyot namunalari misolida o'rganiladi. Har bir talabaga 25 ta topishmoq yodlash topshiriladi.	2
S7	Lirik qoshiqlarda ramziylik.	"Oq olma, qizil olma" kitobidagi matnlar asosida o'zak va yordamchi ramzlar aniqlanadi.	2
S8	Mehnat qo'shiqlarining yaratilishi, tarixi va badiiyati.	Mehnat qo'shiqlarining tabiati bu turga mansub qo'shiq matnlari asosida	2

		o'rganiladi.	
S9	Bolalar folklori: janrlari taraqqiyoti va xususiyatlari.	Bolalar folklori o'zbek folklorshunosligining bir qismi ekanligi va alla, aytim-olqishlar, erkalama, ovutmachiq, qiziqmachiq, qaytarmachiq, yalinchoqlar, hukmlagichlar haqida ma'lumot beriladi.	2
S10	Alla janri xususiyatlari	Har talabaga beshta alla namunasini tahlil etish va yodlash topshiriladi.	2
			20 soat

Mustaqil ta'lim (MT)

№	Mavzular	Qisqacha tavsifi (kalit so'zlar)	Soatlar hajmi
MT1	Mif va badiiy adabiyot munosabatlari.	Mifning zamonaviy adabiyotga ta'siri va asarlarda aks etishi misollar orqali yoritiladi.	2
MT2	Mustaqillik yillarida xalq og'zaki ijodining davlat maqomiga erishishi, mifologik tasavvur va bilimlarni o'rganish imkoniyatining tug'ilganligi.	Mustaqillik davrida og'zaki ijodni tahlil va talqin etish yangi bosqichga ko'tarilgani va bu borada yangi tadqiqotlar amalga oshirilgani o'rganiladi.	2
MT3	Bolalar folklorida mifologik elementlar.	Bolalar folklori aks etgan mifologik elementlar misollar orqali bayon etiladi.	2
MT4	Mahmud Koshg'ariyning "Devonu lug'otit turk" asarida mifologik dunyoqarash unsurlari.	Devondagi mavzuga doir misollar topiladi va tahlil etiladi.	2
MT5	Hodi Zarif o'zbek folklorshunosligining asoschisi	To'ra Mirzayevning "Hodi Zarif suhbatlari" kitobi mutolaa etiladi.	2
MT6	To'ra Mirzaev – folklorshunos.	Olimning hayoti va ijodiga doir muhim jihatlardan xabardor bo'linadi.	2
MT7	Bugungi o'zbek folklorshunosligining rivoji.	Bugungi o'zbek folklorshunosligida amalga oshirilayotgan tadqiqotlar o'rganiladi.	2
MT8	Xalq dostonlarini o'rganish tajribalari va yangi nazariy qarashlar	Xalq dostonlarini o'rganish va tahlil qilishning yangi nazariy metodlari haqida ma'lumot beriladi.	2
MT9	O'zbek mifologiyasi xalq qadiyatlarining tarkibiy qismi sifatida	Mif va milliy qadriyat masalalari mif namunalari tahlili asosida yoritiladi.	2
MT10	"Dada Qo'rquv kitobi" va "Alpomish" dostonida mifologik tizimning qiyosiy tahlili.	Jabbor Eshonqul va Selami Fedakar ilmiy maqolalari asosida mavzuga oydinlik kiritiladi.	2
MT11	Xalq qo'shiqlarida mifik timsollar.	Mavzu A. Musaqulovning "O'zbek xalq lirikasi" tadqiqoti asosida o'rganiladi.	2
MT12	Ertaklarda mifik unsurlar.	Xalq ertaklaridagi mifik obrazlar va predmetlar ertak tahlillari orqali	2

		bayon etiladi.	
MT13	Alisher Navoiy ijodi va mif.	Mavzuga N. Mallayevning "Alisher Navoiy va xalq og'zaki ijodi" kitobi yordamida oydinlik kiritiladi.	2
MT14	O'zbek folklorshunosligining tadrijiy taraqqiyotida mifologik tasavvurlar tadqiqi.	Mavzu M. Jo'rayev, J. Eshonqulov, Sh. Turdimovlarning nazariy qarashlari asosida tahlil etiladi.	2
MT15	Xalq dostonlari va mifologiya	Dostonlardagi mifik elementlar va dunyo qarash matn tahlili asosida o'rganiladi.	2
MT16	Mustaqillik davri folklor asarlari nashrlari tajribasi.	Ushbu davrda folklor matnlari qisqartirilmasdan, asl holida nashr etilganiga ahamiyat qaratiladi.	2
MT17	"Alpomish" dostonidagi avlod shajarasi dostonida ikki bora to'liq qaytariladi. Birinchisi doston boshlanmasida baxshi tomonidan aytilsa, ikkinchisi Alpomish Qalmoqdagi chohdan chiqib, yurtiga qaytayotganda ilk bor uchragan karvonlaragi bu shajarani to'liq aytadi. Bundan maqsad nima? Bu sanoq qanday mazmunga ega? Epos mazmuni kesimida talqin eting.	Epos va shajara masalalari Sh. Turdimovning "Epos va etnos" monografiyasidagi nazariy qarashlar yordamida talqin etiladi.	2
MT18	"Alpomish"da kuylangan: «Davlat qo'nsa bir chivinning boshiga, Semurg' qushlar salom berar qoshida» shohbaytning doston voqeligiga qanday aloqasi bor?	Dostondagi shohbaytlarning doston syujetidagi ta'siri masalasi e'tiborga olinadi.	2
MT19	"Alpomish" dostonida Dobonbiyning 14 botmon brinchdan bo'lgan yoyi uzoq vaqt harakatsiz yotdi. Alpomish yetti yoshida bu yoyni otib, alp ataldi. Oradan vaqt o'tib yoy yana chang bosib qoldi. Yodgor uni bazo'r sudrab tortdi. Bu yoyning o'g'uz qissalaridagi Uch o'q va Bo'z o'q urug'lari bilan bog'liqligini va ma'no qirralarini aniqlashga harakat qiling.	Ushbu epizot davlat va davlatchilik, epos va qahramon munosabatlarining folklordagi badiiy ifodasi ekani aniqlanadi.	2
MT20	"Alpomish"da Qalmoq alplari mubolag'aviy tasvirlanadi, ammo Alpomishning bu xil tasviri yo'q. Bu usulning qo'llanishidan baxshi-shoirlar nima maqsad qilishgan?	Ushbu savol doirasida baxshining o'ziga xos uslubi, yuksak badiiy mahoratiga ahamiyat qaratiladi.	2
MT21	Qultoy aytadi: "Alpomishning chap yelkasida mening qo'limning izi bor". Qultoy kim? Uning dostonidagi o'rni qayerda? Bodom bikach Barchin bilan o'lan aytishadi. Nega Bodom bikach bilan Barchin? Bu aytishuvning poetik yuki qanday deb o'ylaysiz?	Ushbu savol doirasida baxshining o'ziga xos uslubi, yuksak badiiy mahoratiga ahamiyat qaratiladi.	2
MT22	Poygada qatnashgan otlar hisobini chiqaring, chavandozlarning etnik tarkibini	Poyga epizodining doston g'oyasiga ta'siri masalasi tahlil	2

	aniqlang va poygani shu xil tahlil qiling. Bu hosilani eposning umumiy g'oyasiga bog'lab talqin eting.	etiladi.	
MT23	Qalmoq alp'lari Barchinga sovchi bo'lib kelishadi. Barchinning yoshini hisob-kitob qilib, o'tovini alohida, uning o'zi javob beradi degan qarorini aytishadi. Bu talqinning marosimiy asosi va poetik ma'no qamrovini aniqlang.	Barchinning qat'iyatli, jasur, or-nomusli fazilatlariga e'tibor qaratiladi.	2
MT24	Alpomish" dostonida Yortiboy obrazining poetik yuki qanday? Uning: <i>Maslahat bermaymiz Boysari boyga, Osilmaylik Boybo'ring doriga..</i> Va Kashalda aytgan: <i>Bolalarni tog'a-jiyan qilamiz Bu ellarda erkin bo'lib yuramiz.</i> Ushbu javoblarning talqini qanday?	"Yortibor" so'zidagi yorti, ya'ni yarim, chala, kemtik kabi ma'nolari orqali masalaga oydinlik kiritiladi va bu holat ijtimoiy hayot bilan qiyoslanadi.	2
MT25	Cho'lponning ushbu: "Boychechak" "Boychechakning bolasi" Ochdi yuzini; Suvga chiqqan xolasi Ko'rdi qizini! «Boychechakning bolasi» Har uyda kuldi, Go'daklarning xaltasi Non bilan to'ldi!.. she'ri, bu she'r ma'nosi va unda tasvirlangan voqelikning <i>«Yomg'ir yog'aloq, Echki chaqaloq, Boyning qizining, Qorni dumaloq»</i> qo'shig'iga qanday aloqasi bor? Har ikki asar: Cho'lpon she'ri va bolalar qo'shig'ining Navro'z bayrami bilan kesishadigan nuqtalarini toping va talqin bering?	Folklor va yozma adabiyot munosabati masalasiga e'tibor qaratiladi.	2
MT26	Daryo obrazi kelgan xalq qo'shiqlari: <i>Sizni unda, bizni bunda yaratdi, O'rtamizda oqar daryo yaratdi, Oqar daryo ekan oqdi-yu ketdi, Bevafo yor ekan, tashladi, ketdi.</i> to'rtligi va "Go'ro'g'lining tug'ilishi" dostonidagi Go'ro'g'li va Rayhon podsho yurtlarini ajratib turuvchi daryoga qanday bog'liqlik o'rinlari bor? Bu bog'liq nuqtaning semantik ko'lamini aniqlang, talqin bering.	Folklordagi daryo, suv timsollarining ramziy ma'nolari va bu ma'nolarning folklordagi ifodasi orqali mavzu bayon etiladi.	2
MT27	<i>Daryoning ul yuzida uylaringiz Oqarishib ko'rinadi bo'ylaringiz</i> ". Turkum qo'shiqlari semantikasini ushbu kesimda olib, tadqiq eting.	Talabaning xalq qo'shiqlarini o'qib tahlil qilish malakasi shakllantiriladi.	2
MT28	"Go'ro'g'lining tug'ilishi" dostoni avvalida Go'ro'g'lining otasi Ravshanni Shohdorxon	Epos va etnos munosabati orqali masalaga oydinlik kiritiladi.	2

	askarlari yov bo'lib kelganda Hamza asir qilib, yashirincha olib ketadi. Savol: nega Taka-Yovmit ahli bu holatga bee'tibor qoldi? Sabab nima? Bu epizodning epos g'oyasiga aloqasi qanday?		
MT29	Ravshan sinchi va To'laboy sinchi munosabati va raqobatining semantik ko'lamini epos voqeligi ma'no qatlamlari kesimida talqin eting.	Sinchi obrazining eposdagi o'rniga diqqat qaratiladi.	2
MT30	Go'ro'g'lining tug'ilish vaqti, uning qabrda kechgan davri, biya emib ulg'ayishi va Rustam qo'lga kelib, o'z yurtiga qaytgungacha bo'lgan vaqt talqinini epik qahramon hamda etnos kesimida tahlil qiling.	Eposdagi g'ayritabiiy tug'ilish epizodining ahamiyati haqida gapiriladi.	2
MT31	Go'ro'g'li turkumida yettita epik ot tarjimai holi, epik talqinlari aks etgan. Bu otlar qanday otlar va ularni epik ot obrazida talqin eting.	Epik ot obrazining dostondagi o'rni talqin etiladi.	2
MT32	Alp – eposning qahramoni. Etnosda uning quvvatini namoyon etuvchi sohibqironlar va ulug' quvvatli sarkarda-yu, podsholarning umumlashma badiiy obrazi bu alp hisoblanadi. "Alpomish" va "Go'ro'g'li" dostonida alplik tizimi asar yadrosini tutib turuvchi mohiyatlardan biridir. Alplik tizimi tasavvurlarini ushbu dostonlar misolida qayta tekshirib chiqing.	Eposdagi alp va alplik tizimi tahlil etiladi.	2
MT33	O'zbek xalq qo'shiqlari, xususan, lirik qo'shiqlarda poetik ramzlar asosiy fikr, tuyg'u, kechinma ifodachi sifatida muhim o'rin tutadi. Qo'shiqlardagi yetakchi ramziy obrazlar: olma, ro'mol, tom, g'oz, o'rdak, shaftoli, tamaki, oq, qizil, sariq va hakazolar semantikasini aniqlab, qo'shiqlarni talqin eting.	Ushbu mavzu xalq qo'shiqlari matni tahlili orqali amalga oshiriladi.	2
MT34	"Susambil" ertagida nega hayvonlar Susambilga borishadi? Susambilning Chambilga aloqasi bormi? Chambil qanday shahar, bu tasavvurlarning asosi va badiiy talqinlari haqida o'z xulosalaringizni ayting.	Ertak orqali xalq orzu-istaklari bayon etilishi ushbu mavzuning bayonida yordam beradi.	2
MT35	Ertaklardagi uch aka-uka yo'l oluvchi manzillar: 1.Borsa kelar; 2.Borsa noma'lum; 3.Borsa kelmas. Bular qanday talqinga ega? Nega kenja botir borsa kelmasga boradi. Bu ertaklar nimadan xabar beradi?	Ertaklardagi shartlilik va qo'shaloqlashtirish usullari yordamida ushbu masala bayon etiladi.	2
MT36	"Ur to'qmoq"dagi sehrii buyumlar: Ochil dasturxon; Qaynar xumcha; Urto'qmoq va yana yalmog'izning uch atributi:	Ertaklardagi buyumlarga yuklangan ma'no attenkalariga e'tibor qaratiladi.	2

	taroq; qayroq; oyna va bu jismlarning semantikasi nima? Nega ular bu xususiyatlarni oldi? Ertak kesimidagi ma'nosi va hayotdagi mohiyati nima?		
MT37	“Dunyoda yo‘q hunar”, “Uch ko‘r va bir yigit”, “Qo‘ng‘iz bekach” ertaklari ifodalayotgan ramziy-timsoliy vositalari bizga nimalardan xabar beradi?	Ertaklarning ramzlar orqali o‘quvchiga taqdim etadigan ma’nolariga e‘tibor beriladi.	2
MT38	“Ravshan” dostonidagi: «Yor aylanay qalpoq tikkan qo‘lingdan» deb boshlanuvchi murojaat va Ravshanning bozordagi xaloyiqqa “Uzoqdan kelayotibman” deb boshlanuvchi qo‘shiqning “Go‘ro‘g‘li” dostonlaridagi boshqa barqaror shakl va formulalar bilan munosabatini tahlil eting.	Barqaror shakllar doston badiiyyatini ta‘minlab turuvchi vosita ekani ko‘rsatiladi.	2
MT39	Xalq ertaklari va dostonlaridagi tushlarning badiiy vazifasi va semantikasini “Alpomish” va “Go‘ro‘g‘li” dostonlari hamda bir qator ertaklar misolida qiyosan tahlil eting.	Folklorda tush motivining o‘mi va ahamiyati tahlil etiladi.	2
MT40	Xalq dostonlari va ertaklarida sinov kompleksi – tabu, shart, shartlilik bilan bog‘liq motivlar mavjud. Sinov turlarining asar syujetidagi o‘mi va vazifalarining umumiy va xusisiy jihatlarini ko‘rsating.	Sinov motivining eposdagi vazifasi tahlil etiladi.	2
MT41	“O‘lan”, “Yor-yor”, “Kelinsalom” va «Ashula» - lirik qo‘shiq janrlarining o‘ziga xos xususiyatlari va uyg‘un jihatlarini.	Ushbu janrlarning xalq milliy qadriyatlarini sifatidagi ahamiyati gapiriladi.	2
MT42	Afsona, naql va latifalarning voqelikni aks ettirishdagi farqi va assotsiativ ma’nolarini yoritib bering.	Mazkur janrlarning o‘ziga xos xususiyatlari yoritiladi.	2
MT43	Maqol, topishmoq va chaldirmoq janrlarini qiyosan tahlil eting. Maqollarning o‘z va ko‘chma ma’nolariga diqqat qarating. Topishmoq va chaldirmoqlarning uyg‘un va farqli xossalariga to‘xtaling.	Mazkur paremik janrlarning muhim xususiyatlari tahlilga tortiladi.	2
MT44	Hozirgi kunda o‘zbek folklorshunosligida dolzarb bo‘lgan masalalar xususida fikr yuriting. Folklorshunoslik sohasida amalga oshirilgan ishlarni tahlil qiling	Folklorga doir keyingi yillarda amalga oshirilgan ilmiy tadqiqotlar haqida ma‘lumot beriladi.	2
MT45	Xalq dostonlari tasnifi yuzasidan olib borilgan ishlar, tasniflarga asos bo‘lgan tamoyillarni yoritib bering	Bu borada folklorshunoslarimizning nazariy qarashlariga suyaniladi.	2
			90

Asosiy adabiyotlar

1.	Mirzayev T. va boshqalar. O‘zbek folklori. Darslik. – T.: “Tafakkur bo‘stoni”, 2020.
2.	Jo‘rayev M. Folklorshunoslik asoslari. – T.: “Fan”, 2009.
3.	Safarov O. O‘zbek xalq og‘zaki ijodi. – T.: “Musiqqa” nashriyoti, 2010.
4.	Madayev O. O‘zbek xalq og‘zaki ijodi. – T.: “Mumtoz so‘z”, 2013.
5.	Mirzayev T. va boshqalar. O‘zbek xalq og‘zaki ijodi xrestomatiyasi. – T.: “Aloqachi”.

2008.

Qo'shimcha adabiyotlar

6.	Мирзиёев Ш. Эркин ва фаровон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. – Т.: Ўзбекистон, 2016.
7.	Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси” тўғрисидаги Фармони (Халқ сўзи 2017 йил, 8 февраль).
8.	Мирзиёев Ш. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга кураамиз. – Т.: Ўзбекистон, 2017.
9.	Мирзиёев Ш. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт таракқиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. – Т.: Ўзбекистон, 2017.
10.	Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари” тўғрисида (Халқ сўзи 2017 йил, 21 апрель).
11.	Madayev O. O'zbek xalq og'zaki poetik ijodi. (Nazariy kurs matni). – T., 1999.
12.	Мирзаев Т. Эпос и сказитель. – Ташкент: Фан. – 410 с.
13.	Turdimov Sh. Etnos va epos. – Toshkent: O'zbekiston, 2012.
14.	Ergashev A. Qashqadaryo-Surxondaryo dostonchiligi. – T.: “Fan”, 2008.
15.	Eshonqulov J. Epik tafakkur tadriji. – Toshkent, “Fan”, 2006.
16.	O'zbek folklorshunosligi masalalari. 3-kitob. – T.: “Fan”, 2010.
17.	O'zbek xalq og'zaki ijodi yodgorliklari. 100 jildlik. – Toshkent: G'afur G'ulom, 2015, 2016.

Internet saytlari

18.	lectures.ndpi.uz >lektions
19.	news.uzreport.uz >news
20.	www.folklore.ru .
21.	www.folksentr.ru
22.	https://m.vk.com >club1962650
23.	folklore.tomsk.ru
24.	www.ruthenia.ru >folklore

Talabaning fan bo'yicha ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

Baholash usullari	Og'zaki so'rov, taqdimotlar, yozma topshiriqlar
Fan bo'yicha talabalar bilimini nazorat qilish va baholash	Nazorat shakllari (ilovada) Baholash turlari fan xususiyatidan kelib chiqqan holda so'rovlar, og'zaki savol-javob, yozma ish, taqdimotlar ko'rinishida o'tkazilishi mumkin

Talabalarining fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagilarga amal qilinadi:

A'lo – “5” baho olish uchun talaba nazariy jihatdan chuqur bilimga ega bo'lishi, qo'yilgan nazariy muammoga ijodiy yondoshib, uning mohiyatini tushunib, mustaqil ravishda mushohada yurita olishi, uni hal etish usullarini puxta bilishi va uni amaliyotda qo'llay olishi shart.

Yaxshi "4" baho olish uchun uchun talaba nazariy jihatdan chuqur bilimga ega bo'lishi, qo'yilgan nazariy muammo mohiyatini tushunishi, tahlil usullarini bilishi va uni amaliyotda qo'llay olishi shart.

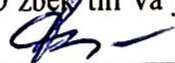
Qoniqarli "3" baho olish uchun uchun talaba qo'yilgan nazariy muammoning mohiyatini tushunishi, tahlil usullarini bilishi shart.

Qoniqarsiz "2" baho talabaga fan bo'yicha aniq tasavvurga ega bo'lmasligi va fanni o'zlashtirmaganligi uchun qo'yiladi.

Baholash tartibi va mezonlari:

t/r	Kurs	Semestr	Maksimal ball	Fan soati	Mustaqil ta'lim	ON	YN	Maksimal baho	Minimal (saralash) baho
1.	1	2	5	180/90	5	5	5	5	3

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot:

Muallif:	Rajabova Ra'no zaripovna, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
E-mail:	r.z.rajabova@mail.ru
Tashkilot:	Buxoro davlat universiteti
Taqrizchilar:	M.B. Rajabova – BuxDU O'zbek tili va adabiyoti kafedrası professorı v.b., f.f.d. D.Z.Rajabov – O'zbek tili va jurnalistika kafedrası professorı, filologiya fanlari doktori (DSc)

Mazkur sillabus Oliy ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklar bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini muvofiqlashtiruvchi Kengashning 2023-yil 29-avgustdagi 4-sonli bayonnomasi bilan maq'qullangan Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universitetida ishlab chiqilgan O'quv dasturi asosida tayyorlanan.

Mazkur sillabus Buxoro davlat universiteti o'quv-uslubiy kengashining 2023-yil ___ - avgustdagi 1-sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

O'quv-uslubiy departament boshlig'i

M. Tursunov

Fakultet dekani

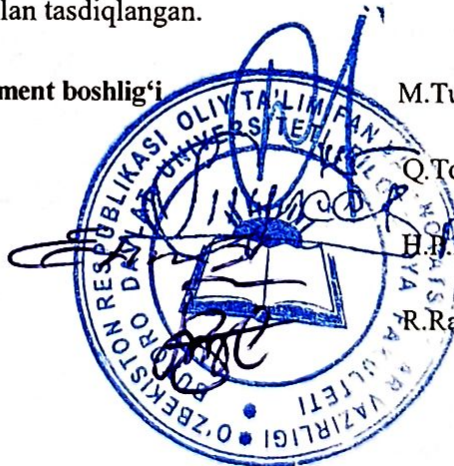
Q. To'xsanov

Kafedra mudiri

H. H. Eshonqulov

Tuzuvchi

R. Rajabova

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

«Tasdiqlayman»
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
R.G'. Jumayev

«25» - avgust 2023-yil

TILSHUNOSLIK NAZARIYASI
fani bo'yicha
SILLABUS

Kechki bo'lim uchun

Bilim sohasi: *San'at va gumanitar fanlar* – 200000

Ta'lim sohasi: *Tillar* – 230000

Mutaxassislik: *Filologiya va tillarni o'qitish*

(o'zbek tili) – 60230100

BUXORO – 2023

Modul/ FAN SILLABUSI**Filologiya fakulteti***Filologiya va tillarni o'qitish (o'zbek tili) – 60230100***Bakalavriat yo'nalishi**

Fan nomi:	Tilshunoslik nazariyasi
Fan turi:	majburiy
Fan kodi:	TN 11- 710
Yil:	
Semestr:	1
Ta'lim shakli:	kechki
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	
Ma'ruza	20
Amaliy mashg'ulotlar	20
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	20
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori	5
Baholash shakli	Yozma/test
Fan tili	O'zbek

Fanning maqsadi (FM)

FM 1	Fanni o'qitishning maqsadi tilshunoslik sohasining predmeti, vazifalarini yoritish, fan doirasida o'rganiladigan asosiy masalalarning mazmun-mundarijasini belgilash, tilning ijtimoiy tabiati, shakllanish jarayoni, taraqqiyoti, til va jamiyat, til va tafakkur munosabati, til birliklari, nutq birliklari, til birliklari o'rtasidagi munosabatlar, til sathlari, dunyo tillari tavsifi, tasnifi, tilshunoslik maktablari, lingvistik tahlil metodlari, lisoniy universalialar va til strukturasi haqida ma'lumot berishdan iborat.
-------------	--

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Hozirgi o'zbek adabiy tili
2.	O'zbek tili tarixi
3.	Tilshunoslikka kirish
4.	

Ta'lim natijalari (TN)

Bilimlar jihatidan

TN 1	tilning ijtimoiy tabiati, ijtimoiy vazifalari, til va jamiyat munosabati, til va tafakkur munosabati, lison va nutq munosabati, asosiy lisoniy munosabatlar, til birliklari va nutq birliklarining o'zaro mutanosibligi, tilning semiotik tabiati, tilning ramzlar tizimi sifatidagi ta'rifi, til sathlari, lisoniy paradigma asoslari, lisoniy tasnif asoslari, tilning tarixiy taraqqiyoti va o'zgaruvchanligi, dunyo tillari va tillar tasnifi, tilshunoslikning ijtimoiy fanlar bilan bog'liqligi, tilshunoslikning tabiiy fanlar bilan aloqadorligi, qadimgi asrlar tilshunosligi, o'rta asrlar tilshunosligi, Yevropa uyg'onish davridagi tilshunoslik <i>haqida tasavvurga ega bo'lishi;</i>
TN 2	tilshunoslik va ijtimoiy, tabiiy fanlar kesimida paydo bo'lgan zamonaviy integratsion fanlarni, qiyosiy-tarixiy tilshunoslik nazariyalari va metodlarini, tilning ijtimoiy vazifalarini, struktur tilshunoslik nazariyalari va metodlarini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi;</i>
Ko'nikmalar jihatidan:	
TN 3	tilning tarixiy taraqqiyoti va o'zgaruvchanligini tahlil qilish, leksik-semantik hodisalarni anglash <i>kompetensiyasiga ega bo'lishi kerak.</i>
TN 4	– tillarning tipologik tasnifini faktik material asosida yoritish, til tiplarining asosiy belgilarini farqlash, morfologik tasnifni agglyutinatv va flektiv tillar misolida tahlil qilish, morfologik shakllarning xilma-xilligi, tillarning morfologik tipologiyasini tahlil qilish, geneologik tasnifni til oilalari va til guruhlari asosida izohlash, agglyutinatv tillar, flektiv tillar, qardosh va qardosh bo'lmagan tillar o'rtasidagi munosabatni yoritish, lisoniy va nutqiy birliklarning o'zaro munosabatini tahlil qilish, tilni umumiy, nutqni xususiy hodisa sifatida asoslash, til-tafakkur-nutq munosabatini mustaqil izohlash, tilshunoslik nazariyasi masalalari haqida mustaqil fikr yurita olish, diaxron tadqiqot metodlaridan foydalanish, sinxron tadqiqot metodlarini qo'llay bilish <i>ko'nikmalariga.</i>

Fan mazmuni	
Mashg`ulotlar shakli : Ma`ruza (M)	
M 1	“Tilshunoslikka kirish” fanining maqsadi, vazifalari
M 2	Tilning ijtimoiy tabiati
M 3	Til va tafakkur munosabati
M 4	Til va nutq munosabati
M 5	Yozuv – madaniy taraqqiyot mahsuli
M 6	Til birliklari o`rtasidagi munosabatlar
M 7	Tilning fonetik-fonologik sathi
M 8	Tilning lug`at sathi
M 9	Tilning grammatik sathi
M 10	Dunyo tillari tavsifi va tillar tasnifi

Mashg`ulotlar shakli : Amaliy (A)	
A 1	Tilning ijtimoiy, biologik, fiziologik tabiati.
A 2	Fonetika. Unli va undosh tovushlar tasnifi. Ular ustida ish.
A 3	Fonetik hodisalar. Kombinator va pozitsion o`zgarishlar bo`yicha mashq
A 4	Leksema. So`z va uning ma`nosi ustida ish. So`zning lug`aviy va grammatik ma`nolarini aniqlash.
A 5	Tilning lug`at tarkibi ustida ish. Matndan qo`llanishiga qarab so`zlarni guruhlash.
A 6	So`zning morfemik tarkibini aniqlash. O`zak va affiks morfemalar. Agglyutinativ va flektiv tillarda o`zak va affiksial morfemalar xususiyati.
A 7	Grammatik ma`no ifodalovchi vositalarni aniqlash va sharhlash.
A 8	Matndagi gaplarni sintaktik jihatdan sharhlash. So`z birikmalarini, gap qolipini aniqlash.
A 9	Til oilalari va oilalarga mansub tillarni guruhlashni o`rganish.

A 10	Tilshunoslikning zamonaviy yo'nalishlari
-------------	--

Mashg'ulotlar shakli : Seminar (S)	
S 1	Tilning axborotni to'plash va uzatish funksiyasi. H.Ne'matov, O. Bozorov "Til va nutq" risolasining talili (Неъматов Х., Бозоров О. Тил ва нутқ. – Тошкент: Ўқитувчи, 1993. – 30 б.)
S 2	Til tizimidir. Tilning ramzlar tizimi. (Неъматов Х., Расулов Р. Ўзбек тили систем лексикологияси асослари. – Тошкент: Ўқитувчи, 1995. – 128 б.)
S 3	Tilning fonologik tipologiyasi (A.Abdiazizov. O'zbek tili fonologiyasi va morfonologiyasi. 1992.)
S 4	Yozuv tizimlari tasnifi. («Yozuv madaniyati, funksiyalari va ta'sir etuvchi omillar» maqola tahlili)
S 5	So'z ma'no ko'chishining asosiy yo'llari. ("O'zbek tilida ma'no ko'chish usullari: metafora, metanomiya, sinekdoxa, vazifadoshlik" maqola tahlili)
S 6	Frazeologiya. Iboralarning semantik tabiati. ("O'zbek tilidagi iboralar tizimini o'rganishning nazariy Muammolari» maqola tahlili)
S 7	«Til satxlari va satxlarga ajratiш tamoyillari tadqiqi» maqola tahlili
S 8	Tilning grammatik tizimi
S 9	Tillarning morfologik va genealogik tasnifi.
S10	Tilshunoslikning zamonaviy yo'nalishlari

Mustaqil ta'lim (MT)		
1.	Seminar va amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish va uy vazifalarni bajarish	40 soat
2.	Fonetik tahlil (2 ta sodda gapni 2 usulda)	15 soat
3.	Anjumanga tezis tayyorlash	15 soat
4.	Mavzu yuzasigan glassariy tuzish	10 soat
5.	Mavzu yuzasigan slayd tayyorlash	10 soat

Asosiy adabiyotlar

1. Abduazizov A. Tilshunoslik nazariyasiga kirish. –Toshkent, 2010.
2. Irisqulov I. Tilshunoslikka kirish. –Toshkent, 2009.
3. Rasulov R. Umumiy tilshunoslik. –Toshkent, 2013.
4. I.Yo'ldoshev va b. Mutaxassislikka (tilshunoslikka) kirish. –Toshkent, 2018. 307-b.
5. Xolmanova Z. Tilshunoslik nazariyasi. –Toshkent, 2019.

Qo'shimcha adabiyotlar

- 1.Абдуазизов А., Шереметова А. Общее языкознание. – Тошкент, 2004.
2. Nurmonov A. Struktur tilshunoslik: ildizlari va yo'nalishlari. –Andijon, 2006.
- 3.Nurmonov A. Lingvistik belgi nazariyasi. – Toshkent: Fan, 2008.
- 4.Nurmonov A. Linvistik tadqiq metodologiyasi va metodlari. –Toshkent, 2011
- 5.Rahmatullayev Sh. Sistem tilshunoslik asoslari. –Toshkent, 2007.

Talabanning fan bo'yicha ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yorita olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xattotlik va chalkashlikka yo'l qo'ymasa;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy va amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlay olish qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- mashg'ulotlarga puxta tayyorgarlik ko'rsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga daxldor qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biriga ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;

☒ tarixiy jarayonlarni sharhlay olsa.

b) 4 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

☒ fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon etishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;

☒ fanning mazmunini, amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;

☒ fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;

☒ fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;

☒ mashg'ulotlarga to'liq tayyorgarlik ko'rsa;

☒ fan yuzasidan berilgan mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;

☒ fanga daxldor qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa.

c) 3 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

☒ fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;

☒ fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'ysa;

☒ bayon qilish ravon bo'lmasa;

☒ fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javob bersa;

☒ fan bo'yicha mashg'ulotlarga puxta tayyorgarlik ko'rmasa.

d) quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

☒ fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;

☒ fanga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;

☒ fan bo'yicha materiallarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib qolsa;

☒ fan bo'yicha matnda jiddiy xato va kamchiliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;

☒ fanga doir savollarga javob olinmasa;

☒ fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	Toirova Guli Ibragimovna- filologiya fanlari doktori, professor
e-mail:	tugulijon@mail.ru
Tashkilot:	BuxDU o'zbek tilshunosligi va jurnalistika kafedrasida
Taqrizchilar:	f.f.f.d.(PhD), katta o'qituvchi

	U.Ahmadova BDTI Tillar kafedrasida f.f.n., dots. D.Abdullayeva
--	--

Mazkur sillabus universitetning o'quv-uslubiy Kengashining 2023–yil 29-avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur sillabus O'zbek tilshunosligi va jurnalistika kafedrasining 2023–yil 26-avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv uslubiy boshqarma boshlig'i

Fakultet dekani

Kafedra mudiri

Tuzuvchi

M.Tursunov

Q.R.To'xsanov

D.Z. Rajabov

G.I. Toirova

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

Qayd raqami _____

“TASDIQLAYMAN”
BuxDU O`quv ishlari
bo`yicha prorektor

_____ R.G`.Jumayev

“29” - avgust 2023-y.

**“ADABIYOT NAZARIYASI”
FANI BO‘YICHA**

SILLABUS

KECHKI BO‘LIM UCHUN

Bilim sohasi: 200000 – San`at va gumanitar soha
Ta`lim sohasi: 230000 – Tillar
Ta`lim yo`nalishi: 60230100 – Filologiya va tillarni o`qitish (o`zbek tili)

Modul / FAN SILLABUSI

Filologiya fakulteti
60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish (o'zbek tili)
ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	Adabiyot nazariyasi
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	AN 11,710
Yil:	2023
Semestr:	1
Ta'lim shakli:	Kechki
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	150
Ma'ruza	20
Amaliy mashg'ulotlar	20
Laboratoriya mashg'ulotlari	–
Seminar	20
Kurs ishi	–
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	5
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	“Adabiyot nazariyasi” fani “Filologiya va tillarni o'qitish (o'zbek tili)” ta'lim yo'nalishlarida I-semestrda o'qitiladi. Mazkur fan badiiy asarni tahlil qilish uchun yo'llanma berish, badiiy matnni chuqur va turli metodlar asosida talqin qilish, jahon adabiyotshunosligidagi adabiyotshunoslik metodlarining ichki imkoniyati va cheklanganlik tomonlarini barcha adbiy tur hamda janrlar bo'yicha yozilgan ilmiy asarlar misolida asoslab o'rganish, umuman adabiyotshunosning ilmiy-estetik tafakkurini shakllantirish ushbu fanning asosiy maqsadi sanaladi.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Badiiy adabiyotning umuminsoniy mohiyati, adabiy-nazariy tafakkur tarixidagi o'ziga xosliklar, badiiy asar mavzusi va poetik g'oyasi, poetik tafakkurga xos belgilar, badiiy ijod qonuniyatlari va ijod psixologiyasi, badiiy adabiyotning ijtimoiy hayotdagi o'rni, badiiy asarni qabul qilish masalalari, jahon adabiyotshunosligida kechayotgan jarayonlar haqida <i>tasavvurga ega bo'lishi kerak.</i>

2.	Adabiyot nazariyasining tarix, falsafa, psixologiya va boshqa ijtimoiy fanlar bilan bog'liqligini, adabiyotshunosli ilmi va adabiy jarayondagi nazariy masalalarni, badiiy asarning shakl va mazmuniga oid nazariy qarashlarni, lirikaning poetik mohiyatini, badiiy asar tili, poetik nutq va uslubiy individuallik masalalarini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi lozim</i>
3.	Adabiy manbalarga nazariy baho bera olish, badiiy asarni filologik nuqtai nazardan talqin etish, badiiy adabiyot va san'atning mazmun-mohiyati bo'yicha adabiy suhbatlar o'tkazish, mavjud adabiy manbalar asosida ilmiy xulosa va nazariy umumlashmalar chiqara olish <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.</i>

Ta'lim natijalari (TN)	
<i>Bilimlar jihatidan:</i>	
TN1	Badiiy adabiyotning kelib chiqishi, rivojlanish qonuniyatlari, ijtimoiy aloqalarini, boshqa san'at turlaridan farqli jihatlarini <i>bilishi lozim.</i>
TN2	Adabiyotshunoslik nazariyasi genezisi va tarixiy taraqqiyoti, janrlar va ularning xususiyatlari haqida <i>tasavvurga ega bo'lishi kerak.</i>
TN3	Talabalar badiiy adabiyotning mohiyati, rivojlanish omillari haqida <i>bilimga ega bo'lishi lozim.</i>
TN4	Fanning jamiyat hayotidagi o'rni va vazifalari kabi masalalarni umumiy tarzda <i>o'rganishi kerak.</i>
<i>Ko'nikma jihatidan:</i>	
TN5	Badiiy asar tabiati hamda uning tuzilishi, mezonlarini <i>belgilay olishi lozim.</i>
TN6	Badiiy til xususiyatlarini puxta <i>bilishi va ulardan foydalana olishi zarur.</i>
TN7	Adabiy tur va janrlarni aniqlay olish <i>ko'nikmalarini paydo qilishi kerak.</i>

Fan mazmuni			
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)			
№	Ma'ruza mavzulari	Qisqacha tavsifi (kalit so'zlar)	Soatlar hajmi
M1	Adabiyotshunoslik – badiiy adabiyot to'g'risidagi fan	Adabiyotshunoslik fanining maqsad va vazifalari, badiiy asar – adabiyotshunoslik obyekti. Adabiyotshunoslikning tarkibiy qismlari: adabiyot tarixi, adabiyot nazariyasi, adabiy tanqid, matnshunoslik, manbashunoslik o'qitiladi. Adabiyot – so'z san'ati. Inson – adabiyotning asosiy obyekti.	2

M2	Adabiyotshunoslik tarixi	Qadimgi davr adabiyotshunosligi. Arastu – adabiyotshunos. Sharq adabiyotshunosligi: ilmi aruz, ilmi qofiya, ilmi bade'. Tazkiralalar – Sharq adabiyotshunosligi muhim manbasi. G'arb adabiyotshunosligi. Bualo, Belinskiy tadqiqotlari. Gegel "Estetika"si.	2
M3	Badiiy asar. Badiiy asar mavzusi	Badiiy asar va ilmiy asar. Ijtimoiy hayot va badiiy asar. Xalq og'zaki ijodi – badiiy adabiyot ibtidosi. Folklor namunalari va yozma adabiyot. Badiiy asar tarkibiy qismlari. Epik turga mansub asarlarning tuzilishi. Lirik (she'riy) turga oid asarlar tarkibining o'ziga xosliklari. Drama turidagi asarlarning tarkibi o'qitiladi	2
M4	Badiiy asar kompozitsiyasi. Syujet.	Badiiy asarda shakl va mazmun. Kompozitsiya. Adabiy qahramon portreti. Peyzaj. She'riy asarlar kompozitsiyasi. Epik asarlar kompozitsiyasi. An'anaviy va modern asarlar kompozitsiyasi. Mumtoz drama, tragediya, komediyalar kompozitsiyasi. Fabula.	2
M5	Adabiy tur va janrlar	Adabiy turlar va janrlar. Arastu "Poetikasi". Epos, lirika, drama. Folklor va yozma adabiyotdagi janrlar.	4
M6	She'r tuzilishi va she'r tizimlari	She'r va nasr. She'riy nutqning o'ziga xos xususiyatlari. She'rning tarkibiy qismlari: misra, band, ritm, bo'g'in, turoq, vazn, qofiya. She'r tizimlari: aruz, barmoq. Erkin, sarbast, oq she'r.	2
M7	Obraz – insonning adabiyotdagi umumlashma tasviri	Obraz. Adabiyotda obrazning aks etishi. Inson – adabiyotdagi asosiy obraz. Obraz – adabiy qahramon. Asardagi asosiy va boshqa qahramonlar. Personaj, xarakter, tip. Realistik va romantik, fantastik va majoziy obrazlar. Portret – inson obrazini gavdalantirishning muhim	2

		unsuri	
M8	Adabiy turlar va janrlar poetikasi	She'r va nasr. She'riy nutqning o'ziga xos xususiyatlari. She'rning tarkibiy qismlari: misra, band, ritm, bo'g'in, turoq, vazn, qofiya. She'r tizimlari: aruz, barmoq. Erkin, sarbast, oq she'r. Sharq adabiyotidagi she'riy janrlar. G'arb adabiyotidagi she'riy janrlar. Aruz	2
M9	Ijodiy metod va ijodkor uslubi. Adabiy jarayon	Ijodiy metod. Realizm va romantizm ijodiy uslubi. Klassitsizm yo'nalishi. Naturalizm, sentimentalizm, syurrealizm yo'nalishi. Ijodkor uslubi. Adabiy an'ana va novatorlik.	2
			20 soat

Mashg'ulotlar shakli: Amaliy (A)			
No	Amaliy mashg'ulot mavzulari	Qisqacha tavsifi (kalit so'zlar)	Soatlar hajmi
A1	Adabiyotshunoslikning tarkibiy qismlari	Adabiyotshunoslikning asosiy sohalari : adabiy tanqid, adabiyot tarixi, adabiyot nazariyasi	2
A2	Arastuning "Poetika" asarini o'rganish.	Sharq adabiyotshunosligi: Arastu – adabiyotshunos. Tazkiralalar – Sharq adabiyotshunosligi muhim manbasi. G'arb adabiyotshunosligi. "Poetika".	2
A3	Fitrat – adabiyotshunos	Fitratning adabiyotshunoslikka oid qarashlari Fitrat aruz haqida. "Adabiyot qoidalari"da nazariy tushunchalarning berilishi. Fitratning ilmiy faoliyati	2
A4	Og'zaki va yozma adabiyot namunalari tahlili	Xalq poetik ijodining janriy xususiyatlari. Qadimgi davr yozma adabiyot namunalari. Og'zaki va yozma adabiyot manbaalarining uzviyligi	2
A5	Badiiy obraz turlari	Badiiy obraz turlarining o'ziga xos xususiyatlari. Epik obrazlarning individualligi. Lirik obrazlar haqida. Dramatik	2

		obrazlarga xos xususiyatlar	
A6	Badiiy asar tilining o'ziga xos xususiyatlari	Badiiy asar tili va uning o'ziga xos xususiyatlari. Qahramon va muallif nutq. Polifonik nutqning alohidaligi. Dialog, monolog va ichki nutq haqida	2
A7	Ijodiy metod va adabiy oqimlar	Ijodiy metod va unga xos xususiyatlar. Romantizm metodi Realizm metodi	2
A8	Ijodkor uslubi	Uslub badiiy asarning umumiy koloriti. Hamid Olimjon va G'.G'ulom ijodiga xos uslublar. A.Qodiriy va Oybek ijodiga xosliklar. Davr uslubi va ijodkor dunyoqarashi	2
A9	Badiiy asarni tahlil qilish usullari	A. Oripov she'riyatining o'ziga xos xususiyatlari. A. Qahhor hikoyalari ijodkor mahorati M. Yusuf she'riyatida ramziylik. N.Eshonqul hikoyalari milliylik va umuminsoniylik g'oyalari	2
A10	I.Sulton, M.Qo'shjonov, O.Sharafiddinov - adabiyotshunos olimlar	I.Sulton - nazariyotchi olim. M.Qo'shjonovning adabiy-tanqidiy qarashlari. O.Sharafiddinov asarlarining adabiyotshunoslikdagi o'rmi	2
			20 soat
Mashg'ulotlar shakli: Seminar (S)			
№	Seminar mashg'ulotlari mavzulari	Qisqacha tavsifi (kalit so'zlar)	Soatlar hajmi
S1	Sharq adabiyotshunosligi: ilmi aruz, ilmi qofiya, ilmi bade'	Qadimgi sharq adabiyotshunosligi. Ibn Sinoning "Poetika"ga oid sharhi. Forobiyning "She'r san'ati" asari haqida. Taroziyning "Funun ul-balog'a" asari	2
S2	Adabiyotning tur va janrlarga bo'linishi	Aristotelning "Poetika" asarida tur va janr. Fitratning "Adabiyot qoidalari" asarida tur va janr. Tur va janrlarning o'ziga xosligi	2

S3	Alisher g'azallaridagi san'atlar	Navoiy badiiy	Badiiy san'atlar va ularning turi Navoiy g'azallarida tarse', qaytarish san'ati, kitobat san'ati, tashbih, iyhom, ishtiyoq, irsoli masal san'atlarini aniqlash. Alisher Navoiy "Qaro ko'zum" g'azali.	2
S4	Bobur g'azallari tahlili		Bobur she'rlaridagi she'riy san'atlar. Ma'naviy - lafziy san'atlarning o'ziga xosligi. Tashbih, iyhom, tazod, rujo', xusni-talil, laffu nashr, talmih san'atlari.	2
S5	Fitratning "Adabiyot qoidalari" asari tahlili		Fitratning adabiy-nazariy qarashlari Tanqidchining "Adabiyot qoidalari" asari. Asardagi rivoya, lirika va til haqidagi maqolalari. Tanqidchining dramaturgiya xusidagi maqolalari	2
S6	Cho'lpon badiiyati	she'rlari	Badiiy san'atlar va ularning she'riyatdagi vazifasi. Cho'lpon she'riyatining o'ziga xos xususiyatlari. Cho'lpon she'rlaridagi badiiy san'atlar. Yod olgan Cho'lpon she'rlaridan birini tahlil qiling	2
S7	Oybek - adabiyotshunos		Oybek hayoti va ijodi. Shoir she'riyatining o'ziga xos xususiyatlari. Oybekning adabiyotshunos sifatidagi faoliyati	2
S8	Maqsud Shayxzoda - adabiyotshunos.		Maqsud Shayxzoda hayoti va ijodi. Shoir asarlarining o'ziga xos xususiyatlari. Maqsud Shayxzodaning adabiy-tanqidiy qarashlari	2
S9	G'afur G'ulom she'rlarida		G'.G'ulom she'riyatining o'ziga xos xususiyatlari. G'.G'ulom she'riyatida vatan va mehnat mavzusi. G'.G'ulomning badiiy tasvir vositalaridan foydalanish mahorati.	2
S10	"Jahon adiblari adabiyot haqida" kitobidagi maqolalar tahlili		10 Jahon adiblari adabiyot haqida" kitobini o'qib tahlil qilish Kitobning mohiyati haqida	2

	anotatsiyalar adabiyotning haqidagi fikrlar. adabiyotning haqidagi qarashlar	Yozish. soʻz sanʼati ekani Kirobda insonshunosligi	20 soat
--	--	--	---------

Mustaqil taʼlim (MT)			
№	Mavzular	Qisqacha tavsifi (kalit soʻzlar)	Soatlar hajmi
MT1	Aristotelning «Poetika» asarini oʻqib oʻrganish.	Gʻarb adabiyotshunosligining oʻziga xos qirralari asar orqali yoritiladi.	6
MT2	Forobiyning «Sheʼr sanʼati» asarini oʻqib oʻrganish.	Sharq adabiyotshunosligining oʻziga xos qirralari Forobiy asari orqali yoritiladi.	6
MT3	Alisher Navoiyning «Majolis un-nafois» asarini oʻqib oʻrganish.	Alisher Navoiyning «Majolis un-nafois» asari tahlil etiladi.	6
MT4	Alisher Navoiyning «Mezon ul avzon» asarini oʻqib oʻrganish.	Alisher Navoiyning «Mezon ul avzon» asari tahliliga tortiladi, alohida xususiyatlari yoritiladi	6
MT5	Alisher Navoiyning «Muhokamat ul lugʻataym» asarini oʻqib oʻrganish.	Alisher Navoiyning «Muhokamat ul lugʻataym» asari misolida umuminsoniylik, milliylik va individuallik masalasi yoritiladi	6
MT6	Boburning «Muxtasar» asarini oʻqib oʻrganish.	Boburning «Muxtasar» asariga xos jilimoy gʻoya va badiiy gʻoya oʻrtasidagi umumiylik aks ettiriladi.	6
MT7	Fitrating «Adabiyot qoidalarini», «Aruz haqida» asarlarini oʻqib oʻrganish.	Fitrating «Adabiyot qoidalarini», «Aruz haqida» asarlari va amalga oshirilayotgan tadqiqotlar oʻrganiladi.	6
MT8	P.Shellining «Peziya himoyasi»	P.Shellining «Peziya	6

	traktatini oʻqib oʻrganish	himoyasi» traktatini oʻqib oʻrganish, alohida xususiyatlarini tahlil qilish	6
MT9	H.Boltaboev, M.Mahmudovning «Adabiy-estetik tafakkur tarixi» kitobini oʻqib oʻrganish	H.Boltaboev, M.Mahmudovning «Adabiy-estetik tafakkur tarixi» kitobida koʻtarilgan masalalarni yoritish	6
MT10	U.Normatovning «Qodiriy moʻjizasi» kitobini oʻqib oʻrganish	U.Normatovning «Qodiriy moʻjizasi» kitobidagi ilmiy maqolalar mavzuga oydinlik kiritiladi.	6
MT11	I.Gʻafurovning «Mangu latofat» kitobini oʻqib oʻrganish	I.Gʻafurovning «Mangu latofat» asaridagi tafakkur, uning turlari haqida soʻz boradi.	6
MT12	Y.Isʼhoqovning «Soʻz sanʼati soʻzligi» kitobini oʻqib oʻrganish	Y.Isʼhoqovning «Soʻz sanʼati soʻzligi» kitobini Anʼana haqida maʼlumot. Novatorlik haqida tushuncha. Anʼana va novatorlikning badiiy adabiyotdagi ahamiyati.	6
MT13	O.Sharafiddinovning «Dovondagi oʻylar» kitobini oʻqib oʻrganish	Kitobdagi maqolalarda uslub va oqim masalasi	6
MT14	«Sharq mumtoz poetikasi: manba va talqinlar» oʻquv qoʻllamasini oʻqib oʻrganish	Postmodernizm intertekstuallik yoritiladi, xususiyatlariga taʼrif beriladi	6
MT15	N.Rahimjonovning «Mustaqillik davri sheʼriyati» kitobini oʻqib oʻrganish	N.Rahimjonovning «Mustaqillik davri sheʼriyati» kitobida mavjud tahlillarni oʻrganish	90

Asosiy adabiyotlar	
1.	Sultonov I. Adabiyot nazariyasi. –T.: O'qituvchi, 2002.
2.	Фитрат. Адабиёт қондалари. – Тошкент: Ўқитувчи, 1995.
3.	Бобоев т. Адабиётшунослик асослари. –Тошкент: Ўзбекистон, 2002.
4.	Хотимов Н., Саримсоков Б. Адабиётшунослик терминларининг русча-ўзбекча изоҳли лугати. – Т.: Ўқитувчи, 1979.
5.	Қуронов Д. ва бошқалар. Адабиётшунослик лугати. –Т.: Академнашр, 2010.

Qo'shimcha adabiyotlar	
6.	Мирзиёев Ш. Эркин ва фаровон демократик Ўзбекистон давлатини биргалликда барпо этамиз. – Т.: Ўзбекистон, 2016.
7.	Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси” тўғрисидаги Фармони (Халқ сўзи 2017 йил, 8 февраль).
8.	Мирзиёев Ш. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга курамиз. – Т.: Ўзбекистон, 2017.
9.	Мирзиёев Ш. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт таракқиети ва халқ фаровонлигининг гарови. – Т.: Ўзбекистон, 2017.
10.	Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари” тўғрисида (Халқ сўзи 2017 йил, 21 апрель).
11.	С. Анасти. Поэтика. Ахлоқи кабир. – Т.: Yangi asr avlodi, 2004
12.	Валлоджаев Б. Ўзбек адабиётшунослиги тарихи. –Т.: O'zbekiston, 1993
13.	Убаев А. Адабиётшунослик назарияси. – Т.: G.G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2018.
14.	Quronov D. Adabiyot nazariyasi asoslari. – Т.: Akademnashr, 2018.
15.	Шарк мумтоз поэтикаси Ҳамидулла Болтабоев талқинида. –Тошкент: Ўзбекистон энциклопедияси, 2006.

Internet saytlari	
16.	www.uzbekistondavlati.uz
17.	www.davlat.uz
18.	www.buxdu.uz

Talabning fan bo'yicha ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

Baholash usullari	Og'zaki so'rov, taqdimotlar, yozma topshiriqlar
Fan bo'yicha talabalar bilimni nazorat qilish va baholash	Nazorat shakllari (ilovada) Baholash turlari fan xususiyatidan kelib chiqqan holda so'rovlar, og'zaki savol-javob, yozma ish, taqdimotlar ko'rinishida o'tkazilishi mumkin

Talabalarning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagilarga amal qilinadi:

A'lo – “5” baho olish uchun talaba nazariy jihatdan chuqur bilimga ega bo'lishi, qo'yilgan nazariy muammoga ijodiy yondoshib, uning mohiyatini tushunib, mustaqil ravishda mushohada yurita olishi, uni hal etish usullarini puxta bilishi va uni amaliyotda qo'llay olishi shart.

Yaxshi “4” baho olish uchun uchun talaba nazariy jihatdan chuqur bilimga ega bo'lishi, qo'yilgan nazariy muammo mohiyatini tushunishi, tahlil usullarini bilishi va uni amaliyotda qo'llay olishi shart.

Qoniqarli “3” baho olish uchun uchun talaba qo'yilgan nazariy muammoning mohiyatini tushunishi, tahlil usullarini bilishi shart.

Qoniqarsiz “2” baho talabaga fan bo'yicha aniq tasavvurga ega bo'lmasligi va fanni o'zlashtirmaganligi uchun qo'yiladi.

Baholash tartibi va mezonlari:

V/r	Kurs	Semestr	Maksimal ball	Fan soati	Mustaqil ta'lim	O	Y	Maksimal baho	Minimal (saralash) baho
1.	1	2	5	60/90	5	5	5	5	3

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot:

Mualliflar:	Quvvatova Dilrabo Habibovna, filologiya fanlari doktori, professor O'roqova Nafosat Yoriyevna, f.f.f.d. (PhD)
E-mail:	dilrabo68@mail.ru n.y.uroqova@buxdu.uz
Tashkilot:	Buxoro davlat universiteti
Taqrizchilar:	 D.Z.Rajabov – BuxDU O'zbek tilshunosligi va jurnalistika kafedrasini professori, f.f.d. Sh.A.Hasanov – Samarqand davlat universiteti professori, f.f.d.

Mazkur sillabus Buxoro davlat universiteti Kengashining 2023-yil 29-avgustdagi 1-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan namunaviy o'quv dasturi asosida ishlab chiqilgan va BuxDU ilmiy kengashining shu yig'ilishi bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

Mazkur sillabus O'zbek tili va adabiyoti kafedrasining 2023-yil 26-avgustdagi 1-sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

O'quv-uslubiy departament boshlig'i

M.Tursunov

Fakultet dekani

Q.To'xsanov

Kafedra mudiri

H.Eshonqulov

Tuzuvchi

D.Quvvatova

N.O'roqova

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI
FILOLOGIYA FAKULTETI
O'ZBEK TILI VA ADABIYOTI KAFEDRASI

«Tasdiqlayman»

Buxoro davlat universiteti rektori

O.X. Xamidov

2023-yil

Qayd raqami _____

«DAVLAT TILIDA ISH YURITISH»
FANI BO'YICHA

SILLABUS

Bilim sohasi: 200000 – San'at va gumanitar fanlar

Ta'lim sohasi: 230000 – Tillar

Ta'lim yo'nalishi: 60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish (o'zbek tili)

MODUL / FAN SILLABUSI**Filologiya fakulteti**

60230100 – Filologiya va tillarni o‘qitish (o‘zbek tili) ta’lim yo‘nalishi

Fan nomi:	«Davlat tilida ish yuritish»
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	DTIY1105
Yil:	1
Semestr:	1
Ta’lim shakli:	Kechki
Mashg‘ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	150
Ma’ruza	20
Amaliy	40
Laboratoriya mashg‘ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta’lim	90
Kredit miqdori:	5
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O‘zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	“Davlat tilida ish yuritish” kursi bo‘yicha ta’lim maqsadi va malaka talablari asosida bo‘lg‘usi filologlarga davlat tili, uning ijtimoiy mavqeyi va vazifalari, o‘zbek adabiy tilining rasmiy uslubi, rasmiy tilga xos xususiyatlar, adabiy til me‘yorlari, hujjatlarning turlari, tuzilishi, zaruriy qismlari, hujjat matni ustida ishlash, matni tahrirlash, ish qog‘ozlarini tayyorlash va rasmiylashtirish, hujjatlarning qo‘llanilishi bo‘yicha ma’lumot berish, ularning nazariy bilim va amaliy ko‘nikmalarini rivojlantirishdan iborat.
------------	--

Fanni o‘zlashtirish uchun zarur boshlang‘ich bilimlar

1.	Tilshunoslik nazariyasi (TN 1,4-10)
2.	Hozirgi o‘zbek adabiy tili (fonetika) (HO`AT1120)

Ta’lim natijalari (TN)

	Bilim jihatidan:
TN 1	o‘zbek adabiy tili me‘yorlari, nutqning uslubiy shakllari, rasmiy uslubning xususiyatlari va imkoniyatlari haqida aniq tasavvurni shakllantirishga ega bo‘lishi;
TN 2	hujjatlarning paydo bo‘lishi va tarixini o‘rganish, bu sohadagi dolzarb muammolarni aniqlash tamoyillarini bilishi;
TN 3	matn turlari va tarkibi, ish hujjatlari va ularga qo‘yiladigan asosiy talablar,

	hujjat turlari va ish yuritish asoslari, ish yuritish tili va uslubi, xizmat yozishmalari bilan ishlash texnologiyalari to'g'risida ma'lumot berishi;
TN 4	farmoyish hujjatlari va ularning turlari, shaxsiy ish qog'ozlari uslubi, muassasalarda ish yuritishni tashkil etish texnologiyalari, ish yuritishni takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari haqida bilim berishi;
TN 5	fan asoslarini o'rganish natijasida davlat tili, mustaqillik, milliy til, madaniyat, mafkura, ong aloqadorligini chuqur anglash va ularni e'zozlashga erishish.
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN 6	o'zbek adabiy tili me'yorlari, nutq uslublari to'g'risida tasavvurga ega bo'lish;
TN 7	kasbiy terminologiyani, og'zaki va yozma nutq xususiyatlarini bilish va ulardan foydalana olish;
TN 8	matn tuzish, uni tahlil va tahrir qila olish, sohaviy hujjatlarni tayyorlash va rasmiylashtira olish, kasbiy muloqot yuritish ko'nikmalariga ega bo'lish kerak.
TN 9	Davlat tilida ish yuritishning nazariy masalalariga ilmiy yondashuv malakalariga ega bo'lishi kerak.

Fan mazmuni	
I SEMESTR	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Kirish. Fanning maqsadi va vazifasi.
M2	Tilning ijtimoiy mohiyati.
M3	Nutqning uslubiy shakllari va rasmiy uslub.
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A)	
A1	Hujjatchilik tarixi. Sharq hujjatchiligi.
A2	Hujjat turlari va xususiyatlarini o'rganish.
A3	Tashkiliy hujjatlar. Shartnoma, mehnat shartnomasi matnlarini shakllantirish.
A4	Buyruq turlari, vazifasi va ish yuritishdagi ahamiyati.
A5	Arizaning tuzilishi, zaruriy qismlarini aniqlash va matnini tahlil qilish.

	2020. – B. 528.
3.	Mahmudov N., Rafiyev A., Yo'ldoshev I. Davlat tilida ish yuritish. – Toshkent, 2015. – 156 b.
Qo'shimcha adabiyotlar	
1.	To'xliyev N. Ish yuritish. – Toshkent, 2017.
2.	Davlat tilida ish yuritish, hujjatchilik va atamashunoslik. Tuzuvchi: Boltayev M. – Samarqand, SamDU nashri, 2007.
3.	O'zbek tilining asosiy imlo qoidalari. O'zbek tilining imlo lug'ati. Tuzuvchilar A.Eshonqulova., L.Qo'ziboyeva. Ilm-ziyo-zakovat. – T., 2020, - B. 301.

Talabanning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatgichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsifiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritma olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konseptga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yori-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharhlay bilsa.

b) 4 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

d) 3 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo`lsa;
- fandagi mavzularni to doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo`l qo`yilsa;
- bayon qilish ravon bo`lmasa;
- fan bo`yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo`yicha matn puxta shakllantirilmagan bo`lsa.

e) quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

- fan bo`yicha mashg`ulotlarga tayyorgarlik ko`rilmagan bo`lsa;
- fan bo`yicha mashg`ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo`lmasa;
- fan bo`yicha matnlarni boshqalardan ko`chirib olganigi sezilib tursa;
- fan bo`yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo`l qo`yilgan bo`lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o`qituvchisi tog`risida ma`lumot

Muallif:	D.Z.Rajabov –BuxDU professori, f.f.d.
E-mail:	dzrajabov@gmail.com
Tashkilot:	Buxoro davlat universiteti, O`zbek tilshunosligi va jurnalistika kafedrası
Taqrizchilar:	M.K. Abuzalova – “O`zbek tilshunosligi va jurnalistika” kafedrası professori, filologiya fanlari doktori D.N. Yo`ldosheva – “O`zbek tilshunosligi va jurnalistika” kafedrası professori, pedagogika fanlari nomzodi

Mazkur sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashining 2023-yil 29 - avgustdagi 1 - sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

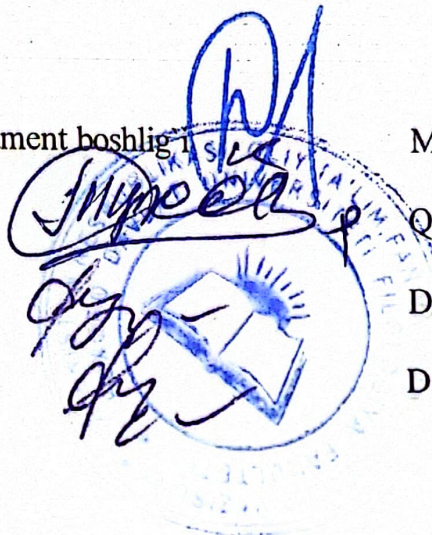
Mazkur sillabus "O'zbek tilshunosligi va jurnalistika" kafedrasining 2023-yil 26 - avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy departament boshlig'i M.A.Tursunov

Fakultet dekani Q.R.To'xsanov

Kafedra mudiri D.Z.Rajabov

Tuzuvchi D.Z.Rajabov

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

HOZIRGI ADABIY JARAYON
fani bo'yicha

SILLABUS
(Kechki bo'lim uchun)

Bilim sohasi: 200000 – San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi: 230000 – Tillar
Bakalavriat yo'nalishi: 60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish (o'zbek tili)

Buxoro – 2023

Modul / FAN SILLABUSI
Filologiya fakulteti
60230100 – Filologiya va tillarni o‘qitish (o‘zbek tili)
ta’lim yo‘nalishi

Fan nomi:	Hozirgi adabiy jarayon
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	HAJ1205
Yil:	1
Semestr:	2
Ta’lim shakli:	Kechki
Mashg‘ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	60
Ma’ruza	20
Amaliy mashg‘ulotlar	20
Laboratoriya mashg‘ulotlari	–
Seminar	20
Mustaqil ta’lim	90
Kredit miqdori:	5
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O‘zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Fanni o‘qitishda “Hozirgi adabiy jarayon” fanidan chuqur bilim berish, yangi davr adabiyoti bo‘yicha yaxlit tasavvur uyg‘otish nazarda tutiladi.

Fanni o‘zlashtirish uchun zarur boshlang‘ich bilimlar	
1.	Hozirgi adabiy jarayon asoslari
2.	Hozirgi o‘zbek she‘riyati
3.	Hozirgi o‘zbek nasri
4.	Hozirgi o‘zbek dramaturgiyasi

Ta’lim natijalari (TN)	
<i>Bilimlar jihatidan:</i>	
TN1	“Hozirgi adabiy jarayon” fanining vujudga kelishi va rivojlanishi bo‘yicha bilimlarni o‘zlashtirishi va mustahkamlashi kerak;
TN2	Hozirgi adabiy jarayonning yetakchi tamoyillarini aniqlash;
TN3	Davr adabiyoti janrlari, mavzu, g‘oya, qahramon masalasini tushuntirish;
TN4	Hozirgi adabiy jarayon vakillari ijodi bo‘yicha bilim berish.

Ko'nikma jihatidan:	
TN5	Hozirgi adabiy jarayon bo'yicha chuqur nazariy bilimga ega bo'lishi kerak.
TN6	Hozirgi adabiy jarayon namunalarini tahlil qila olishi kerak.
TN7	badiiy asarlarga estetik baho berish, adabiy jarayonni ilmiylik asosda baholash ko'nikmalarini hosil qilishdan iborat.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)	
M1	Kirish. Adabiyotga e'tibor-ma'naviyatga, kelajakka e'tibor
M2	Hozirgi o'zbek she'riyati
M3	Hozirgi o'zbek she'riyati
M4	Hozirgi nasrning xususiyatlari
M5	Hozirgi o'zbek hikoyalari
M6	Hozirgi o'zbek qissalari
M7	Hozirgi o'zbek romanlari
M8	Hozirgi o'zbek romanlari
M9	Hozirgi o'zbek dramaturgiyasi
M10	Yosh ijodkorlar faolivati
Mashg'ulotlar shakli: Amaliy (A)	
A1	Istiqlol davri o'zbek she'riyatida Vatan va Istiqlol mavzusi
A2	Hozirgi o'zbek hikoyachiligida uslubiy izlanishlar va badiiy mahorat (Xurshid Do'stmuhammad)
A3	An'anaviy qissachilik va hikoyachilik (N.Norqobilov)
A4	Hozirgi o'zbek qissalarida mavzular xilma-xilligi (Sh.Bo'tayev ijodi)
A5	Hozirgi o'zbek hikoyalarida davr va qahramon masalasi (A.Yo'ldosh asarlari)
A6	Nazar Eshonqul – istedadli nosir
A7	Romanlarda ijtimoiy hayot ifodasi (O.Yoqubov va T.Murod romanlari)
A8	Ulug'bek Hamdam romanlarida zamonaviy mavzu va yangicha izlanishlar
A9	Hozirgi o'zbek romanchiligida janriy izlanishlar (Omon Muxtor, Isajon Sulton romanlari)
A10	O'zbek dramaturgiyasida qahramon masalasi (Usmon Azim dramalari)
Mashg'ulotlar shakli: Seminar (S)	
S1	Hozirgi o'zbek shoiralari ijodi.
S2	Hozirgi o'zbek modern she'riyati.
S3	Istiqlol davri dostonchiligida shakliy-uslubiy izlanishlar (Ikrom Otamurod)
S4	Hozirgi o'zbek romanlarida tarixiy shaxslar talqini (Muhammad Ali, Shahodat Isaxonova ijodi)
S5	Isajon Sulton qissa va hikoyalarning o'ziga xosligi.
S6	Zamonaviy nasrda ayol xarakteri (Zulfiya Qurolboy qizi ijodi)
S7	Hozirgi o'zbek adabiyotida diniy-ma'rifiy masalalarning badiiy talqini

S8	Hozirgi o'zbek komediyalaridagi yutuq va kamchiliklar
S9	O'zbek tarixiy dramalarining bugungi kundagi taraqqiyoti
S10	Hozirgi bolalar adabiyoti

Mustaqil ta'lim (MT)	
1.	"Sharq yulduzi" jumalida e'lon qilingan romanlar tahlili. 8 soat
2.	"Yoshlik" jumalida e'lon qilingan qissalar tahlili. 6 soat
3.	"Kitob dunyosi" gazetasida e'lon qilingan hikoyalar talilili. 6 soat
4.	Matbuotda e'lon qilingan adabiy-tanqidiy maqola, bahslar bilan tanishish. 6 soat
5.	Yangi davr she'riyati namunalaridan yod olish. 6 soat
6.	Isajon Sultonning romanlari tahlili. 6 soat
7.	Ulug'bek Hamdam ijodi bilan tanishish. 6 soat
8.	Nazar Eshonqul asarlarini o'qib-o'rganish. 6 soat
9.	Luqmon Bo'rixon ijodi 6 soat
10.	Abduqayum Yo'ldosh ijodi bilan tanishish. 6 soat
11.	Zulfiya Qurolboy qizi ijodi. 6 soat
12.	Muhammad Ali asarlarini o'qib-o'rganish. 6 soat
13.	Shahodat Isaxonova ijodi bilan tanishish. 6 soat
14.	Xurshid Do'stmuhammad ijodini o'qib-o'rganish. 6 soat
15.	Normurod Norqobilovning qissalari tahlili. 6 soat
JAMI: 90	

Asosiy adabiyotlar	
1.	<p>1. Каримов Н., Мамажонов С., Назаров Б., Норматов У., Шарафиддинов О. XX аср ўзбек адабиёти тарихи. – Т.: Ўқитувчи, 1999. – 544 б.</p> <p>2. Mirzayev S. XX asr o'zbek adabiyoti. – Т.:Yangi asr avlodi, 2005. – 420 б.</p> <p>3. Каримов Х. Истиклол даври адабиёти. – Т.: Yangi nashr, 2010. –364 б.</p>
Qo'shimcha adabiyotlar:	
1.	<p>1. Мирзиёев Ш. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халкимиз билан бирга кураимиз. – Т.: Ўзбекистон, 2016. – 488 б.</p> <p>2. Каримов И. Ўзбекистон буюк келажак сари. – Тошкент: Ўзбекистон, 1997. –686 б.</p> <p>3. Мирзиёев Ш. Эркин ва фаровон Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. – Т.: Ўзбекистон, 2016. – 56 б.</p> <p>4. Алиев А. Истиклол ва адабий мерос. – Т.: Ўзбекистон, 1997. – 272 б.</p> <p>5. Axmedova Sh. "Hozirgi adabiy jarayon"ni o'qitish texnologiyalari. – Т.: Fan ziyosi, 2022. – 244 б.</p> <p>6. "Bozor adabiyoti" yoxud badiiy so'z mas'uliyati. // O'ZAS, 2007 yil, 12 yanv.;</p>

7. Boltaboev H., Normatov U. Bugungi adabiyotda estetik ideal va qahramon muammosi. (Suhbat)// Jahon adabiyoti, 2012 yil, № 4. –B.134-148.
8. Давронова Ш. Адабий жараён ва ёзувчининг ижодий индивидуаллиги. – Т.: Фан, 2008. – 124 б.
9. Davronova Sh. Hozirgi o'zbek romanchiligi. Metodik qo'llanma. – Т.: Navro'z, 2019. – 96 б.
10. Davronova Sh. Hozirgi o'zbek dramaturgiyasi. – Т.: MUHAMMAD POLIGRAF, 2022. – 140 б.
11. Йўлдошев Қ. Ёник сўз. – Т.: Янги аср авлоди, 2007.
12. Давронова Ш. Истиклол даври ўзбек романчилиги ва Шарк адабиёти. –Т.: Наврўз, 2019.
13. Ёқубов И. Ўзбек романи тадрижи.. –Т.: Fan va texnologiya, 2006. – 164 б.
14. Yo'ldoshev Q. Modernizm: ildiz, mohiyat, belgilar. // “Yoshlik”, 2014 yil, 9-son. / <http://www.ziyouz.uz>
15. Жабборов Н. Замон. Мезон. Шеърят. – Т: Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи. – 2015. – 304 б.
16. Jahon adiblari adabiyot haqida. –Т.: Ma'naviyat, 2010. – 392 б.
17. Имомов Б., Жўраев Қ., Ҳакимова Х. Ўзбек драматургияси тарихи. – Т.: Ўқитувчи, 1995. – 240 б.
18. Каримов Б. Абдулла Қодирий. –Т.: Фан, 2006. – 232 б.
19. Каримов Н. XX аср адабиёти манзаралари. – Т.: 2008.
20. Мирзаев С. Ҳаёт ва адабиёт. – Т.: Шарк, 2001. – 304 б.
21. Мирвалиев С. Ўзбек адиблари. - Ёзувчи, 2000. -280 б.
22. Nasr: bugun va ertaga (davra suhbatlari) // O'ZAS, 2015 yil, 45-son.
23. Назаров Б., Расулов А., Ахмедова Ш., Қахрамонов Қ. Ўзбек адабий танкиди тарихи. – Т.: Тафаккур канти, 2012. – 396 б.
24. Норматов У. Ижод сеҳри. – Т.:Шарк, 2007. -352 б.
25. Расулов А. Бадиийлик – безавол янгилик. – Т.: Шарк, 2007. – 336 б.
26. Расулова У. XX аср ўзбек киссалари тадрижи. - Т.: 2012.
27. Раҳимжонов Н. Мустақиллик даври ўзбек шеърятини. – Т.: Фан, 2007. – 260 б.
28. Санжар Содик. Ижоднинг ўттиз лаҳзаси. –Т.: Шарк, 2005.
29. Шарафиддинов О. Ижодни англаш бахти. – Т.: Шарк, 2004.
30. Эшонкул Н. Мендан “мен”гача. – Т.: Akademnashr, 2014.
31. Ўзбек модерн шеърятини. Т.: Янги аср авлоди, 2003.
32. Quronov D. Adabiy o'yular. – Т.: Turon zamin ziyo, 2016. –112 б.
33. Куронов Д. Чўлпон насри поэтикаси. – Т.: Шарк, 2004. –288 б.
34. Қўшжонов М. Сайланма. – Т.: Адабиёт ва санъат, 1982. – 384 б.
35. Ғафуров И. Ўттиз йил изҳори. – Т.: Адабиёт ва санъат, 1978.

– 400 б.

36. Қўшжонов М. Ўзбекнинг ўзлиги. –Т.: Мерос, 1994.

37. Ғафуров И. Ҳаё - халоскор. – Т.: 2006,

38. Ҳамдамов У. Янги ланиш эҳтиёжи. - Т.: 2002.

39. Ҳамдамов У. Бадий тафаккур тадрижи. – Т.: Янги аср авлоди, 2002.

40. Ҳамдам У. Янги ўзбек шеърияти. – Т.: Adib, 2012. – 304 б.

41. Hamdamov U. Jahon adabiyoti: modernizm va postmodernizm. – Т.: Akademnashr, 2020.

8.3. Axborot manbalari:

42. <http://natlib.uz>

43. <http://ensiklopediya.uz>

44. <http://ziyouz.uz>

45. <http://ziyonet.uz>

46. <http://kitob.uz>

47. <http://www.kamolot.uz>

48. <http://www.infolib.uz>

49. <http://referatlar.uz>

50. <http://buxdu.elib.uz>

Talabning fan bo'yicha ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritma olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xattotlik va chalkashlikka yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy va amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlay olish qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- mashg'ulotlarga puxta tayyorgarlik ko'rsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga daxldor qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biriga ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharhlay olsa.

b) 4 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon etishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini, amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- mashg'ulotlarga to'liq tayyorgarlik ko'rsa;
- fan yuzasidan berilgan mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;

➤ fanga daxldor qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa.

- c) **3 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
 - fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'ysa;
 - bayon qilish ravon bo'lmasa;
 - fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javob bersa;
 - fan bo'yicha mashg'ulotlarga puxta tayyorgarlik ko'rmasa.

d) **quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:**

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fanga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha materiallarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib qolsa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va kamchiliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot:

Muallif:	Davronova Sh. BuxDU o'zbek tili va adabiyoti kafedrası professori v.b., f.f.d. (DSc)
E-mail:	davronova-sh@mail.ru
Tashkilot:	Buxoro davlat universiteti
Taqrizchilar:	Sharipova L. BuxDU o'zbek tili va adabiyoti kafedrası professori v.b., f.f.d. (DSc) To'rayeva U. BuxDU o'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, f.f.f.d. (PhD)

Mazkur sillabus Buxoro davlat universiteti Ilmiy kengashining 2023-yil 29 07 dagı 1-yig'ilishida tasdiqlangan o'quv dasturi asosida tuzilgan.

Mazkur sillabus Buxoro davlat universiteti o'quv-uslubiy kengashining 2023-yil 08 dagı 1 - sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

O'quv-uslubiy department boshlig'i

Fakultet dekani

Kafedra mudiri

Tuzuvchi

M.Tursunov

To'xсанov

H.Eshonqulov

Sh.Davronova

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI
FILOLOGIYA FAKULTETI
O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI KAFEDRASI**

**JAHON ADABIYOTI
FANI BO‘YICHA**

SILLABUS

Kechki bo‘lim uchun

Bilim sohasi: 200 000 – San‘at va gumanitar soha
Ta‘lim sohasi: 230 000 – Tillar
Ta‘lim yo‘nalishi: 60230100 – Filologiya va tillarni o‘qitish (o‘zbek tili)

Buxoro – 2023

Modul / FAN SILLABUSI

Filologiya fakulteti
60230100 – Filologiya va tillarni o‘qitish (o‘zbek tili)
ta’lim yo‘nalishi

Fan nomi:	Jahon adabiyoti
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	JA12-310
Yil:	2023-2024
Semestr:	2
Ta’lim shakli:	Kechki
Mashg‘ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma’ruza	20
Amaliy Mashg‘ulotlar	20
Laboratoriya Mashg‘ulotlari	–
Seminar	20
Mustaqil ta’lim	120
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O‘zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	“Jahon adabiyoti” fani “Filologiya va tillarni o‘qitish (o‘zbek tili)” ta’lim yo‘nalishlarida 2-3-semestrda o‘qitiladi. Mazkur fan talabalarga talabalarni jahon adabiyotining barkamol namunalarini bilan tanishtirish, jahon adabiyotshunosligining ilmiy-nazariy xususiyatlarini, davrlar osha badiiy xususiyatlarining muhim qirralari bilan tanishtirishni maqsad qilib olgan.
------------	---

Fanni o‘zlashtirish uchun zarur boshlang‘ich bilimlar

1.	jahon adabiyoti tarixini davrlashtirish muammolari
2.	jahon xalqlari folklori, qadimgi afsona va rivoyatlar, jahon xalqlari folklorining mushtarak jihatlari, mavzulari, qahramonlari, folklor syujetlarining yozma adabiyotga o‘tishi
3.	jahon xalqlari adabiyotidagi sayyor syujetlar, dostonlardagi variantlilik, yozma adabiyotning shakllanishi
4.	jahon adabiyotidagi janrlar.

Ta’lim natijalari (TN)

Bilimlar jihatidan:

TN1	jahon adabiyotidagi adabiy tur va janrlarni farqlash va ularning spetsifik xususiyatlarini belgilay <i>olishi kerak.</i>
------------	--

TN2	jahon adabiyotidagi asarlarning poetik xususiyatlarini aniqlay olish, asarlarning xususiyatlarini aniqlashda tarixiylik tamoyilidan kelib chiqish, jahon adabiyoti bo'yicha tanlangan mavzu yuzasidan ilmiy umumlashmalar chiqara <i>bilishi lozim.</i>
TN3	jahon adabiyoti namoyandalari, jahon adabiyoti taraqqiyoti tamoyillari, adabiyot namunalarida tarixiy davr aks etganligi, asarlar syujeti, asarlar qaysi ijodiy metodga mansubligi, asarlar g'oyaviy mazmuni, asarlarning asosiy qahramonlari, badiiy xususiyatlari, ijodkorlarning tarjimai holi, asarlar qanday qabul qilingani, baholangani, jahon adabiyoti tarixi tamoyillari to'g'risida xulosalar chiqarishni bilishi va ulardan <i>foydalana olishi lozim</i>
TN4	Talabalar o'zbek folklorining jahon folklori merosida munosib o'rnini anglashi <i>kerak.</i>
<i>Ko'nikma jihatidan:</i>	
TN5	Talabalar folklor janrlari, xalq og'zaki ijodi genezisi va tarixiy taraqqiyoti, janrlar va ularning xususiyatlarini aniqlashi, janrlararo munosabat, adabiyot va folklor munosabati mezonlarini belgilay olishi lozim.
TN6	jahon adabiyotidagi asarlarning poetik xususiyatlarini aniqlay olish, asarlarning xususiyatlarini aniqlashda tarixiylik tamoyilidan kelib chiqish, jahon adabiyoti bo'yicha tanlangan mavzu yuzasidan ilmiy umumlashmalar chiqara <i>bilishi va ulardan foydalana olishi zarur.</i>
TN7	Talabalar jahon adabiyoti asarlarini tahlil qila olishi, jahon adabiyotidagi asarlarning poetik xususiyatlarini aniqlay <i>olish zarur .</i>

Fan mazmuni

Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)

№	Ma'ruza mavzulari	Qisqacha tavsifi (kalit so'zlar)	Soatlar hajmi
M1	Mif va jahon adabiyoti	Jahon adabiyoti tarixi" fanining nomlanishi, ob'ekti, geografik miqyosi, davrlashtirilishi.Fanning maqsad va vazifalari. Mif va jahon adabiyoti. Mifning jahon adabiyoti tadrijidagi o'rni.	2
M2	Qadimgi yunon va Rim adabiyoti	Homerning axloqiy-estetik qarashlari "Odisseya" va "Alpomish" eposlari qiyosiy tahlili. Gesiodning "Mehnat va kunlar" asari didaktik asar sifatida.	2
M3	O'rta asrlar adabiyoti	O'rta asrlar adabiyoti. Sharq va G'arb qahramonlik eposlarining mushtarak jihatlari. Fransuz, ispan, nemis qahramonlik eposlari. XII-XIII asrlarda ritsarlik –	2

		<p>kurtuaz adabiyoti.</p> <p>Ritsarlik adabiyotining o'ziga xosliklari va shakllari. Ritsarlik adabiyotida sharqona juvonmardlik va axiylik masalalari.</p> <p>Trubadurlar lirikasi. O'rta asrlarda shahar adabiyoti va uning janrlari</p>	
M4	Uyg'onish davri adabiyoti. Dante va U. Shekspir ijodi	<p>Italiya uyg'onishi. Italiya Uyg'onish adabiyotining taraqqiyot bosqichlari.</p> <p>Dante ijodi. Dante – O'rta asrlarning oxirgi va Uyg'onish davrining ilk shoiri.</p> <p>Ozarbayjon demokratik va realistik adabiyotining shakllanishi.</p> <p>J.Bokachcho va Italiya uyg'onishida nasr, "Dekameron" va "Ming bir kecha</p>	2
M5	Klassitsizm adabiyoti	<p>Klassitsizm adabiyotining o'ziga xosligi.Klassitsizm adabiyotining etakchi vakillari, nazariy asosi va janrlari.Fransuz klassitsizmi va uning vakillari.Ispaniya klassitsizm adabiyotining o'ziga xos tomonlari. Asosiy janrlari. Jon Miltonning "Yo'qotilgan jannat" va "Topilgan jannat" poemalari. Lope de Vega dramalari. Kalderon, Per Kornel, Moler, Lafonten, Bualo, Jan Rasin asarlari.</p>	2
M6	Ma'rifatchilik adabiyoti. Gyote ijodi	<p>Ma'rifatchilik adabiyoti (XVIII asr G'arb XIX asr Sharq ma'rifatchiligi).</p> <p>Ma'rifatchilik adabiyotining klassik ma'rifatchilikdan farqi va o'ziga xosligi. Angliya ma'rifatchiligi. Ingliz ma'rifatchilik adabiyotining yo'nalishlari, vakillari va janrlari. Daniel Defo, Jonatan Svift, Semyul Richardson, Tobays Jorj Smollet, Richard Brinsli SHeridan, Robert Berns ijodi.Nemis ma'rifatchilik adabiyoti. G.E.Lessing, F.SHiller va</p>	2

		I.V.Gyote ijodida ma'rifat masalasi Fransuz ma'rifatchilik harakatining o'ziga xosligi. F.Volter, D.Didro, J.J.Russo, K.Bomarshe ijodida ma'rifatparlik g'oyalari	
M7	Romantizm adabiyoti. Bayron va Gyugo ijodi	Romantizmning nazariy asoslari va o'ziga xosliklari Qirg'iz xalq og'zaki ijodi.Nemis adabiyotida romantizmning manbalari va shakllari. Aka –uka Grimmlar va Gofman ijodi. Ingliz romantizmida Bayron, Shelli, V.Skotning tutgan o'rni. Bayron ijodida shaxs erki va xalq ozodligi masalasi.Amerika romantizm adabiyoti. Jeyms Fenimor Kuper – sarguzasht romanlar ustasi.	2
M8	Realizm va tanqidiy realizm adabiyoti. Balzak va Stendal ijodi	Realizm estetikasi. Realizmva tanqidiy realizmning farqli jihatlari Adabiyotda tanqidiy realizmning paydo bo'lish omillari. Frantsuz adabiyotida tanqidiy realizm. F.Stendalning “Qizil va qora” va “Parma ibodatxonasi” romanlari. Balzak ijodi. “Gorio ota”, “Gobsek”, “Evgeniya Grande” asarlari. Mopassan romanlari	2
M9	Realizm adabiyotining taraqqiyoti	P.Merime novellalarida real voqelikka tanqidiy munosabatni ifodalash.G.Floberning “Bovari xonim” romanida tanqidiy realizmga munosabat.Ch.Dikkins va U.Tekkerey ijodi.Nemis tanqidiy realizmning o'ziga xosligi. G.Geyne ijodida realizm va tanqidiy realizmning uyg'unligi.	2
M10	XIX asr rus adabiyoti	Asosiy adabiy yo'nalishlar. Rus adabiyotida romantizm. A.S.Pushkin ijodi. “Evgeniy Onegin” she'riy romani ilk realistik asar sifatida. M.Yu.Lermontov ijodi. Lermontov lirikasida inson erki va vatanparlik g'oyalari.	2

		“Zamonamiz qahramoni” romanida qahramon ruhiyatining ochilishi.N.V.Gogol ijodi. Gogol prozasi. Gogol dramaturgiyasi. Gogol va Pushkin. Gogol va Belinskiy.	
			20 soat

Mashgʻulotlar shakli: Amaliy (A)			
№	Amaliy mashgʻulot mavzulari	Qisqacha tavsifi (kalit soʻzlar)	Soatlar hajmi
A1	Antik davr Sharq va Gʻarb eposlari qiyosi	Qadimgi Sharq adabiyotining antik adabiyot bilan mushtarak jihatlari: mifologiyadagi va eposdagi mushtaraklik. “Iliada” va “Odisseya” eposlari. “Ramayana” eposi.“Alpomish” eposi.	2
A2	Sofokol ijodi uming “Shoh Edip” asari tahlili	Sofokl ijodida “Shoh Edip” dramasi tuzilgan oʻrni.“Shoh Edip” dramasi umuminsoniy qadriyatlarning badiiy talqini.“Shoh Edip” asarining psixanalitik talqinlari.“Shoh Edip” asarida taqdirga munosabat masalasi.	2
A3	Oʻrta asrlar adabiyoti. trubador va Kurtuaz sheʼriyati	Fransuz, ispan, nemis qahramonlik eposlari. Trubadur lirikasining asosiy vakillari: Bernard de Ventadorn, Bertran de Born.Trubadur lirikasining janrlari: kansona, sirventa, tensona, alba, pastorela, motam qoʻshigʻi.Ritsarlik – kurtuaz adabiyotining oʻziga xos tomonlari	2
A4	Dantening “Ilohiy komediya” asarining strukturasi va obrazlar tizimi. Shekspir ijodi	Gʻarb va Sharqda Uygʻonish davri. Bu davr adabiyotining oʻziga xos jihatlari.Dante –Uygʻonish davrining yirik vakili.“Ilohiy komediya”da timsollar talqini.“Ilohiy komediya”da ramziy obrazlar ifodasi.A.Oripov – “Ilohiy komediya” tarjimoni hamda bu tarjimaning shoir ijodiga taʼsiri. Vilyam Shekspirning hayot yoʻli.	2

		Shekspirning mualliflik masalasi. Shekspir dramalari – eng yuksak ijodiy kuch mahsuli. Shekspir tragediyalari va komediyalari: “Romeo va Juletta”, “Yuliy Sezar”, “Gamlet”, “Otello”, “Qirol Lir”, “Yoz kechasidagi tush”, “Qiyiq qizning quyilishi”. “Gamlet”da bosh qahramon masalasi.	
A5	Fransua Rable va fransuz folklori Reja:	Fransua Rablening hayoti va adabiy faoliyati haqida. “Gargantuya va Pantagryuel” – 5 kitobdan iborat epopeya. “Gargantuya va Pantagryuel” – xalq orzu-istaklarini chuqur aks ettirgan asar. “Oltin eshak” asarida evrilish motivi.	2
A6	D.Defoning “Robinzon Kruzo” romanida ma`rifat g`oyasi	D.Defoning hayoti va adabiy faoliyati haqida. “Robinzon Kruzo” romanida inson matonati tasviri. “Robinzon Kruzo” romanida oliy fazilatlar hamda inson kamolotida mehnatning o`rni masalasi.	2
A7	Jonatan Svift va F.Shiller ijodi.	Angliya ma`rifatchiligi, Jonatan Sviftning “Gulliverning sayohatlari” asari. F.Shiller – nemis mumtoz adabiyotining asoschisi. “Qaroqchilar” tragediyasida ozodlik va erksevarlik g`oyalarining talqini. “Qaroqchilar” tragediyasining badiiy-uslubiy xususiyatlari.	2
A8	Gyotening “Faust” asari asosiy g`oyasi	Gyote – yangi davr nemis adabiyotining ilg`or vakili. “Faust” asarida axloqiy va ma`naviy g`oyalar talqini. Asarda miflarning o`rni. Shayton Mefistofel obrazi tavsifi. “Faust” asarida insoniy tanazzul tasviri. “Yosh Verterning iztiroblari” asari tahlili	2

A9	Bayron ijodida romantizmni o`rni.	J.Bayronning hayot va ijod yo`li. Bayron ijodida sharqona g`oyalarning o`rni. "Sharq dostonlari" turkumi. "Don Juan" va "Manfred" – romantizmning nodir namunalari.	2
A10	Stendalning "Qizil va qora" romanida ijobiy qahramon muammosi	. F.Stendalning hayot yo`li va ijodiy merosi. Adibning "Qizil va Qora", "Parma ibodatxonasi" romanlari. "Qizil va qora" romanida shaxs va jamiyat muammosi. "Qizil va Qora" romanida ijobiy qahramon muammosi.	2
			20
Mashg`ulotlar shakli: Seminar (S)			
№	Seminar mashg`ulotlari mavzulari	Qisqacha tavsifi (kalit so`zlar)	Soatlar hajmi
S1	Homerning qahramonlar xarakterini yaratish mahorati ("Iliada" va "Odisseya" dostonlari asosida)	Gomerning hayoti va ijodi. "Iliada" dostonining syujeti va obrazlari. "Iliada" dostonida tarixiylik. Dostonda mifologik elementlarning namoyon bo`lishi. "Odisseya" dostonining syujeti va obrazlari. "Odisseya" dostonida tarixiylik. Dostonda mifologik elementlarning namoyon bo`lishi.	2
S2	Sharq va G`arbda masalchilik va didaktika.	Didaktika tushunchasining mohiyati. G`arb va Sharq didaktikasining o`ziga xos xususiyatlari. G`arb va Sharq didaktikasining nodir namunalari. Ezop masallarida didaktika.	2
S3	Antik davr yunon lirikasining poetik xususiyatlari, Yunon dramalari	Yunon lirikasi. Monodik va tantanali lirika. Elegiya va Yamb. Yunon lirikasida vazn. "Zanjirband Prometey" dramasi umuminsoniy qadriyatlarining badiiy talqini. "Shoh Edip" dramasi umuminsoniy qadriyatlarining badiiy talqini.	2

S4	Aristofan va komediya janri	Aristofanning hayoti va adabiy merosi.Aristofan komediyalarining g‘oyaviy-baiiy xususiyatlari. Komediya janri tabiati va imkoniyatlari. Komediyaning satiradan farqi.Ellinizm davrida yangi komediya	2
S5	Qadimgi Rim shoirlari (Vergiliy, Goratsiy, Ovidiy ijodi)	Antik davr shoirlari ijodi: mavzu va g‘oyalar.Sapfo ijodi. Vergiliyning “Eneida” dostoni. Ovidiyning “Metamorfozalar” asari.	2
S6	“Don Kixot” – asarining g‘oyaviy-badiiy xususiyatlari.	Ritsarlik – kurtuaz adabiyotining o‘ziga xos tomonlari.Ritsarlik adabiyotida sharqona juvonmardlik va axiylik masalalari. Servantesning hayoti va ijodi.Servantes ijodida “Don Kixot” asarining o‘rni	2
S7	Romantizmning jahon adabiyotidagi o‘rni	Romantizmning jahon adabiyotidagi o‘rni.Nemis adabiyotida romantizmning manbalari va shakllari.Aka –uka Grimmlar va Gofman ijodi.Amerika romantizm adabiyoti.Jeyms Fenimor Kuper – sarguzasht romanlar ustasi	2
S8	Balzak ijodi	Inson komediyasi.“Gorio ota” romanida axloqiy masalalar.“Gobsek” qissasi tahlili.“Evgeniya Grande” romani	2
S9	G.Geyne ijodi	Nemis tanqidiy realizmning o‘ziga xosligi. G.Geyne ijodida realizm. “Yo‘l manzaralari” asari tahlili “Germaniya qish ertagi” asarida shoir qarashlari	2
S10	Jek London asarlari tahlili	J.London hayoti. Uning adabiyot maydoniga kirib kelishi. J.London hikoyalari. “Shimol hikoyalari”, “Hayotga muhabbat”. “Martin Iden” romanida imperializm sharoitida iste’dodli shaxs fojiasining aks etishi.	2
			20 soat

MUSTAQIL TA'LIM TOPSHIRIQLARI

Mustaqil ta'lim topshiriqlari mazkur kurs mazmunini to'liq qamrab olish maqsadida tayyorlangan bo'lib, nazariy egallangan bilimlarni kengaytirish, talabalarning mustaqil o'qish faoliyatini yo'lga qo'yishga asoslangan.

Mustaqil topshiriqlari talabani o'quv yuklamasining tarkibiy qismiga kirib, unda talaba tomonidan minimal 2 kredit (60 soat hajmda) to'planishi lozim. Mazkur kursdagi modullar yuzasidan topshiriqlar amaliy xarakterda bo'lib talaba tomonidan mustaqil o'zlashtirilishi va topshirilishi shart.

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Dars soatlari hajmi
I semester		
1	Eng qadimgi Sharq adabiyotida vatanparvarlik g'oyalari	8
2	Gomerning qahramonlar xarakterini yaratish mahorati	8
3	Ezop masalalarida didaktika	8
4	"Medeya" tragediyasi va "Argonavtlar" qissasi	8
5	Musulmon adabiyotining g'oyaviy motivlari	8
6	XX asr Amerika adabiyotida modernistik oqimlar	8
7	D.Defoning "Robinzon Kruzo" romani badiiyati.	8
8	J.Rumiyning falsafiy qarashlari	8
9	"Gulliverning sayohatlari" romani.	8
10	F.Shillerning "Qaroqchilar" asarida tragik obrazlar.	8
11	Gyote "Faust" asarida umuminsoniy g'oyalar.	8
12	Bayron ijodida romantik obrazlar.	8
13	Pushkinning "Yevgeniy Onegin" she'riy romanida muhabbat motivlari.	8
14	F.Dostoyevskiy asarlarida sentimentalism	8
15	Dostoyevskiyning "Jinoyat va jazo" asarida qahramonlar ruhiy holatining ifodalanishi	8

Jami: 120 soat

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan loyiha ishi, esse, tezis yoki ilmiy maqola yozish, referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

Asosiy adabiyotlar	
1.	Azizov Q., Qayumov O. Chet el adabiyoti tarixi. (XVIII-XX asrlar). – T.: «O'qituvchi», 1987.
2.	Hamdamov U., Qosimov A. Jahon adabiyoti. – T.: "Barkamol fayz Mediya", 2017.
3.	Normatova Sh. Jahon adabiyoti. – T.: Cho'lpon, 2008.
4.	Siddiqov A., Qosimov A. Jahon adabiyoti. – Farg'ona, 2015.
5.	Azizov Q., Qayumov O. Chet el adabiyoti tarixi. (XVIII-XX asrlar). – T.: «O'qituvchi»,

1987.

Qo'shimcha adabiyotlar

6.	Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – T.: “O'zbekiston NMU, 2016.
7.	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – T.: O'zbekiston, 2017.
8.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “Oliy ta'lim tizimini yanada
9.	rivojlantirish chora-tadbirlari” to'g'risidagi Qarori. – “Xalq so'zi”, 2017 yil, 21 aprel.
10.	“O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risidagi PF-4947-sonli Farmoni 07.02.2017. – “Xalq so'zi” gazetasi, 2017 yil, 28-(6722) soni.
11.	The Norton Anthology of World literature Shorter Edition. Ronald Goltesman, Laurens B.Holland. David Kalstone, Francis Murphy. Hershel Parker. William A. Pritchard. W.W. Norton and company. New York. London. 2009-2012.
12.	World Book Encyclopedia. Chicago, London. Sydney. Ioronto: A Scott Fetzer Company. 1995. 26 volumes.
13.	Aristotel. Poetika. – T.: Yangi asr avlodi, 2011.
14.	Alimuhamedov A. Antik adabiyot tarixi. – T.: “O'qituvchi”, 1969.
15.	Gegel. Estetika. – “Sharq yulduzi” jurnali. – 2014. – № .1-6.
16.	Kramer S. Istoriya nachinayetsya v Shumere. – M.: “Nauka”, 1991.Kun. – T.: “O'zbekiston”, 2013.
17.	Ziyotov Z. Shumerlar va Turon qavmlar. – T.: Mumtoz so'z”, 2012.
18.	Quronov D., Rahmonov B. G'arb adabiy-tanqidiy tafakkuri tarixi ocherklari. – T.: “Fan”, 2008.
19.	Sulaymonova F. SHarq va G'arb. T., «O'zbekiston», 1997.
20.	Saidov U. Sharq va G'arb: madaniyatlar tutashgan manzillar. – T.: “YAngi asr avlodi”, 2009.

Badiiy adabiyotlar

1.	Bilgamish. (Ziyotov Z. Shumerlar va Turon qavmlari). – T.: “Mumtoz so'z”, 2012.
2.	Gomer. Illiada. – T.: “O'zbekiston”, 2013.
3.	Firdavsiy. Shohnoma. – T.: “Adabiyot va san'at”, 1984.
4.	Dante. Ilohiy komediya. – T.: G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, 2000.
5.	Servantes. Don Kixot. –T.: G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, 1990.
6.	Gyote. Faust. – T.: G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, 1994.
7.	Shekspir. Saylanma. 5 jildlik. – T.: Fan, 2007.
8.	Navoiy A. Lison-ut tayr. – T.: G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, 2015.
9.	Radiv Fish. Jaloliddin Rumi. – T.: “YAngi asr avlodi”, 2015.
10.	Balzak. Gorio ota. – T.: G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, 1968.
11.	Stendal. Qizil va qora. – T.: “O'zbekiston”, 1986.

12.	Mopassan. Novellalar. – T.: “O`qituvchi”, 1987.
13.	Pushkin. Yevgeniy Onegin. – T., 1988.
14.	Lermontov. Zamonamiz qahramoni. – T.: “O`zbekiston”, 2016.
15.	Gogol. Revizor. – T.: “O`qituvchi”, 1974.
16.	Turgenev. Otalar va bolalar. – T.: “YAngi asr avlodi”, 2015.
17.	Tolstoy. Tirilish. 5 tomlik. 5-tom. – T., 1978.
18.	Dostoyevskiy. Jinoyat va jazo. – T., 1977.
19.	Chexov. Tanlangan asarlar. 3 tomlik. 1-tom. – T.: “O`zbekiston”, 1957.
20.	Usta va Margarita. – T.: “Sharq”, 2008.

Internet saytlari

1.	http / www. e-adabiyot.uz.jahon.html
2.	http / www.ziyouz.com
3.	http / www. library.ru.3

BALLAR TAQSIMOTI:

Oraliq nazorat - 40 ball.
 Joriy nazorat - 30 ball.
 Yakuniy nazorat - 30 ball.

Jami: 100 ball

TALABALARNI BAHOLASH TARTIBI

Baholash tartibi o‘z ichiga nazoratlar turini (oraliq, joriy va yakuniy) qamrab oladi. Talabani o‘zlashtirish darajasi quyidagi yo‘l bilan baholanadi:

Darajasi	Ballar (foiz)	Reyting	
A+	95 - 100 ball	5	A‘LO
A	90 - 94 ball	4.0	
B+	85 - 89 ball	3.5	JUDA YAXSHI
B	80 - 84 ball	3.0	
C+	75 - 79 ball	2.5	YAXSHI
C	70 - 74 ball	2.0	
D+	65 - 69 ball	1.5	SHARTLI O‘TDI
D	60 - 64 ball	1.0	
F	59 ball va undan past	0.0	O‘TMADI

TALABANING O‘ZLASHTIRISHINI BAHOLASH MEZONLARI

“A+”, “A”, “B+” baho: talaba materiallarni mustaqil ravishda tez o‘zlashtiradi: xatolarga yo‘l qo‘ymaydi; Mashg‘ulotlarda faol ishtirok etadi; savollarga to‘liq va aniq javob beradi.

“B”, “C+”, “C” baho: talaba materiallarni yaxshi o‘zlashtirgan, uni mantiqiy ifoda eta oladi; Mashg‘ulotlarda faol ishtirok etadi; savollarga to‘liq va aniq javob beradi, biroq uncha jiddiy bo‘lmagan xatolarga yo‘l qo‘yadi.

“D+”, “D” baho: asosiy materiallarni biladi, biroq aniq ifoda etishga qiynaladi; savollarga javob berishda aniqlik va to‘liqlik yetishmaydi; materiqlarni taqdim etishda ayrim xatoliklarga yo‘l qo‘yadi; kommunikatsiya jarayonida qiyinchilik sezadi.

“F” (o‘tmadi) baho: materiallarni o‘zlashtirmagan; savollarga javob bera olmaydi; Mashg‘ulotlarda ishtirok etmaydi.

Talabalarni baholashda quyidagilar hisobga olinadi:

- Mashg‘ulotlardagi ishtiroki (davomat);
- Mashg‘ulotlardagi faollik va ijodkorlik;
- asosiy va qo‘shimcha o‘quv materiallarini o‘zlashtirish;
- mustaqil ta‘lim bo‘yicha topshiriqlarni o‘z vaqtida bajarish;
- nazoratning barcha turlarini o‘z vaqtida bajarish.

AKADEMIK VA ETIK TALABLAR

Nazorat topshiriqlarini bajarishda ko‘chirmakashlikka (plagiat) yo‘l qo‘yilmaydi.

Test, o‘quv loyihalari, mustaqil ishlar, oraliq, joriy, yakuniy nazorat topshiriqlarini boshqa shaxslardan ko‘chirib olinishiga yo‘l qo‘yilmaydi, boshqa talabaning o‘rniga imtihon topshirish ta‘qiqlanadi.

Kurs bo‘yicha har qanday nazorat topshirig‘ini soxtalashtirgan talaba “fanni o‘zlashtirmagan” (“F”) hisoblanadi.

Mashg‘ulotlar paytida mobil aloqa va boshqa elektron qurilmalardan foydalanishga yo‘l qo‘yilmaydi.

Mashg‘ulotlar paytida auditoriyada (virtual auditoriyada) belgilangan talablarga zid harakatlar qilish mumkin emas.

Boshqalar va turli fikrlarga tolerant munosabatda bo‘lish talab etiladi.

Kontakt soatlari*: mustaqil ta‘lim topshiriqlarini bajarish, ularni taqdim etish, zarur ma‘lumotlar va turli materiallar bo‘yicha savollarga quyidagi grafik asosida o‘qituvchiga murojaat qilishingiz mumkin:

Namuna:

№	Kun	Vaqt	Xona
1.	Dushanba	14.00 – 16.00	109
2.	Payshanba	14.00 – 16.00	109

** Eslatma: Mazkur blok har bir o‘qituvchi tomonidan o‘zining individual-shaxsiy ishchi dasturida belgilangan tarzda to‘ldiriladi*

Fan o‘qituvchisi to‘g‘risida ma‘lumot:

Muallif:	<i>Qodirova Ro‘zigul Sadulloyevna</i> , filologiya fanlari falsafa doktori(PhD)
E-mail:	ruzigulsadulloyevna1991@gmail.com
Tashkilot:	Buxoro davlat universiteti
Taqrizchilar:	D.S.O‘rayeva – Buxoro davlat universiteti O‘zbek tili va adabiyoti kafedrasida professori, filologiya fanlari doktori, professor. U.H.Jo‘raqulov – Alisher navoiy nomidagi Toshkent davlat O‘zbek tili va adabiyoti universiteti professori, filologiya fanlari doktori, professor.

Mazkur sillabus Oliy ta‘lim yo‘nalishlari va mutaxassisliklari bo‘yicha O‘quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini muvofiqlashtiruvchi Kengashning 2023-yil 29-avgustdagi 4-sonli bayonnomasi bilan maq‘qullangan Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universitetida ishlab chiqilgan O‘quv dasturi asosida tayyorlangan.

Mazkur sillabus Buxoro davlat universiteti o'quv-uslubiy kengashining 2023-yil 29-avgustdagi 1- sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

O'quv-uslubiy department boshlig'i

M.A.Tursunov

Fakultet dekani

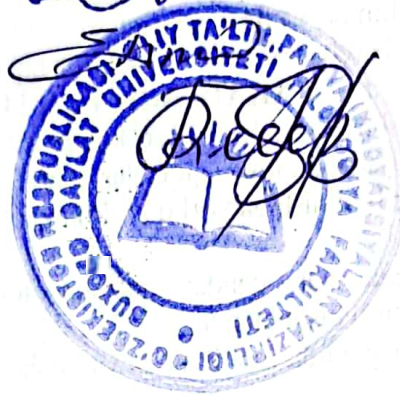
Q.To'xсанov

Kafedra mudiri

H.P.Eshonqulov

Tuzuychi

R.S.Qodirova

R. Jumayev

“Tasdiqlandi”

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

R. Jumayev

2023 y

« »

**“FALSAFA”
fanidan
SILLABUS (ishchi dastur)**

Fanning kodi:		F1204
Bakalavriat yo'nalishi:		60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish. (o'zbek tili)
Semestr:		2
Kreditlar soni:		4
	Mashg'ulot turi	Ajratilgan soat
		Semestr
		II
	Nazariy (ma'ruza)	14
	Seminar mashg'uloti	16
	Laboratoriya mashg'ulotlari	-
	Kurs ishi	-
	Jami auditoriya soatlari	30
	Mustaqil ta'lim	60
	Umumiy o'quv soatlari	90

Tuzuvchi:

Dehqonov B.B. - «Islom tarixi va manbashunosligi, falsafa» kafedrası katta o'qituvchisi f.f.f.d. (PhD)

Taqrizchilar:

Namozov B.B - (BuxDU) «Islom tarixi va manbashunosligi, falsafa» kafedra professori.

Sharipova O.T - (BuxMTI) «Islom tarixi va manbashunosligi, falsafa» kafedrası dotsenti.

Tarix va Yuridik fakulteti dekani:
2023-yil " " "

A.A Boltayev

«Islom tarixi va manbashunosligi, falsafa» kafedrası mudiri:
2023-yil " " "

Namozov B.B

Fan dasturi Buxoro davlat universiteti kengashining 2023 yil " " "
-sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

Professor-o‘qituvchilar: *Dehqonov Behzod Baxtiyorovich*

Ish joyi: *Buxoro davlat universiteti*

E-mail: *gulamovamunisxon87@gmail.com*

Prerekvizitlar:

Kursni muvaffaqiyatli o‘zlashtirish uchun talabalarning umumiy o‘rta ta‘lim maktabining dinshunoslik va tarbiya fani bo‘yicha olingan bilimlari yetarli.

Postrekvizitlar:

Ushbu fan “Falsafa” fanidan bilim, ko‘nikma va malakalarni egallashga xizmat qiladi.

Fanni o‘rganishning zaruriyati.

Mamlakatimizning jahon hamjamiyatiga har tomonlama integrastiyasini chuqurlashtirish kabi dolzarb masalani horijiy mamlakatlarning ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va madaniy taraqqiyot tarixini falsafiy nuqtai nazardan o‘rganmasdan hal etib bo‘lmaydi. Mustamlakachilik sharoitida soxtalashtirilgan tariximizni haqqoniy yoritish falsafiy g‘oyalar, qarashlar tarixini ham xolis ko‘rsatib berishni taqozo qiladi. Ushbu vazifalarni amalga oshirish bugungi falsafa masalalari bilan shug‘ullanuvchi olim va tadqiqotchilar zimmasiga nihoyatda katta mas‘uliyat yuklaydi. Bunda, eng avvalo, mazkur sohaga aloqador har bir yurtdoshimiz dunyoqarashining milliy manfaatlarimiz nuqtai nazaridan o‘zgarishi nihoyatda muhimdir. Mamlakatimizda huquqiy demokratik jamiyat barpo etilayotgan hozirgi davrda bu jarayonning qanday borishi yangi falsafiy ongning shakllanishiga muayyan darajada ta‘sir ko‘rsatadi. Ushbu dastur yuqorida ko‘rsatib o‘tilgan dolzarb masalani hal etishga yordam beradi.

I. Fanning mazmuni

Fanni o‘qitishdan maqsad – talabalar dunyoqarashining umumlashgan tizimini yaratish va unda inson o‘rnini ko‘rsatish, insonning dunyoga bo‘lgan bilish, ijtimoiy-siyosiy, ahloqiy, estetik va boshqa munosabatlarini shakllantirish hamda to‘g‘ri fikrlash mahoratini o‘rgatishdan iborat;

Fanning vazifasi – talabalarning dunyoni bilish va uni o‘zgartirishga tanqidiy tafakkur nuqtai nazardan yondashuvi, tabiiy ilmiy bilimlarning ijtimoiy ahamiyati; texnika va texnologiyalarning inson pragmatik ehtiyojlariga javob sifatidagi

evolyusiyasi; milliy qadriyatlar, madaniyat va ommaviy madaniyatning o‘zaro aloqasi va farqi, dunyoni bilish, haqiqatni anglashda amaliyot va faoliyat uyg‘unligini ta’minlashning ahamiyati, to‘g‘ri fikrning ijobiy maqsadlarga yo‘naltirishdagi o‘rni; ta’lim falsafasi va falsafa ta’limining dunyoqarashni shakllantirishdagi o‘rni, global korrupsiyaning sabablari, shakllarini bilish va ularga qarshi kurashish, dunyoviy bilim va malakalarni yangilanayotgan O‘zbekistondagi islohotlar jarayonida to‘liq namoyon qilish, ijtimoiy va professional mas’uliyatni va jamiyat taraqqiyotiga munosib hissa qo‘shish tuyg‘usini shakllantirishdan iborat.

II. FANNING TAQVIM-MAVZU REJASI

III. MA’RUZA MASHG’ULOTLARI

IV. Ma’ruza mashg’ulotlari information va yo‘naltiruvchi xarakterda bo‘lib, talabalarga mazkur fanning mazmunini professor-o‘qituvchi tomonidan yoritib berilishiga asoslanadi. Ma’ruzalar davomida 1 marta oraliq nazorat o‘tkazilib, oraliq nazoratida talaba 40 ball egallashi mumkin.

V.

Hafta	Soat	Mashg’ulot mazmuni
1	2	<p>1-MODUL. FALSAFA VA MANTIQ</p> <p>Mavzu: Falsafa va uning jamiyat hayotidagi roli. Falsafiy tafakkur taraqqiyot bosqichlari: Sharq falsafasi</p> <p>Mavzu rejasi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Falsafaning predmeti, asosiy masalalari, tuzulmasi, funksiyalari. Falsafaning paydo bo‘lishi va jamiyat rivojlanishidagi ahamiyati. 2. Dunyoqarashning mohiyati, tuzilishi va asosiy funksiyalari. 3. Arab-musulmon sivilizatsiyasi va islom falsafasining vujudga kelishi. Islom tamaddunida diniy va dunyoviy ilmlarning o‘zaro uyg‘unlikdagi taraqqiyoti (Muso al-Xorazmiy, Ahmad al-Farg‘oniy, Abubakr ar-Roziy, Abu Nasr Forobiy, Abu Rayhon Beruniy, Abu ali Ibn Sinolarning tabiiy-ilmiy, ijtimoiy falsafiy qarashlari). <p>Adabiyotlar:</p> <p>1) 3-10 b.; 2) 3-12 b.; 3) 4-14 b. 4) 5-23</p> <p>Tavsiya etiladi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Davronov Z., Shermuhamedova N, Qahharova M, Nurmatova M, Husanov B, Sultonova A. Falsafa. – Toshkent: TMU, 2019 2. Madaeva Sh. Shermuhamedova N. va boshqalar. Falsafa – o‘quv qo‘llanmasi. – Toshkent: 2019 3. Saifnazarov I. Muxtorov A., Sultanov T., Usmonov F. Falsafa. Darslik. – T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot – matbaa uyi, 2021.-424 b.

		4. Shermuhamedova N. Falsafa. – Toshkent: Idris Abdurauf Nashr, 2021. 667-b
2.	2	<p>Mavzu: Borliq (ontologiya) va rivojlanish falsafasi. Bilish falsafasi (gnoseologiya)</p> <p>Mavzu rejasi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Borliqni ta’riflash muammosi. Tabiiy ilmiy fanlar va falsafa tarixida “Borliq” kategoriyasining o’rganilishi. 2. Borliq, mavjudlik va reallik. Borliq va yo’qlik dialektikasi. 3. . Qonun tushunchasi. Qonunlarning turlari. Falsafaning asosiy qonunlari. 4. Hissiy, empirik, nazariy, mantiqiy, intuitiv, bilish darajalarining o’zaro aloqasi va farqi <p>Adabiyotlar:</p> <p>Tavsiya etiladi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Shermuxamedova N.A. Borliq va rivojlanish falsafasi. – Toshkent: Noshir,2018 2.Davronov Z., Shermuhamedova N, Qahharova M, Nurmatova M, Husanov B, Sultonova A. Falsafa. – Toshkent: TMU, 2019 3.Madaeva Sh. Shermuhamedova N. va boshqalar. Falsafa – o’quv qo’llanmasi. – Toshkent: 2019 4.Saifnazarov I. Muxtorov A., Sultanov T., Usmonov F. Falsafa. Darslik. – T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot – matbaa uyi, 2021.-424 b. 5.Shermuhamedova N. Falsafa. – Toshkent: Idris Abdurauf Nashr, 2021. 667-b
3.	2	<p>Mavzu: Mantiq. Tafakkur shakllari: tushuncha, hukm va xulosa.</p> <p>Mavzu rejasi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mantiq tushunchasi va unga xilma-xil yondoshuv: ob’ektiv mantiq, sub’ektiv mantiq. 2. Mantiq tafakkur shakllari va qonunlarini o’rganuvchi fan sohasi sifatida. 3. Tafakkur qonunlari, ularning mazmuni va to’g’ri fikr yuritishdagi ahamiyati. <p>Adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sharipov M. Mantiq. – Toshkent: 2003 2.Davronov Z., Shermuhamedova N, Qahharova M, Nurmatova M, Husanov B, Sultonova A. Falsafa. – Toshkent: TMU, 2019 3.Madaeva Sh. Shermuhamedova N. va boshqalar. Falsafa – o’quv qo’llanmasi. – Toshkent: 2019 4.Saifnazarov I. Muxtorov A., Sultanov T., Usmonov F. Falsafa. Darslik. – T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot – matbaa uyi, 2021.-424 b. 5.Shermuhamedova N. Falsafa. – Toshkent: Idris Abdurauf

		Nashr, 2021. 667-b
4.	2	<p>Mavzu: Inson falsafasi (Falsafiy antropologiya) Qadriyatlar falsafasi (aksiologiya)</p> <p>Mavzu rejasi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Falsafa tarixida insonning mohiyatiga oid qarashlar tasnifi. 2. Inson, individ, shaxs tushunchalarining o‘zaro aloqadorligi. 3. Falsafiy antropologiyaning inson haqidagi ta’limot sifatidagi mohiyati. 4. Qadriyatlarning turlari (umuminsoniy, milliy, shaxsiy qadriyatlar). <p>Adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Shermuxamedova N.A. Inson falsafasi. –Toshkent: Innovasiya-Ziyo 2021 2. Исмоил Саифназаров. Янги Ўзбекистон:инсон қадри улуғланганюрт.-Т.;”ИЛИМ-ЗИЁ-ЗАКОВАТ” МЧЖ, 2023. -209 б. 3. Davronov Z., Shermuhamedova N, Qahharova M, Nurmatova M, Husanov B, Sultonova A. Falsafa. – Toshkent: TMU, 2019 4. Madaeva Sh. Shermuhamedova N. va boshqalar. Falsafa – o‘quv qo‘llanmasi. – Toshkent: 2019 5. Saifnazarov I. Muxtorov A., Sultanov T., Usmonov F. Falsafa. Darslik. – T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot – matbaa uyi, 2021.-424 b. 6. Shermuhamedova N. Falsafa. – Toshkent: Idris Abdurauf Nashr, 2021. 667-b
5.	2	<p>2-MODUL. AXLOQ VA NAFOSAT FALSAFASI. KORRUPSIYA -HOZIRGI ZAMON GLOBAL MUAMMOSI SIFATIDA</p> <p>Mavzu: Axloq falsafasi (Etika). Nafosat falsafasi (Estetika)</p> <p>Mavzu rejasi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Etikaning mohiyati va ahamiyati. 2. Zamonaviy etikaning asosiy sohalari: metaetika, normal etika, amaliy etika. 3. Etikadagi qadriyatlar va kategoriyalar. 4. Estetika va dizayn. Xalq amaliy san’atining estetik jihatlari <p>Adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Davronov Z., Shermuhamedova N, Qahharova M, Nurmatova M, Husanov B, Sultonova A. Falsafa. – Toshkent: TMU, 2019 2. Madaeva Sh. Shermuhamedova N. va boshqalar. Falsafa –

		<p>o'quv qo'llanmasi. – Toshkent: 2019</p> <p>3. Muhammadjonova L.A. L.A. Abdulla Sher, Shodimetova G. Axloq falsafasi. – Toshkent: Vneshinvestprom, 2023</p> <p>4. Saifnazarov I. Muxtorov A., Sultanov T., Usmonov F. Falsafa. Darslik. – T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot – matbaa uyi, 2021.-424 b.</p>
6	2	<p>Mavzu: Globallashuv va barqaror taraqqiyot falsafasi</p> <p>Mavzu rejasi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Globallashuv, globalistika va barqaror taraqqiyot jarayonlarining mohiyati. 2. Global jarayonlarning shakllanish tarixi 3. Global muammolar globallashuvning mahsuli sifatida 4. Mavjud global muammolar va ularni bartaraf qilish yo'llari, harbiy, tinchlikni saqlash, ekologik, atrof-muhitning ifloslanishi, iqtisodiy, demografik, tibbiy, ijtimoiy, ocharchilik, kambag'allikka qarshi kurash, kriminal, koinot muammolari. Ijtimoiy rivojlanishning global jarayonlarga ta'siri. <p>Adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Davronov Z., Shermuhamedova N, Qahharova M, Nurmatova M, Husanov B, Sultonova A. Falsafa. – Toshkent: TMU, 2019 2.Madaeva Sh. Shermuhamedova N. va boshqalar. Falsafa – o'quv qo'llanmasi. – Toshkent: 2019 3.Muhammadjonova L.A. L.A. Abdulla Sher, Shodimetova G. Axloq falsafasi. – Toshkent: Vneshinvestprom, 2023 4.Saifnazarov I. Muxtorov A., Sultanov T., Usmonov F. Falsafa. Darslik. – T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot – matbaa uyi, 2021.-424 b.
7.	2	<p>Mavzu: O'zbekistonning korrupsiyaga qarshi kurash siyosati</p> <p>Mavzu rejasi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Korrupsiyaga qarshi kurashda tizimli yondashuvning zarurati. 2.Korrupsiyaga qarshi kurash bo'yicha xalqaro huquq normalarining O'zbekiston qonun hujjatlariga implementatsiya qilinishining ahamiyati va uning iqtisodiy-siyosiy va ijtimoiy-huquqiy mexanizmlari. 3.“Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida”gi O'zbekiston Respublikasi qonunining qabul qilinishi. <p>Adabiyotlar:</p> <p>Tavsiya etiladi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prezident Shavkat Mirziyoyevning O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 26 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruzasi // https://uza.uz/uz/posts/bilimli-avlod-buyuk-kelazhakning-tadbirkor-khal-farovon-ayet08-12-2018 2. “Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida”gi Qonun //

		<p>https://lex.uz/docs/3088008</p> <p>3. “O‘zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” PF-5729-sonli Farmoni // https://lex.uz/docs/4355387</p> <p>4. “O‘zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 29-iyundagi PF-6013-sonli Farmoni // https://lex.uz/docs/4875784</p> <p>5. “Korrupsiyaga qarshi murosasiz munosabatda bo‘lish muhitini yaratish, davlat va jamiyat boshqaruvida korrupsiyaviy omillarni keskin kamaytirish va bunda jamoatchilik ishtirokini kengaytirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 6-iyuldagi PF-6257-son Farmoni // https://lex.uz/docs/5495529</p> <p>5.Shermuxamedova N.A. Korrupsiyaning sabablari va shakllari//Falsafa va hayot 2019, № B.39-55.</p>
		ORALIQ NAZORAT – belgilangan mayor asosida
14-soat	14	YAKUNIY NAZORAT – Test

SEMINAR MASHG‘ULOTLARI

Seminar mashg‘ulotlari ma‘ruza mashg‘ulotlari asosida tayyorlangan bo‘lib, nazariy egallangan bilimlarni mustahkamlash funksiyasini bajaradi. Har bir seminar mashg‘uloti talaba tomonidan o‘zlashtirilib boriladi.

Seminar mashg‘uloti uchun tavsiya etiladigan mavzular:

Hafta	Soat	Mashg‘ulot mazmuni
1	2	<p>1-MODUL. FALSAFA VA MANTIQ</p> <p>Mavzu: Falsafa va uning jamiyat hayotidagi roli. Falsafiy tafakkur taraqqiyot bosqichlari: Sharq falsafasi</p> <p>Mavzu rejasi: Falsafaning predmeti, asosiy masalalari, tuzulmasi, funksiyalari. Falsafaning paydo bo‘lishi va jamiyat rivojlanishidagi ahamiyati.</p> <p>Dunyoqarashning mohiyati, tuzilishi va asosiy funksiyalari. Arab-musulmon sivilizatsiyasi va islom falsafasining vujudga kelishi. Islom tamaddunida diniy va dunyoviy ilmlarning o‘zaro uyg‘unlikdagi taraqqiyoti (Musos al-Xorazmiy, Ahmad al-Farg‘oniy, Abubakr ar-Roziy, Abu Nasr Forobiy, Abu Rayhon Beruniy, Abu ali Ibn Sinolarning tabiiy-ilmiy, ijtimoiy falsafiy qarashlari).</p> <p>Adabiyotlar: 1) 3-10 b.; 2) 3-12 b.; 3) 4-14 b. 4) 5-23</p>

		<p>Tavsiya etiladi: Davronov Z., Shermuhamedova N, Qahharova M, Nurmatova M, Husanov B, Sultonova A. Falsafa. – Toshkent: TMU, 2019 Madaeva Sh. Shermuhamedova N. va boshqalar. Falsafa – o‘quv qo‘llanmasi. – Toshkent: 2019 Saifnazarov I. Muxtorov A., Sultanov T., Usmonov F. Falsafa. Darslik. – T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot – matbaa uyi, 2021.-424 b. Shermuhamedova N. Falsafa. – Toshkent: Idris Abdurauf Nashr, 2021. 667-b</p>
2.	2	<p>Mavzu: Borliq (ontologiya) va rivojlanish falsafasi Mavzu rejasi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Borliqni ta’riflash muammosi. Tabiiy ilmiy fanlar va falsafa tarixida “Borliq” kategoriyasining o‘rganilishi. 2. Borliq, mavjudlik va reallik. Borliq va yo‘qlik dialektikasi. 3. Borliqda shakllanish, o‘zgarish, rivojlanish va taraqqiyotning o‘zaro aloqadorligi. Makon, vaqt va harakat tushunchalari. 4. . Qonun tushunchasi. Qonunlarning turlari. Falsafaning asosiy qonunlari. <p>Adabiyotlar: Tavsiya etiladi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Shermuxamedova N.A. Borliq va rivojlanish falsafasi. – Toshkent: Noshir,2018 2.Davronov Z., Shermuhamedova N, Qahharova M, Nurmatova M, Husanov B, Sultonova A. Falsafa. – Toshkent: TMU, 2019 3.Madaeva Sh. Shermuhamedova N. va boshqalar. Falsafa – o‘quv qo‘llanmasi. – Toshkent: 2019 4.Saifnazarov I. Muxtorov A., Sultanov T., Usmonov F. Falsafa. Darslik. – T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot – matbaa uyi, 2021.-424 b. 5.Shermuhamedova N. Falsafa. – Toshkent: Idris Abdurauf Nashr, 2021. 667-b
3.	2	<p>Mavzu: Mantiq. Tafakkur shakllari: tushuncha, hukm va xulosa. Mavzu rejasi: Mantiq tushunchasi va unga xilma-xil yondoshuv: ob’ektiv mantiq, sub’ektiv mantiq. Mantiq tafakkur shakllari va qonunlarini o‘rganuvchi fan sohasi sifatida.</p> <p>Tafakkur qonunlari, ularning mazmuni va to‘g‘ri fikr yuritishdagi ahamiyati.</p> <p>Adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sharipov M. Mantiq. – Toshkent: 2003 2.Davronov Z., Shermuhamedova N, Qahharova M, Nurmatova M, Husanov B, Sultonova A. Falsafa. – Toshkent: TMU, 2019 3.Madaeva Sh. Shermuhamedova N. va boshqalar. Falsafa – o‘quv

		<p>qo‘llanmasi. – Toshkent: 2019</p> <p>4.Saifnazarov I. Muxtorov A., Sultanov T., Usmonov F. Falsafa. Darslik. – T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot – matbaa uyi, 2021.-424 b.</p> <p>5.Shermuhamedova N. Falsafa. – Toshkent: Idris Abdurauf Nashr, 2021. 667-b</p>
<p>4.</p>	<p>2</p>	<p style="text-align: center;">Mavzu: Inson falsafasi (Falsafiy antropologiya) Qadriyatlar falsafasi (aksiologiya)</p> <p style="text-align: center;">Mavzu rejasi:</p> <p>1.Falsafa tarixida insonning mohiyatiga oid qarashlar tasnifi.</p> <p>2.Inson, individ, shaxs tushunchalarining o‘zaro aloqadorligi.</p> <p>3.Falsafiy antropologiyaning inson haqidagi ta’limot sifatidagi mohiyati.</p> <p>4.Qadriyatlarning turlari (umuminsoniy, milliy, shaxsiy qadriyatlar).</p> <p>Adabiyotlar:</p> <p>Shermuhamedova N.A. Inson falsafasi. –Toshkent: Innovasiya-Ziyo 2021</p> <p>Исмоил Саифназаров. Янги Ўзбекистон:инсон кадри уллуғланган юрт.-Т.;”ИЛМ-ЗИЁ-ЗАКОВАТ” МЧЖ, 2023. -209 б.</p> <p>Davronov Z., Shermuhamedova N, Qahharova M, Nurmatova M, Husanov B, Sultonova A. Falsafa. – Toshkent: TMU, 2019</p> <p style="text-align: center;">Madaeva Sh. Shermuhamedova N. va boshqalar. Falsafa – o‘quv qo‘llanmasi. – Toshkent: 2019</p> <p style="text-align: center;">Saifnazarov I. Muxtorov A., Sultanov T., Usmonov F. Falsafa. Darslik. – T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot – matbaa uyi, 2021.-424 b.</p> <p style="text-align: center;">Shermuhamedova N. Falsafa. – Toshkent: Idris Abdurauf Nashr, 2021. 667-b</p>

5.	2	<p>Mavzu: Inson falsafasi (Falsafiy antropologiya) Mavzu rejasi: 1.Falsafa tarixida insonning mohiyatiga oid qarashlar tasnifi. Inson mohiyatigafan nuqtai nazaridan yondashuv. 2.Inson, individ, shaxs tushunchalarining o‘zaro aloqadorligi. 3.Falsafiy antropologiyaning inson haqidagi ta’limot sifatidagi mohiyati. 4.Hayotning ma’nosi va unda insonning vazifasi. . Hayotni tark etish bosqichlari (suitsid, parasuitsid, evtanaziya, esxatologiya).</p> <p>Adabiyotlar: 1.Shermuhamedova N.A. Inson falsafasi. –Toshkent: Innovasiya-Ziyo 2021 2. Исмоил Саифназаров. Янги Ўзбекистон:инсон қадри улуғланганюрт.-Т.;”ИЛИМ-ЗИЁ-ЗАКОВАТ” МЧЖ, 2023. -209 б. 3.Davronov Z., Shermuhamedova N, Qahharova M, Nurmatova M, Husanov B, Sultonova A. Falsafa. – Toshkent: TMU, 2019 4.Madaeva Sh. Shermuhamedova N. va boshqalar. Falsafa – o‘quv qo‘llanmasi. – Toshkent: 2019 5.Saifnazarov I. Muxtorov A., Sultanov T., Usmonov F. Falsafa. Darslik. – T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot – matbaa uyi, 2021.-424 b. 6.Shermuhamedova N. Falsafa. – Toshkent: Idris Abdurauf Nashr, 2021. 667-b</p>
6.	2	<p>6-Mavzu: Globallashuv va barqaror taraqqiyot falsafasi Mavzu rejasi: Globallashuv, globalistika va barqaror taraqqiyot jarayonlarining mohiyati. Global jarayonlarning shakllanish tarixi Global muammolar globallashuvning mahsuli sifatida Mavjud global muammolar va ularni bartaraf qilish yo‘llari, harbiy, tinchlikni saqlash, ekologik, atrof-muhitning ifloslanishi, iqtisodiy, demografik, tibbiy, ijtimoiy, ocharchilik, kambag‘allikka qarshi kurash, kriminal, koinot muammolari. Ijtimoiy rivojlanishning global jarayonlarga ta’siri.</p> <p>Adabiyotlar: 1.Davronov Z., Shermuhamedova N, Qahharova M, Nurmatova M, Husanov B, Sultonova A. Falsafa. – Toshkent: TMU, 2019 2.Madaeva Sh. Shermuhamedova N. va boshqalar. Falsafa – o‘quv qo‘llanmasi. – Toshkent: 2019 3.Muhammadjonova L.A. L.A. Abdulla Sher, Shodimetova G. Axloq falsafasi. – Toshkent: Vneshinvestprom, 2023 4.Saifnazarov I. Muxtorov A., Sultanov T., Usmonov F. Falsafa. Darslik. – T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot – matbaa uyi, 2021.-</p>

		424 b.
7.	2	<p>7-Mavzu: O‘zbekistonning korrupsiyaga qarshi kurash siyosati</p> <p>Mavzu rejasi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Korrupsiyaga qarshi kurashda tizimli yondashuvning zarurati. 2.Korrupsiyaga qarshi kurash bo‘yicha xalqaro huquq normalarining O‘zbekiston qonun hujjatlariga implementatsiya qilinishining ahamiyati va uning iqtisodiy-siyosiy va ijtimoiy-huquqiy mexanizmlari. 3.“Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi qonunining qabul qilinishi. <p>Adabiyotlar:</p> <p>Tavsiya etiladi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prezident Shavkat Mirziyoyevning O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 26 yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimdagi ma’ruzasi // https://uza.uz/uz/posts/bilimli-avlod-buyuk-kelazhakning-tadbirkor-khal-farovon-ayet08-12-2018 2. “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi Qonun // https://lex.uz/docs/3088008 3. “O‘zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” PF-5729-sonli Farmoni // https://lex.uz/docs/4355387 4. “O‘zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 29-iyundagi PF-6013-sonli Farmoni // https://lex.uz/docs/4875784 5. “Korrupsiyaga qarshi murosasiz munosabatda bo‘lish muhitini yaratish, davlat va jamiyat boshqaruvida korrupsiyaviy omillarni keskin kamaytirish va bunda jamoatchilik ishtirokini kengaytirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 6-iyuldagi PF-6257-son Farmoni // https://lex.uz/docs/5495529 5.Shermuxamedova N.A. Korrupsiyaning sabablari va shakllari//Falsafa va hayot 2019, № B.39-55.
8.	2	8-Mavzu: O‘zbekistonning korrupsiyaga qarshi kurash

siyosati

Mavzu rejasi:

1. Korrupsiyaga qarshi kurashda tizimli yondashuvning zarurati.
2. Korrupsiyaga qarshi kurash bo'yicha xalqaro huquq normalarining O'zbekiston qonun hujjatlariga implementatsiya qilinishining ahamiyati va uning iqtisodiy-siyosiy va ijtimoiy-huquqiy mexanizmlari.
3. "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi qonunining qabul qilinishi.
4. Korrupsiyaning ma'muriy huquqbuzarlik va jinoyat sifatidagi tahlili va uni bartaraf etishda jamoatchilik nazoratini kuchaytirishning ahamiyati.

Adabiyotlar:

Tavsiya etiladi:

1. Davronov Z., Shermuhamedova N, Qahharova M, Nurmatova M, Husanov B, Sultonova A. Falsafa. – Toshkent: TMU, 2019
2. Madaeva Sh. Shermuhamedova N. va boshqalar. Falsafa – o'quv qo'llanmasi. – Toshkent: 2019
3. Muhammadjonova L.A. L.A. Abdulla Sher, Shodimetova G. Axloq falsafasi. – Toshkent: Vneshinvestprom, 2023
4. Saifnazarov I. Muxtorov A., Sultanov T., Usmonov F. Falsafa. Darslik. – T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot – matbaa uyi, 2021.- 424 b.
5. Shermuxamedova N.A. Korrupsiyaning sabablari va shakllari//Falsafa va hayot 2019, № B.39-55.

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'limdan ko'zlangan maqsad va vazifalar – bu talabalarda mustaqil bilim olish ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat.

Mustaqil ta'lim seminar mashg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rishdan tashqari fan dasturida ko'rsatilmagan, ammo fan bo'yicha talabaniq bilim doirasini kengaytiruvchi qo'shimcha mavzular doirasida berilgan topshiriqlarni bajarishni o'z ichiga oladi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Dunyoqarashning mohiyati, tuzilishi va asosiy funksiyalari.
2. Qadimgi Sharqda asotiriy tasavvurlar va falsafiy bilimlarning paydobo'lishi.
3. Ilk o'rta asr Sharq falsafasi va uyg'onish davri.
4. O'rta asr Sharq falsafasi va uyg'onish davri xususiyatlari.
5. Yangi davr Sharq tasavvufi.
6. Falsafa va tabiiy ilmiy fanlarda borliqning mohiyatiga oid konsepsiyalar.
7. Rivojlanishning umumiy qonunlari va kategoriyalari.
8. Hissiy, empirik, nazariy, mantiqiy, intuitiv, bilish darajalarining o'zaro aloqasi va farqi.

9. Jamiyat taraqqiyotida tarixning mazmuni, yoʻnalishlari va konsepsiyalari.
10. Ommaviy madaniyatning shakllanish tarixi va uning turlari: aksilmadaniyat, submadaniyat, populyar madaniyat, ekran madaniyati.
11. Insonni tushunishga dualizm va monizm nuqtai nazaridan yondashuv.
12. Qadriyat tushunchasining maʼnosi va uning umumiy tavsifi.
13. Qadriyat nazariyasining shakllanish tarixi.
14. Etikaning mohiyati va ahamiyati.
15. Zamonaviy axloqiy tarbiyada kosmopolitizmga moyillik.
16. Siyosatda professional etika va yangi axloq siyosati.
17. Olamni virtual va vizual estetik idrok etishning farqlari.
18. Globallashuv, globalistika va barqaror taraqqiyot jarayonlarining mohiyati.
19. Barqaror taraqqiyotni taʼminlashda globallashuvning ijobiy va salbiy yoʻnalishlari.
20. Global muammolarning mezonlari va darajalari.
21. Pandemiya - XXI asrning global muammosi va uning oqibatlari.
22. Korrupsiyaga qarshi kurash boʻyicha xalqaro qonunlar va qarorlarning Oʻzbekistonda ratifikatsiya qilishning ahamiyati, iqtisodiy-siyosiy va ijtimoiy- huquqiy mexanizmlari.
23. Mantiq tafakkur shakllari va qonunlarini oʻrganuvchi fan sohasi sifatida.
24. Tafakkurning mantiqiy shakllari va qonunlari.
25. Tushuncha - predmetlarning umumiy, muhim belgilarini aks ettiruvchi mantiqiy shakl.
26. Tushunchalarni boʻlishning maqsadi va tuzilishi.
27. Xulosa chiqarishning umumiy mantiqiy tavsifi.
28. Dalillash va ishonch-eʼtiqodning shakllanish jarayoni.
29. Oʻzbekiston respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning “Yangi Oʻzbekiston taraqqiyot strategiyasi” kitobida rivojlanish modeli va Uchinchi renessans tushunchalari.
30. Amaliy loyihalar: “Mening oilam – mening baxtim”; “Ustozim – hayiotim chirogʻi”; “Mening mahallam – mening faxrim”; “Mahallamning olim va ziyoli insonlari”; “Mening hayot falsafam”.

Jami 60 soat

Mustaqil oʻzlashtiriladigan mavzular boʻyicha talabalar tomonidan loyixa ishi, esse, tezis yoki ilmiy maqola yozish, masalalar yechish referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

Talaba semestr yakuniga qadar 4 kredit toʻplashi zarur va buning uchun 10 ball beriladi.

Kurs modullari	Topshiriq turi	Toshiriq shakli	MT ga ajratilgan
----------------	----------------	-----------------	------------------

			miqdori
1-MODUL. Mavzu: FALSAFA VA MANTIQ	individual	Taqdimot	2 K
2-MODUL. Mavzu: AXLOQ VA NAFOSAT FALSAFASI.	Individual	Referat	2 K

Asosiy adabiyotlar

5. Davronov Z., Shermuhamedova N, Qahharova M, Nurmatova M, Husanov B, Sultonova A. Falsafa. – Toshkent: TMU, 2019
6. Madaeva Sh. Shermuhamedova N. va boshqalar. Falsafa – o‘quv qo‘llanmasi. – Toshkent: 2019
7. Muhammadjonova L.A. L.A. Abdulla Sher, Shodimetova G. Axloq falsafasi. – Toshkent: Vneshinvestprom, 2023
8. Saifnazarov I. Muxtorov A., Sultanov T., Usmonov F. Falsafa. Darslik. – T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot – matbaa uyi, 2021.-424 b.
9. Саифназаров И.С., Абдуллаханова Г.С., Эрназаров Д.З. Философия (Логика, Этика, Эстетика). Учебное пособие для высших учебных заведений. LAMBERT Akademik Publishing RU. 2019. -134 стр.
10. Shermuhamedova N. Falsafa. – Toshkent: Idris Abdurauf Nashr, 2021. 667-b

Qo‘shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. T. 1. – Toshkent: O‘zbekiston, 2017.
2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson ma’nfatlarini ta’minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yiligiga bag‘ishlangan tantanali marosimidagi ma’ruzasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2017.
3. Muxammadjonova L.A. Davlat xizmatchisi etikasi va imidji. – Toshkent: Universitet, 2017.
4. Rumi J. Yetti majlis. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2019
5. Rumi J. Masnaviy. 40 rivoyatga sharh. –Toshkent: Navruz, 2019
6. Ўзбекистоннинг коррупцияга карши кураш стратегияси. / Алиев Б., Мухтаров А., Норов Т. ва бош. / Ўқув қўлланма. – Тошкент: ТДИУ, 2022. - 320 б.
7. Исmoil Саифназаров. Янги Ўзбекистон: инсон қадри улуғланган юрт.- Т.: ”ИЛМ-ЗИЁ-ЗАКОВАТ” МЧЖ, 2023. -209 б.
8. O‘zbekiston falsafasi tarixi. Aliqulov X. mas’ul muharrir, mualliflarjamoasi. -Toshkent: Noshir, 2013
9. Sharipov M. Mantiq. – Toshkent: 2003
10. Shermuxamedova N.A. Gnoseologiya-bilish nazariyasi. –Toshkent: Noshir, 2009
11. Shermuxamedova N.A. Borliq va rivojlanish falsafasi. –Toshkent: Noshir, 2018
12. Shermuxamedova N.A. Inson falsafasi. –Toshkent: Innovasiya-Ziyo 2021

13.Shermuxamedova N.A. Falsafa –Toshkent: Idris Abdurauf nashr, 2021.

633 b.

14.Shermuxamedova N.A. Korrupsiyaning sabablari va shakllari//Falsafa va hayot 2019, № B.39-55.

15.K. S.Guttenplan. J.Hornsby. C. Janavay. Reading philosophy. Blackwell Publishers Ltd. UK. 2003. R – 341.

Axborot manbalari

1. www.ziyonet.uz.
2. www.edu.uz.
3. www.google.uz.
4. www.gov.uz.

TALABALARNI BAHOLASH TARTIBI

Baholash tartibi o‘z ichiga nazoratlar turini (oraliq, joriy va yakuniy) qamrab oladi. Talabaning o‘zlashtirish darajasi quyidagi yo‘l bilan baholanadi:

Darajasi	Ballar (foiz)	Reyting	
A+	95 - 100 ball	5	A'LO
A	90 - 94 ball	4.0	
B+	85 - 89 ball	3.5	JUDA YAXSHI
B	80 - 84 ball	3.0	
C+	75 - 79 ball	2.5	YAXSHI
C	70 - 74 ball	2.0	
D+	65 - 69 ball	1.5	SHARTLI O'TDI
D	60 - 64 ball	1.0	
F	59 ball va undan past	0.0	O'TMADI

TALABANING O‘ZLASHTIRISHINI BAHOLASH MEZONLARI

“A+”, “A”, “B+” baho: talaba materiallarni mustaqil ravishda tez o‘zlashtiradi: xatolarga yo‘l qo‘ymaydi; mashg‘ulotlarda faol ishtirok etadi; savollarga to‘liq va aniq javob beradi.

“B”, “C+”, “C” baho: talaba materiallarni yaxshi o‘zlashtirgan, uni mantiqiy ifoda eta oladi; mashg‘ulotlarda faol ishtirok etadi; savollarga to‘liq va aniq javob beradi, biroq uncha jiddiy bo‘lmagan xatolarga yo‘l qo‘yadi.

“D+”, “D” baho: asosiy materiallarni biladi, biroq aniq ifoda etishga qiynaladi; savollarga javob berishda aniqlik va to‘liqlik yetishmaydi; materiqlarni taqdim etishda ayrim xatoliklarga yo‘l qo‘yadi; kommunikatsiya jarayonida qiyinchilik sezadi.

“F” (o‘tmadi) baho: materiallarni o‘zlashtirmagan; savollarga javob bera olmaydi; mashg‘ulotlarda ishtirok etmaydi.

Talabalarni baholashda quyidagilar hisobga olinadi:

- mashg‘ulotlardagi ishtiroki (davomat);
- mashg‘ulotlardagi faollik va ijodkorlik;

- asosiy va qo‘shimcha o‘quv materiallarini o‘zlashtirish;
- mustaqil ta’lim bo‘yicha topshiriqlarni o‘z vaqtida bajarish;
- nazoratning barcha turlarini o‘z vaqtida bajarish.

AKADEMIK VA ETIK TALABLAR

Nazorat topshiriqlarini bajarishda ko‘chirmakashlikka (plagiat) yo‘l qo‘yilmaydi.

Test, o‘quv loyihalari, mustaqil ishlar, oraliq, joriy, yakuniy nazorat topshiriqlarini boshqa shaxslardan ko‘chirib olinishiga yo‘l qo‘yilmaydi, boshqa talabaning o‘rniga imtihon topshirish ta’qiqlanadi.

Kurs bo‘yicha har qanday nazorat topshirig‘ini soxtalashtirgan talaba “fanni o‘zlashtirmagan” (“F”) hisoblanadi.

Mashg‘ulotlar paytida mobil aloqa va boshqa elektron qurilmalardan foydalanishga yo‘l qo‘yilmaydi.

Mashg‘ulotlar paytida auditoriyada (virtual auditoriyada) belgilangan talablarga zid harakatlar qilish mumkin emas.

Boshqalar va turli fikrlarga tolerant munosabatda bo‘lish talab etiladi.

Kontakt soatlari*: mustaqil ta’lim topshiriqlarini bajarish, ularni taqdim etish, zarur ma’lumotlar va turli materiallar bo‘yicha savollarga quyidagi grafik asosida o‘qituvchiga murojaat qilishingiz mumkin:

№	Kun	Vaqt	Xona
1.	Seshanba	12.00 – 14.00	223
2.	Payshanba	12.00 – 14.00	223

** Eslatma: Mazkur blok har bir o‘qituvchi tomonidan o‘zining individual-shaxsiy ishchi dasturida imkoniyatdan kelib chiqib to‘ldiriladi.*

“Tasdiqlandi”

O'quv ishlari bo'yicha prorektor
R.G'.Jumayev

« » 2023

**“DINSHUNOSLIK”
fanidan
SILLABUS (ishchi dastur)**

Fanning kodi:
Bakalavriat yo'nalishi:

DSh1204
60230100 – Filologiya va
tillarni o'qitish. (o'zbek tili)

Semestr:
Kreditlar soni:

2
4

Mashg'ulot turi	Ajratilgan soat	Semestr	
		II	
Nazariy (ma'ruza)	14	14	
Amaliy mashg'ulot	16	16	
Laboratoriya mashg'ulotlari	-	-	-
Kurs ishi	-	-	-
Jami auditoriya soatlari	30	30	
Mustaqil ta'lim	60	60	
Umumiy o'quv soatlari			

Tuzuvchi:

Dehqonov B.B. - «Islom tarixi va manbashunosligi, falsafa» kafedrası katta o'qituvchisi f.f.f.d. (PhD)

Taqrizchilar:

Namozov B.B - (BuxDU) «Islom tarixi va manbashunosligi, falsafa» kafedra professori.

Sharipova O.T - (BuxMTI) «Islom tarixi va manbashunosligi, falsafa» kafedrası dotsenti.

Tarix va Yuridik fakulteti dekani:

2023-yil " " "

A.A Boltayev

«Islom tarixi va manbashunosligi, falsafa» kafedrası mudiri:

2023-yil " " "

Namozov B.B

Fan dasturi Buxoro davlat universiteti kengashining 2023 yil " " "
-sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

Professor-o'qituvchilar: *Dehqonov B.B.*

Ish joyi: *Buxoro davlat universiteti*

Bog'lanish uchun telefon nomeri: +99890712-81-88

E-mail: *h.b.haydarova@buxdu.uz*

Prerekvizitlar:

Postrekvizitlar:

Ushbu fan "Dinshunoslik" fanidan bilim, ko'nikma va malakalarni egallashga xizmat qiladi.

O'quv fanining maqsadi va vazifalari: Talaba yoshlar tafakkurida dinning mazmun mohiyati, dunyoning diniy manzarasi, diniy va falsafiy qarashlarning o'zaro bog'liqligi, globallashuv va diniy jarayonlari hamda zamonaviy diniy harakatlari, diniy aqidaparastlik, ekstremizm va terrorizmning davlat va jamiyat xavfsizligiga salbiy ta'sirini bilish va unga qarshi kurashishda nazariy bilimlar va amaliy ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat.

Diniy ta'limotlarning tarixi va rivojlanish bosqichlarini o'rganish, dinning asl mazmuni bilan uning soxta talqinlarini farqlash malakasini shakllantirish, diniy va dunyoviy jarayonlarga nisbatan mantiqiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish; diniy aqidaparastlikning profilaktikasi va unga qarshi kurashda egallangan nazariy bilimlarni amaliy hayotda qo'llash talabani mustaqil ta'lim olishda egallangan bilimlardan foydalanish ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat.

Fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga qo'yiladigan talablar: Dunyo xaqidagi eng qadimgi va zamonaviy bilimlarning mutanosibligi, gumanitar va ijtimoiy-iqtisodiy fanlarning professional faoliyatni to'g'ri tashkil etish, ijtimoiy mas'uliyatni oshirish, davlat siyosatiga dahldorlik tuyg'usini shakllantirish; ijtimoiy jarayonlarni mustaqil tahlil qilish haqida ***tasavvurga ega bo'lishi;***

Din, dinshunoslik, din falsafasi, diniy e'tiqod, aqida, ilohiyot tushunchalarining mohiyati. Din dunyoqarash shakli va uning jamiyat taraqqiyotiga ta'siri. Dinlar paydo bo'lishining geografik va xronologik tasnifi diniy ta'limotlarda xudo va g'ayritabiiy kuchlar haqidagi e'tiqodlar dinamikasi. Qiyosiy dinshunoslikning metodlari haqida ma'lumot berish.

Dinning ijtimoiy, kommunikativ va kompensatorlik vazifasi, fanning mafkuraviy, xaqiqatni bilish funksiyalarining mutanosibligi, internet ijtimoiy tarmoqlarida axborotni tanlash va ulardan foydalanish usullarini egallashi, o'zining kasbiy faoliyatida mustaqil qarorlar qabul qilish, bakalavriatning mos yo'nalishi bo'yicha raqobatbardosh umumkasbiy tayyorgarlikka ega bo'lishi, kiberterrorizm, kiberbokkingga qarshi mafkuraviy immuniteti shakllangan bo'lishi, globallashuv va barqaror taraqqiyotning omillarini, korrupsiyaning global ma'naviy inqiroz oqibati ekanligini bilishi va unga qarshi kurashda dahldorlik

tuyg‘usi shakllangan bo‘lishi, ijtimoiy jarayonlarni prognozlashtira olishi, tana va ruhiy sog‘lik, tafakkur xavfsizligini ta‘minlash, sog‘lom turmush tarziga rioya qilish bo‘yicha xulosa qilish *malakasiga ega bo‘lishi kerak*.

FANNING TAQVIM-MAVZU REJASI MA‘RUZA MASHG‘ULOTLARI

Ma‘ruza mashg‘ulotlari information va yo‘naltiruvchi xarakterda bo‘lib, talabalarga mazkur fanning mazmunini professor-o‘qituvchi tomonidan yoritib berilishiga asoslanadi. Ma‘ruzalar davomida 1 marta oraliq nazorat o‘tkazilib, oraliq nazorati topshiriladi.

Hafta	Soat	Mashg‘ulot mazmuni
1	2	<p>1-MODUL.</p> <p style="text-align: center;">Mashg‘ulot turi: ma‘ruza</p> <p>Mavzu: Dinning ijtimoiy madaniy hodisa sifatidagi ahamiyati. Milliy dinlar</p> <p style="text-align: center;">Mavzu rejasi:</p> <p>1. Din, dinshunoslik, din falsafasi, diniy e‘tiqod, aqida, ilohiyot tushunchalarining mohiyati.</p> <p>2. Dinning funksiyalari va ijtimoiy ahamiyati.</p> <p>3. Dinlarning tasnifi. Dinlar paydo bo‘lishining geografik va xronologik tasnifi.</p> <p>4. Diniy e‘tiqodlar evolyutsiyasi: poleteizm, genoteizm, monoteizm. Ibtidoiy e‘tiqodlar</p> <p>Adabiyotlar:</p> <p>Tavsiya etiladi:</p> <p>1. Muratov D., Alimova M., Karimov J. Dinshunoslik, darslik. – Toshkent, «Navro‘z» nashriyoti, 2019. – 264 b.</p> <p>2. Raximjanov D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. O‘quv qo‘llanma. – T.: «O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. – 304 b.</p> <p>3. Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O‘quv qo‘llanma. – T.: OOO «Complex print», 2020. – 198 b.</p> <p>4. Kamilov D. Dinshunoslik. O‘quv qo‘llanma. – T.: Lesson Press, 2021. – 128 b.</p> <p>www. Ziyonet.uz</p>
2	2	<p>Mashg‘ulot turi: Ma‘ruza</p> <p>Mavzu: Milliy dinlarning ijtimoiy taraqqiyot va shaxs e‘tiqodini ta‘minlashdagi roli.</p> <p>Mavzu rejasi:</p> <p>1. Yahudiylilik dinining vujudga kelishi va ta‘limoti.</p>

		<p>2.Hindiston milliy dinlari(vedalar, braxmanlik, jayniylik, sinkxiylik, hinduiylik)</p> <p>3. Konfutsiylik ta’limoti va ijtimoiy-axloqiy masalalar. Daochilik-falsafiy ta’limot.</p> <p>4. Sintoiylik. Yapon xalqi an’analari.Adabiyotlar:</p> <p>1. Muratov D., Alimova M., Karimov J. Dinshunoslik, darslik.</p> <p>– Toshkent, «Navro‘z» nashriyoti, 2019. – 264 b.</p> <p>2. Raximdjano D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. O‘quv qo‘llanma.</p> <p>– T.: «O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. – 304 b.</p> <p>3. Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O‘quv qo‘llanma. – T.: OOO «Complex print», 2020. – 198 b.</p> <p>www. Ziyonet.uz</p>
3	2	<p>2-MODUL.</p> <p>Mashg‘ulot turi: Ma’ruza</p> <p>Mavzu: Buddaviylik va xristian dinining jamiyat taraqqiyotiga ta’siri.</p> <p>Mashg‘ulot rejasi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Buddaviylik dinining paydo bo’lishi va ta’limoti. 2. O‘zbekistonda buddaviylik dinining tarixiy ildizlari(Qaratepa, Fayoztepa, Dalvarzintepa) va hozirgi zamon. 3. Xristianlikning paydo bo’lishi, ta’limoti va manbalari. 4. Xristianlikdagi bo’linishlar. O‘zbekistonda xristianlik dini va hozirgi zamon. <p>Adabiyotlar:</p> <p>Tavsiya etiladi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Raximdjano D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. O‘quv qo‘llanma. – T.: «O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. – 304 b. 2. Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O‘quv qo‘llanma. – T.: OOO «Complex print», 2020. – 198 b. 4. Kamilov D. Dinshunoslik. O‘quv qo‘llanma. – T.: Lesson Press, 2021. – 128 b. 6. Shermuxamedova N.A.Diniy fanatizm fenomeni//Inson falsafasi. – T.: Noshir, 2016. B.314-499.

4	2	<p>Mashg'ulot turi: Ma'ruza Mavzu: Islom tafakkuri va madaniyatining shakllanish bosqichlari Mashg'ulot rejasi: 1. Islom dinining paydo bo'lishidagi ijtimoiy-siyosiy va madaniy sharoitlar. 2. Payg'ambarlik va vahiylikning talqini. 3. Dastlabki musulmon jamoalarining tashkil topishi. 4. Islom dini ta'limoti va marosimlari.</p> <p>Adabiyotlar: 1. Muratov D., Alimova M., Karimov J. Dinshunoslik, darslik. – Toshkent, «Navro'z» nashriyoti, 2019. – 264 b.</p> <p>2. Raximdjano D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. O'quv qo'llanma. – T.: «O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. – 304 b.</p> <p>3. Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: OOO «Complex print», 2020. – 198 b.</p> <p>4. Islomov Z., Haydarov I. Xristianlik: ibodatxona, ibodat va marosimlari. – Toshkent: Qaqnus nashriyoti, 2020.</p>
5	2	<p>Mashg'ulot turi: Ma'ruza Mavzu: Qur'on, hadis, fiqh, aqida ilmlarining shakllanish tarixi. Mashg'ulot rejasi Qur'on-islom dinining muqaddas manbai. Hadisi sharif- Qur'ondan keyingi manba. Sharqning buyuk muhaddislari (Imom al-Buxoriy, at-Termiziy) Fiqh ilmlarining shakllanish tarixi. Islom huquq va manbalari</p> <p>Adabiyotlar: Tavsiya etiladi: 1. Muratov D., Alimova M., Karimov J. Dinshunoslik, darslik. – Toshkent, «Navro'z» nashriyoti, 2019. – 264 b.</p> <p>2. Raximdjano D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. O'quv qo'llanma. – T.: «O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. – 304 b.</p> <p>3. Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: OOO</p>

		<p>«Complex print», 2020. – 198 b.</p> <p>4. Kamilov D. Dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: Lesson Press, 2021. – 128 b.</p> <p>5. Shermuxamedova N.A. Diniy fanatizm fenomeni//Inson falsafasi. – T.: Noshir, 2016. B.314-499.</p>
6	4	<p>3-MODUL. Mashg'ulot turi: ma'ruza Mavzu: O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy tashkilotlar. Mashg'ulot rejasi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Konfessiya tushunchasining mohiyati. O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy konfessiyalarning tasnifi. 2. O'zbekiston konstitutsiyasida vijdon erkinligi huquqining ifodasi. 3. O'zbekistonda vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar haqidagi qonun qabul qilinishining tarixi va uning ahamiyati. 4. BMTning 72 sessiyasida diniy bag'rikenglik haqidagi rezolyutsiyasini qabul qilish haqidagi takliflarning ijtimoiy siyosiy ahamiyati. <p>Adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. O'zbekiston Respublikasi konstitutsiyasi. Toshkent. O'zbekiston. 2023 2. 'Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risida' qonuni. 2021 3. Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: OOO «Complex print», 2020. – 198 b. 4. Kamilov D. Dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: Lesson Press, 2021. – 128 b. 5. Shermuxamedova N.A. Diniy fanatizm fenomeni//Inson falsafasi. – T.: Noshir, 2016. B.314-499.
7	2	<p>Mashg'ulot turi: ma'ruza Mavzu: Diniy fundamentalizm, radikalizm va terrorizmning tarixi va yo'nalishlari. Mavzu rejasi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Diniy fundamentalizmning tarixi va rivojlanish bosqichlari. 2. Markaziy Osiyo mintaqasida faoliyati kuzatilgan diniy ekstremistik harakatlarning maqsadlari. 3. O'zbekiston davlat siyosatida radikal oqimlarga qarshi

		<p>kurashning yoʻnalishlari.</p> <p>Adabiyotlar:</p> <p>1. Muratov D., Alimova M., Karimov J. Dinshunoslik, darslik. – Toshkent, «Navroʻz» nashriyoti, 2019. – 264 b.</p> <p>2. Raximdjanoʻv D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. Oʻquv qoʻllanma. – T.: «Oʻzbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. – 304 b.</p> <p>3. Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. Oʻquv qoʻllanma. – T.: OOO «Complex print», 2020. – 198 b.</p> <p>4. Kamilov D. Dinshunoslik. Oʻquv qoʻllanma. – T.: Lesson Press, 2021. – 128 b.</p> <p>5. Shermuxamedova N.A. Diniy fanatizm fenomeni//Inson falsafasi. – T.: Noshir, 2016. B.314-499.</p> <p>6. Tashanov A Mutaasiblikning koʻrinishlari va oqibatlarini.-Toshkent: Akademiya, 2011</p>
		ORALIQ NAZORAT
		YAKUNIY NAZORAT

SEMINAR MASHG'ULOTLARI

Seminar mashg'ulotlari ma'ruza mashg'ulotlari asosida tayyorlangan bo'lib, nazariy egallangan bilimlarni mustahkamlash funksiyasini bajaradi. Seminar mashg'uloti bajarilishi talaba tomonidan yozma ish shaklida amalga oshiriladi

Hafta	Soat	Mashg'ulot mazmuni
1	2	<p>1-MODUL.</p> <p>Mashg'ulot turi: seminar</p> <p>Mavzu: Dinshunoslik fanining predmeti va vazifalari.</p> <p>Mavzu rejasi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dinshunoslik fanining predmeti va vazifalari. 2. Din, dinshunoslik, din falsafasi, diniy e'tiqod, aqida, ilohiyot tushunchalarining mohiyati. 3. Dinning funksiyalari va ijtimoiy ahamiyati. 4. Dinshunoslikning boshqa ijtimoiy fanlar bilan o'zaro aloqasi. 5. Dinshunoslik metodologiyasi va dinlarning tasnifi <p>Adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Muratov D., Alimova M., Karimov J. Dinshunoslik, darslik. – Toshkent, «Navro'z» nashriyoti, 2019. – 264 b. 2. Raximdjano D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. O'quv qo'llanma. – T.: «O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. – 304 b. 3. Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: OOO «Complex print», 2020. – 198 b. 4. Kamilov D. Dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: Lesson Press, 2021. – 128 b. 5. Shermuxamedova N.A. Diniy fanatizm fenomeni//Inson falsafasi. – T.: Noshir, 2016. B.314-499.
2	2	<p>Mashg'ulot turi: seminar</p> <p>Mavzu: Milliy dinlarning ijtimoiy taraqqiyot va shaxs e'tiqodini ta'minlashdagi roli.</p> <p>Mavzu rejasi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yahudiylilik dinining vujudga kelishi va ta'limoti. 2. Hindiston milliy dinlari (vedalar, braxmanlik, jayniylilik, sinkxiylilik, hinduiylilik) 3. Konfutsiylik ta'limoti va ijtimoiy-axloqiy masalalar. Daochilik-falsafiy ta'limot. 4. Sintoiylilik. Yapon xalqi an'analari. <p>Adabiyotlar:</p>

		<p>1. Muratov D., Alimova M., Karimov J. Dinshunoslik, darslik. – Toshkent, «Navro‘z» nashriyoti, 2019. – 264 b.</p> <p>2. Raximdjano D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. O‘quv qo‘llanma. – T.: «O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. – 304 b.</p> <p>3. Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O‘quv qo‘llanma. – T.: OOO «Complex print», 2020. – 198 b.</p> <p>4. Islomov Z., Haydarov I. Xristianlik: ibodatxona, ibodat va marosimlari. – Toshkent: Qaqnus nashriyoti, 2020.</p>
3	2	<p>Mashg‘ulot turi: seminar Mavzu: Buddaviylik va xristian dinining jamiyat taraqqiyotiga ta’siri. Mashg‘ulot rejasi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Buddaviylik dinining paydo bo‘lishi va ta’limoti. 2. O‘zbekistonda buddaviylik dinining tarixiy ildizlari(Qaratepa, Fayoztepa, Dalvarzintepa) va hozirgi zamon. 3. Xristianlikning paydo bo‘lishi, ta’limoti va manbalari. 4. Xristianlikdagi bo‘linishlar. O‘zbekistonda xristianlik dini va hozirgi zamon. <p>Adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Raximdjano D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. O‘quv qo‘llanma. – T.: «O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. – 304 b. 2. Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O‘quv qo‘llanma. – T.: OOO «Complex print», 2020. – 198 b. 3. Kamilov D. Dinshunoslik. O‘quv qo‘llanma. – T.: Lesson Press, 2021. – 128 b. 4. Shermuxamedova N.A. Diniy fanatizm fenomeni//Inson falsafasi. – T.: Noshir, 2016. B.314-499.
4	2	<p>Mashg‘ulot turi: seminar Mavzu: Islom tafakkuri va madaniyatining shakllanish bosqichlari Mashg‘ulot rejasi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Islom dinining paydo bo‘lishidagi ijtimoiy-siyosiy va madaniy

		<p>sharoitlar.</p> <p>2. Payg'ambarlik va vahiylikning talqini.</p> <p>3. Dastlabki musulmon jamoalarining tashkil topishi.</p> <p>4. Islom dini ta'limoti va marosimlari.</p> <p>Adabiyotlar:</p> <p>1. Muratov D., Alimova M., Karimov J. Dinshunoslik, darslik. – Toshkent, «Navro'z» nashriyoti, 2019. – 264 b.</p> <p>2. Raximdjano D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. O'quv qo'llanma. – T.: «O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. – 304 b.</p> <p>3. Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: OOO «Complex print», 2020. – 198 b.</p> <p>4. Kamilov D. Dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: Lesson Press, 2021. – 128 b.</p>
5	2	<p>Mashg'ulot turi: seminar</p> <p>Mavzu: Qur'on, hadis, fiqh, aqida ilmlarining shakllanish tarixi.</p> <p>Mashg'ulot rejasi</p> <p>1. Qur'on-islom dinining muqaddas manbai.</p> <p>2. Hadisi sharif- Qur'ondan keyingi manba.</p> <p>3. Sharqning buyuk muhaddislari (Imom al-Buxoriy, at-Termiziy)</p> <p>4. Fiqh ilmlarining shakllanish tarixi.</p> <p>5. Islom huquq va manbalari</p> <p>Adabiyotlar:</p> <p>1. Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: OOO «Complex print», 2020. – 198 b.</p> <p>2. Kamilov D. Dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: Lesson Press, 2021. – 128 b.</p> <p>3. Shermuxamedova N.A. Diniy fanatizm fenomeni // Inson falsafasi. – T.: Noshir, 2016. B.314-499</p> <p>4. G'oyibnazarov Sh. Islom terrorizmga qarshi. – Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2021.</p>
6	2	<p>Mashg'ulot turi: seminar</p> <p>Mavzu: Tasavvuf va hozirgi zamon.</p> <p>Mashg'ulot rejasi:</p> <p>1. Tasavvuf va tariqat tushunchalarining mazmun-mohiyati.</p> <p>2. Ahmad Yassaviy va Yassaviya tariqati.</p>

		<p>3. Najmiddin Kubro va Kubraviya tariqati. 4. Bahouddin Naqshband va Naqshbandiya tariqati.</p> <p>Adabiyotlar:</p> <p>1. Raximdjano D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. O'quv qo'llanma. – T.: «O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. – 304 b.</p> <p>2. Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: OOO «Complex print», 2020. – 198 b.</p> <p>3. Kamilov D. Dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: Lesson Press, 2021. – 128b.</p> <p>4. Shermuxamedova N.A.Diniy fanatizm fenomeni//Inson falsafasi. – T.: Noshir, 2016. B.314-499.</p>
7	2	<p>Mashg'ulot turi: seminar Mavzu: O'zbekistonda diniy tashkilotlar va konfessiyalar faoliyati dinamikasi. Mavzu rejasi:</p> <p>1.Konfessiya tushunchasining mohiyati.O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy konfessiyalarning tasnifi. 2.O'zbekiston konstitutsiyasida vijdon erkinligi huquqining ifodasi. 3.O'zbekistonda vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar haqidagi qonun qabul qilinishining tarixi va uning ahamiyati.</p> <p>Adabiyotlar:</p> <p>1. Muratov D., Alimova M., Karimov J. Dinshunoslik, darslik. – Toshkent, «Navro'z» nashriyoti, 2019. – 264 b.</p> <p>2. Raximdjano D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. O'quv qo'llanma. – T.: «O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. – 304 b.</p> <p>3. Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: OOO «Complex print», 2020. – 198 b.</p> <p>4. Kamilov D. Dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: Lesson Press, 2021. – 128 b.</p> <p>5. Shermuxamedova N.A.Diniy fanatizm fenomeni//Inson falsafasi. – T.: Noshir, 2016. B.314-499.</p>
8	2	<p>Mashg'ulot turi: seminar Mavzu: Diniy fundamentalizm, radikalizm va terrorizm xavfsizlikka tahdid. Mavzu rejasi:</p>

		<p>1. Diniy fundamentalizm va radikalizmning paydo bo'lish sabablari va oqibatlarini.</p> <p>2. Diniy aqidaparastlik, ekstremizm paydo bo'lishining ijtimoiy tarixiy zaminlari va rivojlanishi.</p> <p>3. Markaziy Osiyo mintaqasida faoliyati kuzatilgan diniy ekstremistik harakatlarning maqsadlari.</p> <p>4. O'zbekiston davlat siyosatida radikal oqimlarga qarshi kurashning yo'nalishlari.</p> <p>5. Missionerlik va prozelitizmning diniy e'tiqodni tanlashga salbiy ta'siri.</p> <p>Adabiyotlar:</p> <p>1. Raximdjanov D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. O'quv qo'llanma. – T.: «O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. – 304 b.</p> <p>2. Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: OOO «Complex print», 2020. – 198 b.</p> <p>3. Kamilov D. Dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: Lesson Press, 2021. – 128 b.</p> <p>4. Shermuxamedova N.A. Diniy fanatizm fenomeni//Inson falsafasi. – T.: Noshir</p>
		ORALIQ NAZORAT
	16-soat	YAKUNIY NAZORAT

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim seminar mashg'ulotlariga tayergarlik ko'rishdan tashqari fan dasturida ko'rsatilmagan, ammo fan bo'yicha talabning bilim doirasini kengaytiruvchi qo'shimcha mavzular doirasida berilgan topshiriqlarni bajarishni o'z ichiga oladi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular

1. Din, dinshunoslik, din falsafasi, teologiya, teosofiya, xudojo'ylik, diniy e'tiqod, aqida, ilohiyot tushunchalarining mohiyati

2. Dinshunoslikning fan sifatida shakllanishi, predmeti, funksiyalari, kategoriyalari.

3. Dinlarni tadqiq etish metodologiyasi: tipologik, qiyosiy, tarkibiy-funksional, genetik tahlil. Qiyosiy dinshunosliklikning metodlari.

4.

Jami 60 soat

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan loyixa ishi, esse, tezis yoki ilmiy maqola yozish, masalalar yechish referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

Talaba semestr yakuniga qadar 6 kredit to'plashi zarur va buning uchun

Kurs modullari	Topshiriq turi	Toshiriq shakli	MT ga ajratilgan miqdori
1-MODUL. Qadimgi Sharqda xalqaro munosabatlarning shakllanishi.	individual	Taqdimot	1 K
2-MODUL. Yunon Rim diplomatiyasi	Individual	Referat	1 K
3-MODUL. Ilk o'rta asrlar	Individual	Taqdimot	1 K
4-MODUL. Yangi davrda xalqaro munosabatlar va diplomatiya	Individual	Referat	1 K
5-MODUL. Eng yangi davrda xalqaro munosabatlar va diplomatiya	Jamoaviy	Taqdimot	1 K
6-MODUL. Xalqaro munosabatlarning zamonaviy talqin va tahlili	Individual	Referat	1 K

Asosiy adabiyotlar

1. Jahon tarixi. Qadimgi Sharq.1 tom. 1-qism. T., 2018.
2. Jahon tarixi (Qadimgi Sharq, Qadimgi Yunoniston va Rim tarixi) / o'quv qo'llanma / T.: -NAVROZ, 2018. –304 b.
3. I.E.S. Edwards The Cambridge ancient history Part I. Cambridge. 2008.
4. Salimov. T. Jahon tarixi. O'TM talabalari uchun darslik. T.2014
5. Ражабов Р. Қадимги дунё тарихи. Тошкент 2009.
6. Карпов С.П. История средних веков: 1 и 2 том. М., 2003. 7.
- Удальцова Н. История средних веков. 1и 2 том. М., 1989.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Мирзиёев Ш.М. Танкидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қонидаси бўлиши керак.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил якунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маъруза. Т.: —Ўзбекистон. 2017.

2. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. Т.: —Ўзбекистон. 2017.

3. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга кўрамиз. Т.: —Ўзбекистон. 2017.

4. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимида киришиш тантанали маросимида бағишланган Олий Мажлис палаталарининг кўшма мажлисидаги нутқ. Т.: —Ўзбекистон. 2016.

5. Ладынин И. А. и др. История древнего мира: Восток, Греция, Рим. «Слово», «ЭксмоЭ-М. 2004.

6. Вигасин А.А. История Древнего Востока. -2-е изд. Испр. – М. Дрофа.,2007

7. История средних веков: Хрестоматия / Сост. Степанова В.Е., Шевеленко А.Я. М., 1974. Ч. 2 (XV—XVII вв.); 2-е изд. М., 1981.

8. Хрестоматия памятников феодального государства и права стран Европы / Под ред. В.М. Корецкого. М., 1961.

9. Буркхардт Я. Культура Возрождения в Италии. М., 1996.

10. Османская империя и страны Центральной, Восточной и Юго Восточной Европы в XVI в. Ч. 1. М., 1998.

11. Семенова Л.Е. Дунайские княжества в международных отношениях в Юго-Восточной Европе (конец XIV — первая треть XVI в.). М., 1994

12. Авдиев В.И. Қадимги Шарқ тарихи Т., 1964.

13. Авдиев В.И. История Древнего Востока. М. 1948, 1953, 1976.

14. Авдиев В. И Военная история Древнего Египта. Т. I-II, М. 1953- 1959

15. Афанасьева В. К и др Искусство Древнего Востока М. 1971.

16. Бикерман Э. Хронология Древнего Мира. М. Изд-во Вост. литературы.1975.

17. Всемирная История. М.Госиздат.1955,1956,том№1

18. История Древнего Рима. Тексты и документы / Под ред. В.И. Кузищина. М., 2004–2005. Т. 1–2.

19. Суриков И.Е. Древняя Греция: история и культура. М., 2005

20. Бузескул В.П. Введение в историю Греции. Обзор источников и очерк разработки греческих историков XIX–начала XX в. / В.П. Бузескул. – СПб. : Коло ИД, 2005.

21. I.Shaw The Oxford History of Ancient Egypt. Oxford. 2003.

22. История средних веков. Под ред. З.В.Удальцовой. часть 1-2. М. Высшая школа. 1991.

23. История стран Азии и Африки в средние века. М., 1988.

24. Донини Л. У истоков христианство. М., 1979.

25. Карсавин Л.П. Моношество в средние века. М., 1992.

26. Лазинский С.Г. История папства. М., 1986.

27. Ўрта асрлар тарихи. В.П.Семенов. Т., —Ўқитувчил. 1973.

TALABALARNI BAHOLASH TARTIBI

Baholash tartibi o'z ichiga nazoratlar turini (oraliq, joriy va yakuniy) qamrab oladi. Talabaning o'zlashtirish darajasi quyidagi yo'l bilan baholanadi:

Darajasi	Ballar (foiz)	Reyting	
A+	95 - 100 ball	5	A'LO
A	90 - 94 ball	4.0	
B+	85 - 89 ball	3.5	JUDA YAXSHI
B	80 - 84 ball	3.0	
C+	75 - 79 ball	2.5	YAXSHI
C	70 - 74 ball	2.0	
D+	65 - 69 ball	1.5	SHARTLI O'TDI
D	60 - 64 ball	1.0	
F	59 ball va undan past	0.0	O'TMADI

TALABANING O'ZLASHTIRISHINI BAHOLASH MEZONLARI

“A+”, “A”, “B+” baho: talaba materiallarni mustaqil ravishda tez o'zlashtiradi; xatolarga yo'l qo'ymaydi; mashg'ulotlarda faol ishtirok etadi; savollarga to'liq va aniq javob beradi.

“B”, “C+”, “C” baho: talaba materiallarni yaxshi o'zlashtirgan, uni mantiqiy ifoda eta oladi; mashg'ulotlarda faol ishtirok etadi; savollarga to'liq va aniq javob beradi, biroq uncha jiddiy bo'lmagan xatolarga yo'l qo'yadi.

“D+”, “D” baho: asosiy materiallarni biladi, biroq aniq ifoda etishga qiynaladi; savollarga javob berishda aniqlik va to'liqlik yetishmaydi; materiqlarni taqdim etishda ayrim xatoliklarga yo'l qo'yadi; kommunikatsiya jarayonida qiyinchilik sezadi.

“F” (o'tmadi) baho: materiallarni o'zlashtirmagan; savollarga javob bera olmaydi; mashg'ulotlarda ishtirok etmaydi.

Talabalarni baholashda quyidagilar hisobga olinadi:

- mashg'ulotlardagi ishtiroki (davomat);
- mashg'ulotlardagi faollik va ijodkorlik;
- asosiy va qo'shimcha o'quv materiallarini o'zlashtirish;
- mustaqil ta'lim bo'yicha topshiriqlarni o'z vaqtida bajarish;
- nazoratning barcha turlarini o'z vaqtida bajarish.

AKADEMIK VA ETIK TALABLAR

Nazorat topshiriqlarini bajarishda ko'chirmakashlikka (plagiat) yo'l qo'yilmaydi.

Test, o'quv loyihalari, mustaqil ishlar, oraliq, joriy, yakuniy nazorat topshiriqlarini boshqa shaxslardan ko'chirib olinishiga yo'l qo'yilmaydi, boshqa talabning o'rniga imtihon topshirish ta'qiqlanadi.

Kurs bo'yicha har qanday nazorat topshirig'ini soxtalashtirgan talaba "fanni o'zlashtirmagan" ("F") hisoblanadi.

Mashg'ulotlar paytida mobil aloqa va boshqa elektron qurilmalardan foydalanishga yo'l qo'yilmaydi.

Mashg'ulotlar paytida auditoriyada (virtual auditoriyada) belgilangan talablarga zid harakatlar qilish mumkin emas.

Boshqalar va turli fikrlarga tolerant munosabatda bo'lish talab etiladi.

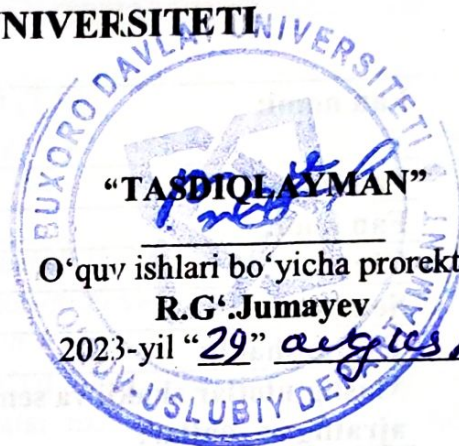
Kontakt soatlari*: mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarish, ularni taqdim etish, zarur ma'lumotlar va turli materiallar bo'yicha savollarga quyidagi grafik asosida o'qituvchiga murojaat qilishingiz mumkin:

№	Kun	Vaqt	Xona
1.	Dushanba	11.00 – 12.00	207
2.	Payshanba	10.00 – 12.00	207

** Eslatma: Mazkur blok har bir o'qituvchi tomonidan o'zining individual-shaxsiy ishchi dasturida imkoniyatdan kelib chiqib to'ldiriladi.*

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”

O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor

R.G. Jumayev

2023-yil “29” avgust

**O‘ZBEKISTONNING ENG YANGI TARIXI FANI BO‘YICHA
SILLABUS**

kechki bo‘lim uchun

- Bilim sohasi:** 300 000 - Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
- Ta‘lim sohasi:** 310 000 – Ijtimoiy va hulq atvorga mansub fanlar
- Ta‘lim yo‘nalishi:** 60230100 - Filologiya va tillarni o‘qitish: o‘zbek

Buxoro-2023

BUXORO
DAVLAT
UNIVERSITETI

Modul / FAN SILLABUSI
Tarix va yuridik fakulteti
60230100 - Filologiya va
tillarni o'qitish: o'zbek

Fan nomi:	<i>O'zbekistonning eng yangi tarixi fani bo'yicha</i>
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	UYTB104
Yil:	1
Semester:	2
Ta'lim shakli:	kechki
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	120
Ma'ruza:	30
Amaliy mashg'ulotlar:	-
Labaratoriya mashg'ulotlari:	-
Seminar:	30
Mustaqil ta'lim:	60
Kredit miqdori:	4
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FM 1	O'zbekiston jahon sivilizatsiyasi taraqqiyotiga katta hissa qo'shgan hududlardan biri, o'zbek xalqi boy tarixiy o'tmish va bebaho ma'naviy merosga egaligi, mustaqillik yillarida O'zbekiston Respublikasida yuz bergan muhim o'zgarishlar, tub islohotlarning mazmun-mohiyatini ko'rsatib berish va jamiyat hayotida, ijtimoiy turmush tarzida talabning o'ziga xosligini anglatish, shaxs, fuqaro maqomini tushunib yetishidan iborat.
FM 2	Fanni o'qitishning vazifalari – boy tarixiy o'tmish, xususan, o'zbek davlatchiligiga tarixiy ekskurs uyushtirish, qarama-qarshiliklarga boy ziddiyatli XX asr tarixi mazmun-mohiyatini ochib berish, mustaqillikka erishish arafasida O'zbekistonda yuzaga kelgan murakkab ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy vaziyat hamda mustaqillik yillarida davlat boshqaruvi, ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va ma'naviy hamda boshqa sohalarida amalga oshirilgan islohotlarning mazmun-mohiyatini talabalarga to'liq tushuntirib berish, ularni Vatanga sadoqat va muhabbat ruhida tarbiyalash hamda milliy g'urur va iftixorni shakllantirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur bosilgan'ich bilimlar

1	O'zbekiston tarixi (ARKB104)
2	O'zbek davlatchiligi tarixi (UOAB220)
3	Tarixiy o'lkashunoslik (TAYB304)

Ta'lim natijalari (TN)

TN 1	mutaxassislik to'g'risida ma'lumotlarga ega bo'lishi, fanning mazmun-mohiyati, o'ziga xosligi fan bo'yicha nazariy va amaliy bilimlar haqida tasavvurga ega bo'lishi
TN 2	Mustaqillik yillarida O'zbekiston Respublikasida yuz bergan muhim o'zgarishlar, tub islohotlarning mazmun-mohiyati, Yangi O'zbekistonda amalga oshirilayotgan ishlarni tahlil qilib o'rganish
TN 3	Tarixiy ma'lumotlarni ilmiylik, tarixiylik, xolislik asosida o'rganish. Moddiy manbalarni va ilmiy adabiyotlar ma'lumotlarni, mustaqil tahlil qilish va tadqiq qilish;
TN 4	muzey eksponatlari, arxeologik manbalar tavsiflari, ilmiy tadqiqot institutlari fondlari materiallaridan foydalanish

Fan mazmuni

Mashg'ulotlar shakli (M)		Soati
M 1	"O'zbekistonning eng yangi tarixi" o'quv fanining predmeti, maqsadi va vazifalari, nazariy-metodologik tamoyillari.	2
M 2	O'zbek davlatchiligining shakllanishi va taraqqiyot bosqichlari.	10
M 3	Mustaqillikka erishish arafasida O'zbekistondagi ijtimoiy-siyosiy jarayonlar.	2
M 4	Mustaqil O'zbekiston Respublikasi tashkil topishining tarixiy ahamiyati. O'zbekistonning o'ziga xos istiqloq va taraqqiyot yo'li.	2
M 5	O'zbekistonda demokratik, fuqarolik jamiyati asoslarining shakllanishi, amalga oshirilgan siyosiy islohotlar.	2
M 6	Mustaqillik yillarida O'zbekistondagi ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar.	2
M 7	Mustaqillik yillarida O'zbekistondagi ma'naviy va madaniy taraqqiyot.	4
M 8	Mustaqillik yillarida Qoraqalpog'iston Respublikasi.	2
M 9	O'zbekiston va jahon hamjamiyati.	2
M 10	Yangi O'zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlar.	2
Jami	Jami	30
Mashg'ulotlar shakli: seminar mashg'ulot (S)		
S1	"O'zbekistonning eng yangi tarixi" o'quv fanining predmeti, maqsadi va vazifalari, nazariy-metodologik tamoyillari.	2
S2	Qadimgi va ilk o'rta asrlar davlatchiligi: asosiy bosqichlari va o'ziga xos xususiyatlari.	6
S3	O'rta asrlar davlatchiligi: asosiy bosqichlari va o'ziga xos xususiyatlari.	4

S4	Rossiya imperiyasi va sovet hukmronligi davrida o'lkadagi ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy va ma'naviy jarayonlar.	2
S5	Mustaqillikka erishish arafasida O'zbekistondagi ijtimoiy-siyosiy jarayonlar: O'zbekiston Respublikasi tashkil topishi.	2
S6	O'zbekistonda demokratik, fuqarolik jamiyati asoslarining shakllanishi, amalga oshirilgan siyosiy islohotlar.	2
S7	O'zbekistonda bozor munosabatlarining rivojlanishi va ijtimoiy o'zgarishlar.	2
S8	Mustaqillik yillarida O'zbekiston Respublikasida ta'lim sohasida amalga oshirilgan o'zgarishlar.	2
S9	Mustaqillik yillarida O'zbekistondagi ma'naviy va madaniy taraqqiyot.	2
S10	Mustaqillik yillarida Qoraqalpog'iston Respublikasi.	2
S11	O'zbekiston va jahon hamjamiyati.	2
S12	Yangi O'zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlar.	2
Jami	Jami	30 soat

Mustaqil ta'lim mashg'ulotlariga tayyorlaning!

Mustaqil ta'lim (MT)		Soati
	Seminar va amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish va uy ishlarini bajarish	30
1	"Avesto" - tarixiy manba sifatida.	2
2	O'zbekistonda dastlabki davlatlarning paydo bo'lishi va rivojlanish bosqichlari.	2
3	O'rta Osiyolik allomalarning jahon sivilizatsiyasiga qo'shgan hissasi.	2
4	Amir Temur tuzuklari - davlat boshqaruv to'g'risidagi muhim manba sifatida.	2
5	Amir Temur va temuriylar davrida ilm-fan va madaniyat.	2
6	Jaloliddin Manguberding Vatan himoyasi yo'lidagi jasorati.	2
7	Alisher Navoiy davlat arbobi va shoir sifatida.	2
8	Buxoro, Xiva va Qo'qon xonliklarida ijtimoiy-iqtisodiy, madaniy hayot.	2
9	Turkiston jaddilari ilgari surgan g'oyalar, ma'rifiy qarashlar va ularning mazmun-mohiyati.	2
10	Ikkinchi jahon urushi yillarida o'zbek xalqining fashizm ustidan qozonilgan g'alabaga qo'shgan hissasi.	2

11	Mustaqillikka erishish arafasida O'zbekistondagi ijtimoiy-siyosiy jarayonlar.	2
	Mustaqil ta'lim mashg'ulotlariga tayyorlaning!	
12	Mustaqil O'zbekiston Respublikasining tashkil topishi va uning tarixiy ahamiyati.	2
13	O'zbekistonnirg o'ziga xos istiqlol va taraqqiyot yo'li.	2
14	O'zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlarning yangi bosqichlari.	2
15	Mustaqillik yillarida davlat boshqaruv tizimida amalga oshirilgan islohotlarning xususiyatlari mavzusida doklad tayyorlash.	2
16	Yuksak ma'naviyatli yoshlarni tarbiyalashda O'rta Osiyo allomalari ilmiy merosining o'rni (allomalar ijodi va faoliyati misolida)	2
17	O'zbekistonnirg o'ziga xos istiqlol va taraqqiyot yo'li.	2
18	O'zbekistonda demokratik, fuqarolik jamiyati asoslarining shakllanishi, amalga oshirilgan siyosiy islohotlar.	2
19	O'zbekistonda iqtisodiy islohotlar: xususiy mulkchilikning shakllanishi.	2
20	O'zbekiston Respublikasidagi ijtimoiy o'zgarishlar.	2
21	Mustaqillik yillarida O'zbekistondagi ma'naviy va madaniy taraqqiyot.	2
22	O'zbekiston Respublikasida ta'lim sohasida amalga oshirilgan islohotlar.	2
23	Mustaqillik yillarida Qoraqalpog'iston Respublikasi.	2
24	O'zbekiston va jahon hamjamiyati.	2
25	O'zbekiston Respublikasida ommaviy axborot vositalarining faoliyati (o'zgarish va muammolar)	2
26	Qishloq xo'jaligi va sanoat sohasidagi o'zgarishlar.	2
27	O'zbekistonda inson huquqlari va erkinliklari kafolatining yaratilishi.	2
28	Milliy xavfsizlikni ta'minlash borasida amalga oshirilayotgan ishlarning maznun-mohiyati.	2
29	Yangilanayotgan O'zbekiston: milliy tiklanishdan - milliy yuksalish sari.	2
30	O'zbekiston Respublikasi uchun ustuvor bo'lgan xalqaro reyting va indekslar be'yicha samaradorlikning eng muhim ko'rsatkichlarini oshirish borasida olib berilayotgan chora-tadbirlar.	2
Jami		60

Asosiy adabiyotlar

1	Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. T. 1. - Toshkent: O'zbekiston. 2017.
2	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijjanob xalqimiz

	bilan birga quramiz. - Toshkent: O'zbekiston, 2017.
3	Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson ma'nfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi qabul qilinganining 24 yiliga bag'ishlangan tantanali marosimidagi ma'ruzasi. - Toshkent: O'zbekiston, 2017.
4	Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - Toshkent: O'zbekiston, 2017.
5	Karimov I.A. O'zbekiston: milliy istiqloq, iqtisod, siyosat, mafkura. T. 1. - Toshkent: O'zbekiston, 1996.
6	Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat-yengilmas kuch. -Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
7	Karimov I.A. Demokratik islohotlarni yanada chuqurlashtirish va fuqorolik jamiyatini shakllantirish-mamlakatimiz taraqqiyotining asosiy mezonidir. T.19. – Toshkent: O'zbekiston, 2011.
8	Karimov I.A. O'zbekiston mustaqillikka erishish ostonasida. – Toshkent: O'zbekiston, 2011.
9	Karimov I.A. Tarixiy xotira va inson omili – buyuk kelajagimiz garovidir. Xalq so'zi. 2012, 10 may.
10	Karimov I.A. Ona yurtimiz baxtu iqboli va buyuk kelajagi yo'lida xizmat qilish – eng oliy saodatdir. - Toshkent: O'zbekiston, 2015.
11	Mustaqil O'zbekiston tarixining dastlabki saxifalari. - Toshkent, 2000.
12	Erkayev A. O'zbekiston yo'li. - Toshkent: Ma'naviyat, 2011.
13	Mustaqillik: Izohli ilmiy-ommabop lug'at // M.Abdullayev va boshqalar: to'ldirilgan uchinchi nashr. - Toshkent: Sharq, 2006.
14	2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi. – Toshkent: Ma'naviyat, 2017.
15	Mustaqil O'zbekiston tarixi. Mas'ul muharrir A.Sabirov. - Toshkent: Akademiya, 2013.
16	Noveyshaya istoriya Uzbekistana. Rukovoditel' proyekt i redaktor: M.A.Raximov. - Toshkent: Adabiyot uchqunlari, 2018.
Qo'shimcha adabiyotlar	
1	Azizxo'jayev A.A. Mustaqillik: kurashlar, iztiroblar, quvonchlar. - Toshkent: 200 .
2	Azizxo'jayev A.A. Chin o'zbek ishi. - Toshkent, 2003.
3	Axmedov E. O'zbekiston shaharlari mustaqillik yillarida. - Toshkent: Abu Ali ibn Sino nashriyoti, 2002.
4	Islomov Z.M. O'zbekiston modernizatsiyalash va demokratik taraqqiyot sari. - Toshkent: O'zbekiston, 2005.
5	Levitin L. O'zbekiston tub burilish pallasida. - Toshkent: O'zbekiston, 2005.
6	Usmonov Q. O'zbekistonning jahon hamjamiyatiga integratsiyalashuvi. - Toshkent: Moliya, 2003

Talabning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatgichining nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

A) Besh baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- Fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
- Fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- Fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy va amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- Fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- Berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- Konspektga puxta nayyorlangan bo'lsa;
- Fanga tegishli qonun va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- Fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- Tarixiy jarayonlarni sharhlay olsa;

B) To'rt baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- Fanni mohiyati va mazmunini tushungan? Fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymaslik;
- Fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- Fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- Fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- Fan bo'yicha konspektga puxta nayyorlangan bo'lsa;
- Fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bolsa;
- Fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;

D) uch baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fan mavzularini to'rt doirada yoritib, bayon qilishda ayrim kamchiliklarga yo'l qo'ymas;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha many puxta shakllantirilmagan bo'lsa;

E) Quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'ygan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga savollarga javob olinmasa
- fanni bilmasa

Baholashni 5 baholik shkaladan 100 ballik shkalaga o'tkazish

JADVALI

5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala
5,00 — 4,96	100	4,30 — 4,26	86	3,60 — 3,56	72
4,95 — 4,91	99	4,25 — 4,21	85	3,55 — 3,51	71
4,90 — 4,86	98	4,20 — 4,16	84	3,50 — 3,46	70
4,85 — 4,81	97	4,15 — 4,11	83	3,45 — 3,41	69
4,80 — 4,76	96	4,10 — 4,06	82	3,40 — 3,36	68
4,75 — 4,71	95	4,05 — 4,01	81	3,35 — 3,31	67
4,70 — 4,66	94	4,00 — 3,96	80	3,30 — 3,26	66
4,65 — 4,61	93	3,95 — 3,91	79	3,25 — 3,21	65
4,60 — 4,56	92	3,90 — 3,86	78	3,20 — 3,16	64
4,55 — 4,51	91	3,85 — 3,81	77	3,15 — 3,11	63
4,50 — 4,46	90	3,80 — 3,76	76	3,10 — 3,06	62
4,45 — 4,41	89	3,75 — 3,71	75	3,05 — 3,01	61
4,40 — 4,36	88	3,70 — 3,66	74	3,00	60
4,35 — 4,31	87	3,65 — 3,61	73	3,0 dan kam	60 dan kam

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Dastur muallifi:	Junayeva Nilufar Ahmadovna
E-mail:	
Tashkilot:	Buxoro Davlat universiteti "Arxeologiya va Buxoro tarixi" kafedrası
Taqrizchilar:	Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent F.U.Temirov Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent A.H.Boltayev

Mazkur sillabus Buxoro davlat universiteti Ilmiy-metodik Kengashining 2023-yil 29-avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Fanning sillabusi "Arxeologiya va Buxoro tarixi" kafedrasining 2023-yil 26-avgustdagi 1-sonli bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy departmen: boshlig'i:

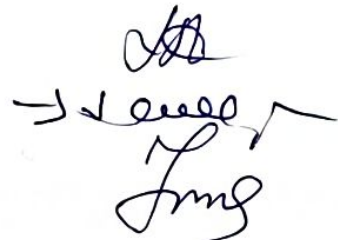

M. Tursunov

Fakultet dekani:

Kafedra mudiri:

Tuzuvchi:

A.A. Boltayev

F.U. Temirov

N. Jumayeva